

MODERN SCIENCE

**Abstracts of XIX International Scientific
and Practical Conference
USA, Houston**

**USA, Houston
11 – 12, May 2021**

UDC 001.1

BBK 29

The 19th International scientific and practical conference «Modern Science» (May 11-12, 2021) Primedia E-launch LLC, USA, Houston. 2021. 144 p.

ISBN 978-1-6387-1327-2

The recommended citation for this publication is:

Petrov P. Learning Styles and Strategies // Modern Science. Abstracts of the 19th International scientific and practical conference. Primedia E-launch LLC, USA, Houston. 2021. Pp. 39-43. URL: <http://el-conf.com.ua/>.

Science editor:

Solodka N.V.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Reviewers:

Monique Carnaghan

*Associate Professor in Economics in the Department of Economics,
University of Lethbridge, Canada*

Ostin Koonin

Professor of Information, Operations & Management Sciences, NYU Stern

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: el-conf@ukr.net

homepage: <http://el-conf.com.ua>

©2021 Primedia E-launch LLC

©2021 Authors of the articles

CONTENT

<i>Bohomolov Danylo, Borysenko Yehor, Supervisor Franco N.</i> THE ROLE OF LOGIC AS THE PREDECESSOR FOR PHYSICS ON THE EXAMPLE OF THE SPACETIME INVARIANCE	6
<i>Bohoslavets O., Burkovets S.</i> A VALUE OF NATIONAL BRAND IS FOR INVESTMENT ПРИВАБЛИВІСТІ OF COUNTRY ON EXAMPLE OF BRAND OF UKRAINE ...	12
<i>Bonikevych D.</i> DISTANCE LEARNING - A SPACE FOR THE REALIZATION OF CREATIVE IDEAS	18
<i>Boryshkevych V., Bozhesku V., Solovei V.</i> MISCARRIAGE OF PREGNANCY. A MODERN VIEWS OF THE PROBLEM.....	23
<i>Budzhak N.</i> POLITICAL SPEECHWRITING IN TODAY'S INTERNATIONAL AREA. CROSS-MEDIA ANALYSIS	27
<i>Buzko O.</i> WALDORF PEDAGOGY FEATURES OF TEACHING AND EDUCATION OF CHILDREN	30
<i>Burundukhovskiyi A.</i> THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF THE INTERNATIONAL MECHANISM FOR THE PROTECTION AND DEFENSE OF HUMAN RIGHTS IN UKRAINE	34
<i>Vashchenko M .</i> FUNCTIONS OF THE PROSECUTOR'S OFFICE IN UKRAINE: CURRENT SITUATION AND PROSPECTS OF REFORM	45
<i>Gavryliuk O.</i> INTERNATIONAL STANDARD OF LAW INTERPRETATION	49
<i>Kaidash A., Khomych V.</i> LINGUISTIC OPPOSITIONS IN THE INDIVIDUAL STYLE OF OLEKSANDR OLES	59
<i>Koval N., Tyrkus L.</i> FILM TEXT AS A TEXT UNIT OF A FILM DISCOURSE.....	61
<i>Kozak O.</i> WAYS OF IMPROVING OF UKRAINIAN ANTI-CORRUPTION SYSTEM	67
<i>Kolodiazhna V., Shvid S., supervisor Haryachyy Ye.</i> PRE- HOSPITAL REANIMATION OF SEVERE HYPOXEMIA IN VICTIMS OF COVID-19.....	70

<i>Korobchei A.</i> PROBLEMS OF THE MECHANISM OF IMPLEMENTATION AND PROTECTION OWNERSHIP OF THE PROPERTY LOCATED IN THE TEMPORARILY OCCUPIED TERRITORIES	74
<i>Mizina O., Khomenko M.</i> ANTI-CRISIS MANAGEMENT TOOLS AT THE ENTERPRISE	79
<i>Miroshnichenko L., Tatusko D.</i> ANTI-CORRUPTION MEASURES IN THE FIELD OF EDUCATION	84
<i>Miroshnichenko L., Demydenko D.</i> STATUS OF LANGUAGE AS THE MAIN FEATURE OF THE NATION.....	86
<i>Miroshnichenko L., Dubovyk A.</i> STATE LANGUAGE - A MEANS OF FORMATION OF NATIONAL CONSCIOUSNESS	88
<i>Miroshnichenko L., Peresunko Ye.</i> GENDER EQUALITY IN LABOR RELATIONS IN UKRAINE	91
<i>Miroshnichenko L., Pokhil A.</i> EFFECTIVE STUDIES FOR STUDY FOREIGN LANGUAGE.....	95
<i>Pastushenko L.</i> THE CREATIVE WORKINGS OF THE AUTHOR'S MYSTICAL VISIONS OF H. VON BINGEN .	98
<i>Salna Yu.</i> NAMES OF CLOTHES AND FOOTWEAR IN PHRASEOLOGIES OF THE CZECH LANGUAGE.....	103
<i>Sakhno K.</i> LINGUISTIC ANALYSIS OF THE LANGUAGE OF MODERN GERMAN RAP	108
<i>Svyrydenko O., Dorohyy Ya.</i> PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR GAMES IN THE REAL TIME STRATEGIES GENRE	113
<i>Semeniuk Viktoriia</i> APPLICATION OF THE NEURAL NETWORK OF AUTOMATIC RECOGNITION OF THE EMOTIONAL STATE OF A PERSON IN THE FIGHT AGAINST FALSE CALLS OF EMERGENCY SERVICES	116
<i>Sylyuha L., Yok A.</i> ACTIVATION OF IMAGINARY THINKING OF FIRST GRADE PUPILS IN THE PROCESS OF STUDYING THE NUMBERING OF NUMBERS OF THE FIRST TEN	122
<i>Furman A.</i> COMPETITION OF CONTRACTUAL AND CORRECTIVE LIABILITY IN CIVIL LAW OF UKRAINE	127

<i>Khaliavka L.</i> ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING CLOUD TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN HIGH SCHOOL.....	130
<i>Shapa N., Kyrpychova A.</i> EMOTIONAL INTELLIGENCE AS AN IMPORTANT COMPETENCE OF A MODERN MANAGER	133
<i>Shvid S., Kolodiazhna V., Kachailo I.</i> ANALYSIS OF FACTORS IN THE RISK OF PERFORATIC UTERUS PID HOUR OF HYSTEROSCOPIC PROCEDURES	140

РОЛЬ ЛОГИКИ КАК ПРЕДТЕЧИ ДЛЯ ФИЗИКИ
НА ПРИМЕРЕ ИНВАРИАНТНОСТИ
ПРОСТРАНСТВА-ВРЕМЕНИ

Богомолов Д. К., Борисенко Е. А.

студенты

физико-технический институт

Национальный технический университет Украины

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

г. Киев, Украина

Научный руководитель: Франко Н. А.

преподаватель кафедры философии

факультет социологии и права

Национальный технический университет Украины

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

г. Киев, Украина

Аннотация: в этой работе рассматривается роль логики в формировании физики как основополагающего фактора на примере получения инвариантности пространства-времени при физическом подходе и разбор в нём применённых математических и логических методов. Раскрывается вопрос о возможности получения тех же результатов посредством исключительно логического подхода, за основу которого взят метод А. А. Зиновьева. Добавлен ознакомительный очерк логической физики как раздела логики науки и её актуальность. **Ключевые слова:** логика, логическая физика, физика, инвариантность пространства-времени

В дальнейшем, в данной работе, будем понимать под логикой исключительно формальную и будем утверждать, что математическая логика в некотором грубом приближении является символьной записью формальной. Так же постулируем эмпирическую природу логики [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. Кроме того, логика в рамках этого труда будет считаться наукой, которая изучает рассуждение и его структуру,

строение. Это необходимый минимум, который требуется для дальнейших рассуждений.

Перейдем к сути нашего вопроса о логике в качестве истока физики. Несмотря на, казалось бы, абсурдность с первого взгляда такого заявления, вдумавшись в механизмы, которые стоят за физикой, ответ кажется уже не таким однозначным: при описании каких-либо физических явлений, формулировании законов, описательных моделей и прочего мы неявно отождествляем понятие «логика» и «здравый смысл». Опуская последующие логические звенья в ходе данного размышления, можно прийти к выводу, что за результатами физики стоит здравый смысл, а с учётом вышеизложенного предложения, логика. В каком-то роде это действительно так, но лишь поверхностно. Это исследование и несёт цель опровергнуть утверждение о логике как первопричине физики потому, что если не сильно вдаваться в рассуждение по этому вопросу, то можно прийти именно к такому выводу, как было показано выше.

Для начала хотелось бы сразу обратить внимание на ошибку отождествления двух различных понятий: «логика» и «здравый смысл». Действительно, для одного определения не нужно два термина (не следует множить сущности без необходимости), а для первого понятия определение было дано в начале работы. Да и к тому же, оно не совпадает с общепринятым для здравого смысла. Но это не является аргументом в пользу однозначного ответа на поставленный вопрос.

Изначально, физика, как описательный аппарат, появилась с целью ответа на вопросы об окружающем нас мире, а роль науки, которая задаёт вопросы, отведена философии. Очевидно, что логика тоже является её порождением. Так что если уж и искать «мать» физики, то это скорее будет философия, нежели логика.

Можно рассмотреть роль последней в математике, которая, в свою очередь, является описательным аппаратом физики. Так как математика строится на рассуждении и их правильности/неправильности в построении своих основных правил,

доказательств теорем, лемм и тому подобного, то в каком-то роде логика поспособствовала становлению математики как средство исследования этих самых рассуждений. Но ни в коем разе математика не является расширением науки про рассуждения, ведь помимо логической составляющей в основу математики легли аксиомы, истинность которых по определению устанавливается, а не следует из определенных правил. Так что математическая логика играет важную, но не первостепенную роль в «языке» науки о законах природы.

Стоит добавить, что предметы изучения рассматриваемых наук невероятно разные: одна исследует законы, правила и форму человеческого мышления, другая старается объективно описать действительность.

Безусловно, неназванных дополнений к данной теме существует ещё достаточное количество, но для наших целей будет достаточно ограничиться достигнутым для формулировки утверждения о ложности основополагающей роли логики в физике.

Тем не менее, может ли логика, зная, в каком направлении двигаться и пользуясь её методами, прийти к тем же умозаключениям, что и физика? Принимая в утверждение, что логика является эмпирической наукой, и беря во внимание возможность оценки истинности суждений, вынесенных на основе опыта человека, ответ на предыдущий вопрос будет положительным, однако, опять же, в определенном приближении.

Именно таким вопросом и занимается логическая физика. Это раздел логики науки, в котором исследуется терминология, относящаяся к пространству, времени, движению, причинности и так далее. В отличие от физики и философии, в которых формулируются совокупности утверждений о вышеупомянутых понятиях, сфера логической физики ограничена исключительно логическими свойствами этой терминологии и содержащих её утверждений [2, стр. 5]. Кроме того, используя такую методологию можно доказать ряд утверждений, подобно

непрерывности времени, минимальной протяженности, максимальной и минимальной скорости и прочее. К слову, последняя рассматривается Г. А. Кузнецовым.

Тем не менее, такой подход не является универсальным и исчерпывающим. В качестве примера рассмотрим умозаключение об инвариантности пространства-времени с точки зрения математической логики и физики. Начнём с последней.

Предположим, что первое событие заключается в отправке сигнала, который распространяется со скоростью света из точки, имеющей координаты x_1, y_1, z_1 в системе отсчета K в момент времени t_1 в этой системе. Её же примем в качестве лабораторной системы отсчета, из которой и наблюдается это распространение. Предположим, что второе событие заключается в прохождении сигналом точки x_2, y_2, z_2 в момент времени t_2 . Сигнал распространяется со скоростью c . Тогда пройденное им расстояние будет, очевидно, $c(t_2 - t_1)$. С другой стороны, это же расстояние равняется $\sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2 + (z_2 - z_1)^2}$. Тогда перепишем: $(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2 + (z_2 - z_1)^2 - c^2(t_2 - t_1)^2 = 0$. Из системы K' эти события можно наблюдать с координатами x'_1, y'_1, z'_1, t'_1 и x'_2, y'_2, z'_2, t'_2 . Тогда можно записать, что $(x'_2 - x'_1)^2 + (y'_2 - y'_1)^2 + (z'_2 - z'_1)^2 - c^2(t'_2 - t'_1)^2 = 0$. Величину $s_{12} = \sqrt{c^2(t_2 - t_1)^2 - (x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2 + (z_2 - z_1)^2}$ назовём интервалом. Таким образом, из инвариантности скорости света следует, что если интервал между двумя событиями равен нулю в одной инерциальной системе отсчёта, то он равен нулю и во всякой другой инерциальной системе отсчета. Положив, что два события друг к другу бесконечно близки, получим:

$$ds^2 = c^2(t_2 - t_1)^2 - (x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2 + (z_2 - z_1)^2$$

Как было объяснено выше, если $ds = 0$ в некоторой инерциальной системе отсчёта, то $ds' = 0$ и в другой системе. С другой же стороны эти интервалы – бесконечно малые одинакового порядка. Тогда из этого следует, что они должны быть пропорциональными ($ds^2 = ad s'^2$). Нетрудно доказать, что из соображений зависимости a только от абсолютных

величин относительной скорости обеих инерциальных систем и сравнивая между собой три системы отсчёта, получим $a = 1$. Из этого следует, что $s = s'$.

Тогда приходим к важнейшему результату: инвариантности интервала во всех инерциальных системах [3, стр. 16].

Если же мы можем утверждать, что инвариантность пространства-времени является законом природы, то собственно его выражение в инварианте интервала и доказывает, что пространство-время одинаково во всех инерциальных системах отсчёта, то есть инвариантно.

В данном доказательстве были использованы причинно-следственные связи, но и при этом такой математический аппарат, как дифференцирование, интегрирование и прочее, хоть и в неявной форме. Был применен физический закон об инвариантности скорости света, который является следствием принципа относительности. Последний, в свою очередь, доказывается эмпирически.

Схожее утверждение рассматривает и А. А. Зиновьев: «Пространство и время инвариантны в смысле следующей аксиомы: Если A пространственная (временная) структура относительно α , и A^* есть структура, образованная из элементов A относительно β , то A^* также есть пространственная (временная) структура. Сказанное можно истолковать так: пространство всегда остается пространством (а время – временем), независимо от способа его ограничения, отсчёта, измерения и т. п.» [2, стр. 134]. Обобщая, получим утверждение о инвариантности пространстве-времени как единого целого.

Можно заметить, что мы пришли к схожим выводам, но в последнем методе утверждение было введено в качестве аксиомы. Таким образом можно на примере заметить ограниченность логической физики в получении физических законов.

Действительно, эта отрасль логики и не ставила перед собой задачи доказательств. Скорее наоборот, в процессе рассмотрения логических свойств терминологии и утверждений физики можно

прийти к некоторым доказательствам последних, что является приятным, но не самоцелью. Примеры таких доказательств приводились раньше.

Таким образом, была продемонстрирована ограниченность в некотором роде логической физики как метода описания законов природы. Несмотря на это, сама область является невероятно полезной для исследования: помимо простой возможности опровергнуть или подтвердить некоторые сложные гипотезы физики внедисциплинарными, а именно логическими методами, и возможности их поверхностного анализа, мы получаем возможность эти самые сложные гипотезы вывести, что, с учётом затраченных усилий, несомненно, является важным достижением. Тем не менее, данная область действительно не исследована: трудов по данной теме написано не более 10, а авторов и того меньше. Такая непопулярность такого важного подхода, вероятно, заключается в пренебрежительном отношении к междисциплинарным наукам, что, без сомнения, прискорбно.

В конце стоит добавить, что подобный подход всё же не исчерпывающ в сравнении с «классическим» – физикой. Рассмотренные ранее аргументы дают право утверждать о невероятно посредственном влиянии логики как науки на зарождение физики, но никак нельзя отрицать важность логическо-математических методов в ней.

Література:

1. Поппер К. Р. Логика и рост научного знания. – Москва: Прогресс, 1983. – 605 с.
2. Зиновьев А. А. Логическая физика. – Москва: Наука, 1972. – 194 с.
3. Ландау Л. Д., Лифшиц Е. М. Теоретическая физика II. Теория поля. – Москва: Физматлит, 2012. – 536 с.
4. Отв. ред. Ю. В. Ивлев Логико-философские исследования: Вып. 6. – Москва: Центр стратегической конъюнктуры; (2013) 2014. – 298 с.

ЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БРЕНДУ ДЛЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВІСТІ КРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ
БРЕНДУ УКРАЇНИ

Богославець О.Г.,

*кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри регіоналістики і туризму*

Бурковець С.О.,

*студент факультету маркетингу
Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана
м. Київ, Україна*

Анотація: у статті зроблено акцент на проблемах залучення іноземних інвестицій в Україну, оскільки вони мають вагомий вплив на економічний розвиток країни; проведено аналіз національних брендів, доведено, що новий бренд акцентує увагу на тих цінностях, які сьогодні відображає Україна, зазначено, що сучасний національний бренд України посилив міжнародний іміджу і інвестиційну привабливість України. Також було визначено, що саме вдалий національний бренд є тим дієвим інструментом який визначає перспективи розвитку інвестиційного потенціалу країни та сприяє розвитку економічної, наукової, туристичної, культурної та інших сфер життєдіяльності.

Ключові слова: бренд держави, національний бренд, імідж держави, інвестиції, іноземні інвестори.

Україна обрала для себе шлях європейської інтеграції, і тому актуальним є питання залучення іноземних інвестицій. В Україні гостро стоїть проблема збільшення обсягу рівня інвестицій в державу та пошук альтернативних шляхів інвестування, які б дозволяли забезпечити розвиток економіки країни в цілому та окремих її регіонів. Саме тому національний бренд є дуже важливим для пошуку та залучення іноземних інвестицій.

Національний брендинг одним із найдієвіших інструментів,

який визначає перспективи розвитку інвестиційного потенціалу країни, впливає на імідж держави на міжнародній арені та визначає напрямок розвитку. Побудова сильного бренду є потужним інструментом залучення більшого притоку інвесторів, партнерів і споживачів.

Бренд держави – це сукупність емоційних і раціональних уявлень, що впливають на формування певного образу про країну. Якщо зіставляти бренд з іміджем, то перше поняття є більш стійким. Імідж держави – це змінна складова бренду, яка означає образ, на який намагаються впливати з метою зміни [1, с. 2].

Національний брендинг є формою національного дискурсу у глобальному контексті. Державний бренд поширюється за допомогою логотипів, слоганів, через інформаційні кампанії, проте цього замало. Важливою є його сприйняття та постійна ретрансляція громадянами усіх верств суспільства [2, с. 43].

Національний брендинг для України є новим явищем, що має високий потенціал розвитку. Ефективний і успішний бренд відіграє значущу роль у формуванні та розвитку економіки, туристичної інфраструктури території, її культури. Брендинг держави передбачає формування такої громадської думки, яка б сприяла формуванню привабливості території як середовища життєдіяльності та як об'єкта інвестування [3, с. 12].

До недавнього часу образ України та її регіонів у свідомості іноземних туристів був сформовано несистемно й хаотично. У результаті привабливість окремих міст і територій України була дуже низька [4, с. 95].

Національний бренд України почали формувати і просувати, починаючи з 2000-х рр. Утім ці спроби мали й мають несистемний характер, що й призводить до невдач і значних збитків – як матеріальних, так і нематеріальних (погіршення репутації України).

До 2018 року Україна мала туристичний бренд «It's all about U», який відображає концепцію «i-i» та має подвійне значення: з одного боку, можна перекласти як «Україна: це все

про тебе», а з іншого боку «Це все про Україну».

Було використано дуальність сенсу, тому що автори враховували ставлення до України як до мосту між Заходом і Сходом, як до країни з перехідною економікою, але громадянами нової генерації.

За підтримки британського уряду було проведене дослідження, як сприймають Україну за кордоном. За його результатами виявилось, що три найпопулярніші асоціації з Україною – це «корупція», «революція» та «бойові дії» [5].

Британські дослідження стверджують, що люди, які не бували в Україні жодного разу, бачать українців закритими, агресивними та нетолерантними. Цей образ сформовано здебільше з того, що вони бачать і чують у новинах. З такою репутацією важко привабити в країну інвестиції та туристів. Але ті, хто був в Україні хоч раз, змінюють свою думку і відзначають гостинність українців, чудові краєвиди, культуру та архітектуру.

Саме тому було вирішено глобально змінити туристичний бренд України, що в свою чергу змінить уявлення іноземних туристів про українців і переконає їх завітати до України. Це збільшить не тільки в'їзні туристичні потоки до нашої країни, а й іноземні інвестиції.

Міністерство інформаційної політики України в 2017 році ініціювало створення Концепції популяризації України у світі, якою було передбачено створення єдиного бренду для просування України. Для цього була створена експертна Комісія[6].

І вже у 2018 році був проведений конкурс на розроблення нового національного бренду. Перемогу здобула українська креативна компанія Banda Agency, яка розробила бренд «Ukraine NOW» (Україна зараз). Головною ціллю якого було сформувати позитивний образ України серед міжнародної спільноти, привернути увагу іноземних інвесторів та покращити туристичний потенціал.

Новий бренд фокусує свою увагу на слові «Зараз». «Зараз» – це найважливіше слово для України сьогодні. Сучасні

українці – вони про «зараз». Вони не чекають, не бояться. Вони діють та створюють саме зараз нові компанії, нові прогресивні бізнеси, нові кафе, ресторани, фестивалі, нові заводи, нові креативні академії та інноваційні технопарки[5].

Розробники хотіли привернути увагу таких самих сучасних людей зі всього світу, туристів та інвесторів. Для них важливий цей момент змін. І за дослідженням, це магічне слово «NOW» їх дуже приваблює. На ньому і ґрунтується нова кампанія та ідея брендингу.

Новий брендинг України (рис. 1) – динамічний, відкритий і позитивний. Логотип вийшов саме таким, тому що розробники хотіли «підкреслити» жовтим маркером головне слово повідомлення – NOW. А синій елемент за формою нагадує сповіщення, які бачимо в соцмережах. Це символ чогось нового, того що привертає увагу. А Україна зараз дійсно варта уваги.

Рис. 1. Новий логотип бренда України

Джерело: [7]

Мінімалізм логотипу робить його легким у використанні. Він побудований з базових геометричних форм. Це дає змогу забрендувати що завгодно – прості елементи стилю «проникають» у будь-який предмет.

Основним логотипом бренда є типографічне поєднання назви країни з основним комунікаційним повідомленням NOW та відповідною піктограмою. Основною піктограмою є національний домен верхнього рівня для України – UA [5].

Логотип постійно трансформується. Елементи можуть вільно змінювати своє положення та форму, адаптуватися під формат носія. Піктограма в логотипі доповнює контекст

макету. Вона слугує своєрідним «рубрикатором», який розділяє візуали за тематикою [7].

Говорити про Україну зараз треба українським шрифтом. Спеціально для бренду «Ukraine Now» був створений *Ermilov*. Це сучасний масивний геометричний гротеск з особливими скосами у кутах літер. На його створення автора надихнули роботи українського художника-конструктивіста Василя Єрмілова.

Головними цінностями бренду є:

1. *Знайомство з людьми.* Люди – головна сила. Сучасні українці – вони про «зараз». Вони не чекають, не бояться, вони діють та створюють саме зараз. Ukraine NOW створений, щоб показати сучасних українців і запросити до України подібних активних і рішучих людей з усього світу.

2. *Говори про можливості.* Зараз відбувається народження нової країни. Момент змін і національних перетворень. Цей час – найкращий етап, у якому можна жити. Тому що там, де стаються зміни, з'являються нові можливості. Для інвестицій, для туризму, для стартапів, для створення нового продукту або для HR-потреб. Бренд Ukraine NOW – повністю про можливості України і про «бум-момент», коли світу слід встигнути ними скористатися.

3. *Дій зараз.* Зараз – це особливий момент. Іншого «зараз» ніколи не буде. Тому ми цінуємо рішучість, активність і захопленість своєю справою. Ukraine NOW має постійно розповсюджувати «now-філософію» серед українців і мотивувати іноземців познайомитися з Україною та її можливостями вже зараз [7, с. 4].

Брендинг «Ukraine NOW» від агентства Vanda Agency отримав престижну премію Red Dot Design Award. Команда здобула перемогу серед 8500 робіт з 45 країн світу. Ukraine NOW переміг у номінації «Ребрендинг року: змінюйся або йди додому» за версією X-Ray Marketing Awards 2018. Також бренд посів друге місце у номінації «Революція комунікацій». У 2019 Ukraine NOW отримав дві премії Effie в українському конкурсі реклами Awards Ukraine 2019.

Аналізуючи вплив нового бренда на економіку країни, можна припустити, що він, разом із іншими важливими

факторами сприяв збільшенню надходження прямих іноземних інвестицій в Україну. З даними НБУ на кінець 2019 року запас прямих іноземних інвестицій в Україну збільшився з 48.9 до 51.4 млрд дол. США (33.2% до ВВП) [8, с. 3].

Висновок: на розвиток держави безпосередньо впливає успішний та правильно розроблений бренд країни. Він забезпечує сталий та привабливий іміджу, підвищує рівень впізнаваності, впливає на збільшення туристичних потоків, вдосконалення інвестиційної привабливості та підвищує престиждержави на міжнародній арені.

Рішення про зміну туристичного бренду у 2019 році мало позитивні наслідки. Новий бренд більш динамічний, сучасний та зрозумілий широкій аудиторії.

Всі перемоги на міжнародних конкурсах показали новий бренд України на весь світ, привернули увагу та закріпили у свідомості не тільки українців, а й закордонних туристів той факт, що Україна має сильний та цікавий бренд, і що Україну варто розглядати як об'єкт для туризму та інвестицій. Цим самим було також підвищено її іміджу, комерційну, інвестиційну та соціальну привабливість країни.

Література:

1. Паршикова А. Державна політика у сфері національного брендингу URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29127.pdf>

2. Aronczyk M. “LivingtheBrand”: Nationality, Globality-andtheIdentityStrategiesofNationBrandingConsultants // InternationalJournalofCommunication. – 2008. – №2. – P. 43,54.

3. Крамер А. 10 примеров успешного ребрендинга городов. Forbes URL: <http://m.forbes.ru/article.php?i d=188010>. (дата звернення: 16.05.2020).

4. Смирнова Т. А., Приварникова І. Ю. Формування бренда міста як інноваційний шлях підвищення його привабливості для туризму. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій. 2015. Випуск 5. С. 93 – 100.

5. <https://banda.agency/ukrainenow/>

6. https://uk.wikipedia.org/wiki/Ukraine_NOW

7. Робота з брендбуком «Ukraine NOW», Міністерство інформаційної політики, 2018, <http://mip.gov.ua/files/UkraineNOW-brandbook.pdf>

8. Національний Банк України. Удосконалення статистики прямих іноземних інвестицій (ПІІ): передавання Національному банку функції публікації даних та врахування реінвестованих доходів реального сектору. Департамент статистики та звітності Київ, червень 2020. file:///C:/Users/User/Downloads/FDI_pr_2020-06-26.pdf

УДК 378.018.43

Педагогічні науки

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ПРОСТІР ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ІДЕЙ

Бонікевич Д.С.

*студентка гуманітарно-технологічного факультету
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка
м. Кременець, Україна*

Анотація: у статті розглядаються творчі ідеї та загальні особливості організації дистанційного навчання, сучасні інтерактивні прийоми, різноманітні платформи під час проведення занять. Місце і визначення подальших перспектив розвитку дистанційного навчання в системі освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, вчитель, процес, урок, проблеми.

Інформатизація освіти в Україні – один з найважливіших механізмів, що включає основні напрямки модернізації освітньої системи. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Змінюється сама парадигма освіти. Велика роль надається методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним освітнім програмам [1].

Проводити уроки віддалено, не бачити учнів, не мати можливості пояснити особисто і допомогти в момент виникнення проблеми – стали основними тривогами для сучасних педагогів. На початку 2020 року вчителі не могли уявити собі таких ситуацій у роботі, але пандемія внесла корективи і змусила всіх терміново опановувати цифрові технології. Карантин і вимушене дистанційне навчання стали викликом для всіх учасників освітнього процесу. Виявилось, зовсім не просто організувати навчання з використанням цифрових технологій та вирішувати різноманітні технічні проблеми [2].

За В.І. Овсянніковим, дистанційна освіта охарактеризована як «планований процес навчання (вивчення), в якому використовується широкий спектр технологій задля того, щоб налагодити контакт з учнями, студентами на відстані, з метою забезпечення взаємодії з ними й перевірки знань, які вони отримали» [3].

Сьогодні розвиток дистанційного навчання знаходить відбиття в цілеспрямованій державній політиці України щодо інформатизації суспільства (Закон України «Про Національну програму інформатизації», Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні», Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті). У «Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні» зазначено, що основним позитивним впливом дистанційної освіти на студента є підвищення творчого та інтелектуального потенціалу за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, уміння самостійно приймати відповідальні рішення [4, с.12].

Дистанційне навчання значно активізує процес здобуття знань і має творчий характер. Завдяки формуванню здатності до активного пошуку знань, їх аналізу, синтезу та систематизації, значно підвищується комп'ютерна грамотність слухачів та рівень комунікабельності особистості. Можливість розміщення

персональних напрацювань у інтерактивному середовищі з наступним обміном думок із певної проблеми створює мотиваційну основу творчого розвитку особистості [5].

В. О. Сухомлинський зазначав, що діяльність учителя – це «робота серця й нервів». За покликом свого серця сучасні педагоги опанували та опановують різноманітні платформи і програми для проведення дистанційних занять у синхронному та асинхронному форматі.

Тому, однією з найважливіших складових дистанційного навчання є завантажений додаток, де воно проходить, оскільки на платформі з низькою кількістю інструментів буде досить важко та некомфортно проводити чи слухати урок. Додатки з великим інструментарієм такі, як Zoom, Microsoft Teams, Skype, Google Hangouts, Webex **дозволяють проводити уроки в режимі реального часу з використанням дошки для записів**, можливості транслювати презентаційний матеріал та завдання, записувати мініконспект або обмінюватись думками у чаті, емоджі «підняти руку» та «поплескати», можна змінювати свій фон та записувати урок на відео. Також учитель може самостійно вимикати звук учню, що порушує дисципліну або говорить не по темі.

Вкрай важливими є платформи, за допомогою яких можна надсилати домашнє завдання та надавати по ньому інструкції, бо написані на папері та сфотографовані завдання вчителем не завжди можуть бути зрозумілими учню через нерозбірливий почерк педагога. Слід діджиталізуватися творчо за допомогою наступних програм. Google Classroom є цифровою альтернативою для шкільного журналу. Тут можна задавати завдання та перевіряти їхнє виконання, ставити оцінки, відстежувати успішність учнів. Також можна створювати графік, за яким публікуватимуться вже підготовлені вчителем завдання, а також широкий інструментарій для їх створення. ClassDojo – це додатковий інструмент для дисципліни, гейміфікації та мотивації учнів. Кожен учень отримує аватарку-монстрика, якій вчитель може нараховувати бали за відповіді, допомогу іншим та

активність протягом уроку. Також тут є такі інструменти, як: таймер, рандомне створення груп, вибір студента для відповіді навмання, «шумомір», який дозволяє контролювати рівень шуму на уроці, музика – для активної роботи та фокусування на завданні. Для зв'язку з батьками існує окремий розділ «Повідомлення», куди вчитель може скидати фото та відео з уроку, розповідати про активності та успіхи класу [6].

Щодо проведення креативного уроку обов'язково варто подбати про створення презентації. Гарні та цікаві презентації – ключ до розуміння предмету учнем. Програма Prezzi ламає усі стереотипи та уявлення про те, як може виглядати презентація: тут можна обирати єдиний фон, на якому буде розміщена «презентаційна мапа», по якій рухатиметься вчитель під час пояснення нового матеріалу.

Щоб запалити вогник цікавості та допитливості, важливо пам'ятати, що ігри – це також важлива та невіддільна частина розвитку та навчання кожної дитини. Додатки [Kahoot](#), [Quizlet](#) і [На урок](#) зроблять онлайн заняття інтерактивнішими. Дані платформи розроблені для гейміфікації навчання і дозволяють створювати інтерактивні тести, опитування, завдання для практики та перевірки вивченого матеріалу. Тут можна записати різні питання, підбирати під них відео чи картинки та варіанти відповідей. А під час проведення гри, додаток створює рейтинг гравців. Ігри дозволяють перевірити розуміння школярами термінів з предмету. Нову гру створити досить легко – варто лише написати терміни та означення до них, а потім розпочати грати [6].

Можна сказати, що робота вчителя – це вічний пошук способів зацікавити дітей та оптимізувати роботу. Вдала візуалізація вражає та зацікавлює, проте варто бути уважними. Сучасні методи унаочнення матеріалу мають відповідати таким вимогам: не перевантажувати візуальною та текстовою інформацією, мати інтерактивні елементи, вмещувати великий обсяг матеріалу та зберігати структурованість. Усім цим вимогам відповідає інтерактивний плакат, створити який дуже просто.

Інтерактивні таблиці, схеми, мапи за допомогою онлайн-сервісів ThingLink, Glogster або ж Genial.ly можуть знайомити учня з інформацією у будь-якому зручному для нього порядку. Він має можливість відкривати лише ті матеріали, що, наприклад, виявилися складнішими та вимагають уточнення. Крім того, дітям подобається досліджувати та знаходити інтерактивні зони, відкривати віртуальні віконця з текстом чи картинками [7].

Отже, дистанційне навчання – це простір нових можливостей для розвитку. Час придумувати, творити, реалізовувати та забути про шаблони. Експериментування з різноманітними ідеями дозволить диференціювати навчання, зробити уроки захопливими, веселими, а головне ефективними.

Література:

1. Дистанційне навчання - від теорії до практики, актуальний мережевий семінар [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://dist.knute.edu.ua/index.php/ru/metodologiya-dstantsijnogo-navchannya/24-dstantsijne-navchannya>.

2. Заяць В. І. Дистанційне та змішане навчання [Електронний ресурс] / Вікторія Іванівна Заяць. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <http://dist.knute.edu.ua/index.php/ru/metodologiya-dstantsijnogo-navchannya/24-dstantsijne-navchannya>.

3. Особливості дистанційного навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidru4niki.com/120-9061355085/pedagogika/osoblivosti_distantsijnogo_navchannya.

4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. – К.: КПІ, 2000. – 12 с.

5. Олексюк О. Є. Застосування у навчально–виховному процесі сучасних технологій активізації навчально–пізнавальної діяльності [Електронний ресурс] / О. Є. Олексюк – Режим доступу до ресурсу: www.nbuiv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvmdu/Ped/2008_23.../1_14.pdf.

6. Додатки і платформи для змішаного та дистанційного навчання [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://osvitanova.com.ua/posts/4264-dodatky-i-platformy-dlia-zmishanoho-ta-dystantsiinoho-navchannya>.

7. Сервіси для створення інтерактивних плакатів: наочність нового покоління [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/post/servisi-dlya-stvorenniya-interaktivnih-plakativ-naochnist-novogo-pokolinnya>.

УДК : 618.39-07-08-084

Медичні науки

НЕВИНОШУВАННЯ ВАГІТНОСТІ. СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ

Боришкевич В.С.,

студент 5 курсу

Божеску В.І.,

студентка 5 курсу

Соловей В.М.,

асистент кафедри акушерства,

гінекології та перинатології

Буковинського державного

медичного університету,

м Чернівці, Україна

Актуальність. Невиношуванням вагітності називають передчасне її переривання в терміні від зачаття до 37 тижнів гестації. За даними світової статистики близько 26% всіх вагітностей передчасно перериваються, з них 80% - у першому триместрі. Тільки у 50% випадків втрати вагітності можливо встановити причину – імунні конфлікти, хромосомні аномалії плода, ендокринні дисфункції.

Мета дослідження. Мета дослідження – проведення ретроспективного аналізу літературних наукових джерел з питань сучасних уявлень та теорій розвитку раннього невиншування вагітності, систематизація та узагальнення отриманої інформації.

Матеріали та методи. Було опрацьовано статті та публікації PubMed, Google Scholar та Cochrane Library за 2016-2020 роки на тему невиншування вагітності, його причин та

наслідків для жінки у подальших вагітностях.

Результати. Невиношування вагітності – поліетіологічна проблема. Важливим фактором розвитку стану є вік жінки. Так, у осіб віком від 20 до 30 років ризик переривання вагітності складає 8,9%, а у жінок, старше 40 років ризик різко зростає до 74,8%. [1]

Також важливо враховувати акушерський анамнез, адже ризик невиношування зростає до 20% після 1 викидня, до 28% після 2-х викиднів та до 43% після 3 викиднів. [1]

Патогенез розвитку спонтанного викидня пояснюється багатьма теоріями. Найбільш діагностично зрозумілими причинами є анатомічні дефекти матки, тяжкі ендокринні та метаболічні розлади, хромосомні аномалії плода. Також, в дослідженні, яке включало 2,969 пар, встановлено, що фрагментація ДНК сперматозоїдів значно підвищувала ризик розвитку спонтанного аборту [2].

Проте досить часто встановити очевидну причину не вдається. Одним із пояснень такого роду невиношувань є теорія порушення імунного статусу вагітної. Як відомо, для запобігання відторгнення плода як алогенетичного матеріалу, в організмі вагітної жінки з моменту зачаття змінюється імунний статус в сторону гіпофункції. Встановлено, що у децидуальній оболонці матки жінок з подальшим невиношуванням підвищується рівень dCD8T(децидуальна субпопуляція Т-цитотоксичних клітин), dNK3(децидуальна субпопуляція природних кілерів 3) та dNK4(децидуальна субпопуляція природних кілерів 4), які мали прозапальний профіль виділення цитокінів, натомість супресивних децидуальних лейкоцитів dNKp та dNK1(децидуальна субпопуляція природних кілерів 1)було знайдено менше, у порівнянні з групою жінок без невиношування[4]. Для порівняння, децидуальні NK-клітини у жінок з невиношуванням мали більшу кількість експресованих молекул прозапальних цитокінів (CD69 - рінний антиген активації Т-лімфоцитів, IRF9- регуляторний фактор інтерферону 9, у dNK3 клітин, CXCL8(C-X-C хемоксин ліганд 8) та IFIT3 у

dNK4 клітин), але меншу кількість протизапальних SPINK2 (serine peptidase inhibitor, Kazal type 2) та AREG (Amphiregulin) у dNK1 клітин [3], [4].

Важлива роль належить децидуальним макрофагам, які, імовірно, здійснюють в процесі патологічного ангиогенезу та формування спіральних артерій. Також ці клітини стимулюють вироблення прозапального IFN- γ (Interferon gamma) NK-клітинами [4]. Відмічено, що децидуальні макрофаги жінок з невиношуванням вагітності мали меншу кількість рецепторів CD80, CD86, а натомість продукували більшу кількість IL-10, у порівнянні зі здоровою групою жінок [2], [3].

Макрофаги при невиношуванні мали аберантний генотип з різким пригніченням синтезу фактору ангиогенезу VEGFA

(Vascular Endothelial Growth Factor A) та зниженням активності гену LAGLAS1, що відповідальний за синтез імуносупресивних молекул. Натомість, гени прозапальних факторів – CXCL8 та TNF (фактор некрозу пухлин) мали високу активність [4].

Поліморфізм генів прозапальних цитокінів IL-1 β , IL-6, IL-18 грає також роль в розвитку невиношування. Так, надмірна експресія гену IL-1 β була чітко відмічена у жінок зі звичним невиношуванням [6].

Дослідження імунних механізмів розвитку невиношування дозволяє випробовувати нові стратегії в менеджменті такої патології. Гіперімунний та прозапальний статус дозволяє допустити використання для лікування імунотропних засобів. Існують дослідження із застосування інгібіторів TNF та гранулоцитарного колонієстимулюючого фактору у жінок з невиношуванням вагітності [2].

Застосування синтетичних кортикостероїдів також має місце у жінок з невиношуванням вагітності. Так, використання преднізолону істотно зменшувало кількість популяцій цитотоксичних лейкоцитів в децидуальній оболонці вагітних. Окреме значення має застосування кортикостероїдів в комбінації з ацетилсаліциловою кислотою чи низькомолекулярними

гепаринами на ранніх термінах гестації у жінок з викиднями в анамнезі [2], [5].

Висновки та рекомендації.

Невиношування вагітності – часта і важлива проблема. В сучасному світі, враховуючи темп та стиль життя жінок, необхідно враховувати ризики невиношування в зв'язку із віком, супутньою патологією та акушерським анамнезом. Поєднання цих факторів значно підвищує ризики мимовільних викиднів, особливо на ранніх термінах гестації.

Знання імунних механізмів невиношування вагітності дозволить попередити та призупинити розвиток стану. Використання імунотропних препаратів (кортикостероїди, інгібітори цитокінів), особливо в поєднанні з антиагрегантами чи антикоагулянтами має місце до застосування в практиці.

Подальше вивчення проблеми дозволить вивести основні стратегії ранньої діагностики ризику невиношування вагітності, профілактики його після попередніх самовільних абортів та лікування процесів, які вже почались.

Література:

1. Miscarriage. Carla Dugas, Valori H. Slane In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2021 Jan. 2021 Jan 29 Bookshelf ID: NBK532992

2. Recurrent pregnancy loss: current perspectives. Hady El Hachem, Vincent Crepaux, Pascale May-Panloup, Philippe Descamps, Guillaume Legendre, Pierre-Emmanuel Bouet. DOI: 10.2147/IJWH.S100817.

3. Endometrial Immune Dysfunction in Recurrent Pregnancy Loss. Carlo Ticconi, Adalgisa Pietropolli, Nicoletta Di Simone, Emilio Piccione, Asgerally Fazleabas. DOI:10.3390/ijms20215332

4. Single-cell Immune Landscape of Human Recurrent Miscarriage. Feiyang Wang, Wentong Jia, Mengjie Fan, Xuan Shao, Zhilang Li, Yongjie Liu, Yeling Ma, Yu-Xia Li, Rong Li, Qiang Tu, Yan-Ling Wang. DOI:10.1016/j.gpb.2020.11.002

5. Recurrent Pregnancy Loss. Leela Sharath Pillarisetty, Nishant Gupta. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL):

6. Association between Genetic Polymorphisms in Interleukin Genes and Recurrent Pregnancy Loss - A Systematic Review and Meta-Analysis. Meixiang Zhang, Jiawei Xu, Xiao Bao, Wenbin Niu, Linlin Wang, Linqing Du, Nan Zhang, Yingpu Sun. DOI:10.1371/journal.pone.0169891

Журналістика

ПОЛІТИЧНИЙ СПІЧРАЙТИНГ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ СЬОГОДЕННЯ. КРОС-МЕДІЙНИЙ АНАЛІЗ

Буджак Н.В.,

Journalist of the Journalistic Academy of UNESCO

м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація: Проаналізовано політичний спічрайтинг як ефективну технологію зв'язку з громадянами. Визначено як саме спічрайтинг впливає на імідж політика та на його становлення в суспільстві. Розвиток спічрайтингу надає політику значні переваги і дозволяє охопити й донести інформацію для більшої аудиторії громадян. Що потрібно щоб спічрайтерство стало більш доступним у політичній і міжнародних сферах. Спічрайтинг як один з видів політконсалтингу.

Ключові слова: політичний спічрайтинг, спічрайтинг, спічрайтер, політичний імідж, політичні діячі.

Темою є висвітлення спічрайтингу як однією з найбільш ефективних технологій політконсалтингу. Розроблено крос-медійний аналіз політичного спічрайтингу на міжнародній арені сьогодення. Аналізу окресленої теми присвячені роботи вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема, Н. Гоманькова, О.Ісайкіної, А. Кривоносова, Г. Почепцова, А.Денисюк, А.Литвина та ін.

Політичні діячі сьогодення зобов'язані на постійній основі підтримувати зв'язок з різними соціальними групами і громадами. Змушені мати налагоджену комунікацію з різноманітною

аудиторією виборців, бути публічними через виступи, звернення, дбати про свій імідж.[2] На міжнародній арені сьогодні такою специфічною технологією виступає політичний спічрайтинг.

Основним завданням спічрайтера є написання текстів, промов для усного виступу перед аудиторією. Особливо затребуваними є постути спічрайтерів саме у політичній сфері.

Саме публічний виступ є потужним засобом формування, підтримки і представлення політичних осіб адже, саме від усних виступів і промов залежить становлення політика в суспільстві і ставлення громадян до нього.[6] Обов'язковим завданням є правильно сформулювати думку політика, щоб представити його перед аудиторією в найкращому світлі.

Таким чином, спічрайтер несе пряму відповідальність за формування іміджу політика.

Виходячи з цього спічрайтер – це людина, що пише промову, доповідь, звіт та інші творчі роботи досить великого обсягу для когось, щоб віддати свою працю в його розпорядження.

Даний фахівець віддає створену продукцію під чуже авторство, приймає замовлення на виконання інтелектуальної роботи у письмовому вигляді і надає замовнику необхідну інформацію в необхідному структурному та стилістичному вигляді.[3]

Спічрайтер під час підготовки виступів повинен врахувати особливості спікера, словниковий запас, інтелектуальний потенціал, вміння імпровізувати і розуміти аудиторію.[5]

Якщо говорити про політичний спічрайтинг, то він тісно пов'язаний з наданням послуг, як для фізичних осіб з політичної сфери, так і для суспільно політичних груп і організацій, які прагнуть через механізми іміджування створити конкретний образ.[1] Слід також зазначити що відмінною рисою політичного спічрайтингу є його постійність.[2] Адже, саме політичні діячі віддають перевагу тримати спічрайтерів коло себе, у штаті своїх робітників.

У сучасній політичній системі спічрайтерство є основною зброєю політичного діяча, своєрідний засіб впливу на свідомість

людей.[4] Насправді немало політичних діячів здатні переконливо і вміло доносити свої думки до громади. Для того щоб переконливо говорити вони використовують багато аргументів, наводять факти, використовують яскраво виражену стилістику мови.

Велика кількість політиків звертаються до послуг спічрайтерів для написання промов.

Їхня співпраця була і є різною за формою та методами, однак мала головну спільну мету - переконання, вплив на громадян, підтримка суспільства, об'єднання навколо спільної мети тощо. Помітимо, що ефективнішим буде той виступ, у підготовці якого відбувається тісна професійна взаємодія оратора та спічрайтера.[8]

Яскравим прикладом можуть слугувати виступи декількох президентів України.

З Віктором Ющенком працювала група спічрайтерів, яка підлаштовувалася під його стиль публічної комунікації, але він часто відходив від текстів, які йому були завчасно підготовлені, оскільки любив висловлювати свою думку самостійно. Віктор Янукович повністю залежав від текстів, написаних йому спічрайтерами, тому імпровізаційні виступи давалися йому не просто. Над підготовкою текстів для Петра Порошенка теж працювали спічрайтери, але його багаторічний досвід публічної комунікації давав йому можливість вільно триматися перед аудиторією, опираючись на попередньо підготовлені тези. Володимир Зеленському допомагають готуватися до промов кварталівці, які тривалий час писали різноманітні сценарії, тому в його промовах багато сторітелінгу.[5]

Отже, за допомогою спічрайтингу можна напряму сформувати загальне враження про політичного діяча. Спічрайтинг політика відображає як позицію діяча, так і стратегію, впливає на формування як особистого іміджу, так і іміджу держави.

З цього ми можемо винести наступне:

- Кожному політичному діячу чи публічній особі

рекомендується внести в штаб своїх робітників спічрайтера, котрий презентуватиме його перед громадою людей за допомогою промов, тим самим формуватиме правильний імідж.

- Політичний спічрайтинг одна з найефективніших технологій політконсалтингу на сьогоднішній день. Тому рекомендується якомога більше розвивати його в країнах Америки, Європи і Азії.

- Спічрайтинг сьогодні як особлива PR- технологія яка набуває широкого попиту серед політичних діячів.

Література:

1. https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Політичний_спічрайтинг
2. <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/e-democracy/e-democracy2017/paper/viewFile/3456/2927>
3. http://moodle.dk.rv.ua/pluginfile.php/1160/mod_resource/content/1/Лекції.pdf
4. <https://sdc-journal.com/index.php/journal/article/download/109/82/>
5. <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/download/190092/193800>
6. http://wikipedia.ua.nina.az/wiki/Політичний_спічрайтинг
7. <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/8459/2011-12-11-spichrayter-i-yogo-robota/>
8. <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/download/95462/91107>

УДК 37.017

Педагогічні науки

ВАЛЬДОРФСЬКА ПЕДАГОГІКА ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Бузько О. С.,

*студентка факультету педагогіки та психології
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

У статті розглянуто теоретичні засади вальдорфської педагогіки та основні принципи навчання та виховання дітей.

Звернено особливу увагу на вікову періодизацію, що розробив Р. Штайнер відповідно до фаз розвитку дитини.

Ключові слова: *вальдорфська педагогіка, Р. Штайнер, вікова періодизація, принципи вальдорфської школи.*

Нині освіта в Україні перебуває в системі реформування, де першочерговим завданням реформи проголошується гармонійний розвиток особистості. Це означає, що школа має розвивати компетенції, творчі здібності дитини, формувати пізнавальну та соціальну активність, виховувати бажання пізнавати нове і вчитися протягом усього подальшого життя.

Саме це завдання – і не тільки в теорії, а й на практиці – вже близько 100 років реалізує вальдорфська школа, яку ЮНЕСКО визнало школою XXI століття.

Засновником вальдорфської педагогіки можна по праву вважати мислителя, філософа, творця філософського вчення – антропософії – Рудольфа Штейнера. Сьогодні вальдорфська педагогіка отримала визнання у таких країнах, як Німеччина, Голландія, Швеція, Австрія, США, Велика Британія, Японія та в багатьох інших країнах. В Україні вальдорфська педагогіка набула поширення лише в 90-х роках минулого століття.

Як самотній педагогічний феномен вона стала предметом особливої уваги багатьох науковців, зокрема таких, як: Н. Абашкіна, О. Іонова, В. Пікельна, А. Пінський, Ф. Хортон, О. Папач, А. Агафонов, Т. Васильєва, Т. Євдокієва, О. Черкасова та ін.

Мета статті – визначити та проаналізувати основні принципи й інновації вальдорфської педагогіки як цілісної системи навчання, виховання та розвитку особистості.

В основу своєї концепції Рудольф Штайнер заклав ідею цілісного розвитку дитини. Згідно з нею, дитинство умовно поділяється на три семирічні стадії, кожна з яких потребує особливого підходу від педагога.

Перша стадія, яка охоплює період від народження до семи років – розвиток дитини через імітацію навколишнього світу. На цьому віковому етапі дуже важливими є ігри, які розвивають уяву

та творчість дитини. Саме тому головне завдання дорослих у першому семиріччі полягає не в прямій підготовці дитини до школи, а в максимальному розвитку фантазії дитини. Педагог вчить обережно ставитись у цей період до психофізичного розвитку дитини та категорично забороняє до настання семи років нав'язане інтелектуальне навантаження. Крім цього, Р. Штайнер наголошує на важливості виховання дитини в гармонії з природою, недаремно він зазначав: «у перший період від народження до зміни зубів сутність дитини цілком занурена в чуттєве сприйняття світу» [1, с. 48].

З семи до чотирнадцяти років – інший період у житті дитини, коли йде інтенсивний процес формування почуттів, і тут ключове слово — «Світ прекрасний!». На цьому етапі учні потребують уваги та підтримки з боку дорослого. У цей період зростають пізнавальні можливості учнів, розвивається пам'ять, увага, довільна увага, логічне мислення. Учні вже здатні до узагальнення, встановлення зв'язків між поняттями. Розвивається вміння дітей до словесно – логічного мислення, міркування, вміння робити висновки.

Третя стадія, що охоплює період від чотирнадцяти років до двадцяти одного року – вихованці пізнають світ переважно через власні судження та критичне мислення. У третьому семиріччі підліток ніби народжується вдруге, разом з досягненням статевої зрілості посилюється рівень усвідомлення власного «Я». Це вік пошуку ідеалів, формування цінностей, відкриття власної індивідуальності. Щодо індивідуальної діяльності, то в цей період діти вже здатні до аналізу, синтезу та формування судження. Це час активного індивідуального розвитку.

Відповідно до вальдорфської педагогіки: перші сім років життя – «раннє дитинство»; наступні сім років (від 7 до 14) – «дитинство»; останній етап (від 14 до 21 року) – «отроцтво і юність».

Вальдорфська школа має чимало особливостей, що відрізняє її від традиційної школи. Так, головним у навчально-виховному процесі вальдорфської школи, як і у звичайній школі є класний

керівник, однак на відміну від традиційної школи, класний керівник викладає з першого по восьмий клас усі загальноосвітні предмети, і лише у старших класах, педагогів замінюють учителі-спеціалісти (предметники).

Навчальний процес відбувається без підручників, натомість усі діти мають робочий зошит, що стає їх робочою книгою. Таким чином, діти самі створюють собі підручники, де відображають свій набутий досвід.

На відміну від державних у вальдорфських школах навчання триває 12 або 13 років. Тринадцятий рік навчання передбачає підготовку до вищого навчального закладу [2, с. 253]. При цьому навчальна програма, так само, як і в традиційній школі, є затвердженою Міністерством освіти і після навчання учні отримують визнаний державою атестат.

Навчання для життя, а не для оцінок – ось одна з ключових ідей вальдорфської школи, тому традиційне бальне оцінювання знань відсутнє та замінене на відмітки «молодець», «добре», «прекрасно» та на розгорнуту характеристику загального розвитку учня та його індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності [3, с. 5].

Розклад дня у вальдорфській школі ритмічно повторюється та складається з трьох частин. Перша частина – «головний урок», що триває дві години, проводить його класний вчитель. Головний урок присвячують тій дисципліні, якій на той момент приділяють основну увагу. Дисципліну вивчають підряд протягом 3-4 тижнів, лише вивчивши одну дисципліну переходять до іншої.

Під час другої частини – діти вивчають предмети, які активізують їх дихання, до цих предметів належать: іноземна мова, музика і евритмія. Евритмія – це мистецтво руху, розроблене Р. Штейнером. Це поєднання особливого гармонізуючого руху, що нагадує танець з поетичною мовою або музикою. Одна з особливостей навчального плану вальдорфських шкіл полягає в ранньому початку викладання іноземних мов. Варто зазначити, що вже з першого класу діти вивчають іноземні мови.

Підсумкова, однак обов'язкова частина шкільного дня – виховання ремеслом. Це створює перспективи для адаптації у суспільстві, вибору професії, подальшого розвитку особистості випускника [4].

Висновки. Як бачимо, вальдорфські школи розвивають рівною мірою інтелектуальні, творчі, художні, практичні та соціальні здібності дітей і підлітків.

У теперішній час вальдорфська педагогіка має великий вплив на розвиток системи освіти в усьому світі. Елементи вальдорфської педагогіки успішно використовують зокрема фінські школи, в яких Україна прагне перейняти досвід.

Література:

1.Ионова Е. Н. Вальдорфская педагогика:теоретико-методологические аспекты / Е. Н. Ионова. –Харьков, 1997.-299с.

2. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: [навчальний посібник] / А. А. Сбруєва. – Суми: СумДПУ, 1999. – 300 с.

3. Ержбкова І. Чи маємо ми запроваджувати вальдорфську школу в Україні? / І. Ержбкова // Дайджест педагогічних ідей та технологій Школа-парк. – 2002. – №2. – С. 152-156.

4.Учебные программы вальдорфских школ. – М. : Народное образование, 2005. – 518 с.

УДК 341

Юридичні науки

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО МЕХАНІЗМУ ОХОРОНИ І ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

*Бурундуховський Антон Сергійович,
студент ННІ міжнародних відносин,
Київського Міжнародного Університету
м. Київ, Україна*

Анотація. Стаття присвячена міжнародним та внутрішньо-державним правовим аспектам, котрі пов'язані із значенням механізму охорони і захисту прав людини в Україні.

Ключові слова. Права, свободи, захист, міжнародне право, гарантії, механізми.

Abstract. The article is devoted to international and domestic legal aspects related to the importance of the mechanism of protection and defense of human rights in Ukraine.

Keywords. Rights, protection, international law, guarantees, mechanisms.

Вступ. Концепція прав людини унікальна, так як має багатоаспектний прояв: правовий, філософський, історичний. Важливість і необхідність розвитку і просування даної концепції в сучасному світі, в тому числі і шляхом поширення знань про права людини, важко переоцінити. Від розуміння суспільством в цілому, і кожним його членом зокрема, суті концепції прав людини визначає яким чином буде здійснюватися подальший розвиток і функціонування цього суспільства.

Вихідні передумови. Треба зазначити, що дана тема недостатньо досліджена у сучасному науковому вимірі, але можливо виділити праці таких науковців як: М. М. Антоновича, А. Є. Зубареву, Л. С. Криворучко, В. В. Сокурєнко, М. Перрі ті інші.

Мета статті. Визначення ролі і значення міжнародного механізму охорони і захисту прав людини в Україні.

Виклад основного матеріалу. Питання захисту прав і свобод людини завжди буде залишатися актуальною і важливою темою як для учасників міжнародного спілкування, які беруть безпосередню участь у питанні їх визначення, регламентації, закріплення в рамках міжнародних угод і домовленостей, так і для людської особистості, яка отримує основні переваги і захист відповідно до загальновизнаних світовим стандартам і принципам. Права і свободи людини отримали однакове і сформоване уявлення, що підтверджується прийняттям основоположних міжнародних правових актів, які формують структуру правозахисної системи в її сучасному розумінні, і встановленням певних стандартів.

Правовий аспект прав людини - це система норм, що встановлюють і регулюють права людини, система органів і процедур, спрямованих на їх захист, яка представляє особливу

важливість в рамках вивчення і подальшої реалізації прав людини. Будь яке право покликане охороняти і захищати свободу і гідність особистості. При цьому правове переломлення прав людини (а отже, і вивчення правового аспекту прав людини) має дворівневу структуру: внутрішньодержавний і міжнародно-правовий рівні. Міжнародне і внутрішньодержавне право з самого початку розвитку концепції прав людини надавали один на одного взаємний вплив, збагачуючи і доповнюючи один одного.

Значимість і простота концепції прав людини, напевно, найкраще позначена філософом права М. Перрі, який стверджує, що існують деякі речі, які ніколи не повинні бути зроблені по відношенню до людини, а також деякі інші речі, які, навпаки, завжди повинні здійснюватися по відношенню до людини. І ті й інші «речі» - це те, що об'єднано загальною назвою «права людини» [1].

Одним із актуальних питань протягом існування людства завжди залишалося питання прав і свобод людини, можливість їх дотримання, реалізації та захисту. Необхідність створення нового, більш справедливого світу, а також рішучість боротися з державним терором і проявами диктатур спонукали Організацію Об'єднаних Націй після Другої світової війни об'єднати основні права людини, здійснення яких вона вважала бажаним для всього людства, і прийняти 10 грудня 1948 року Загальну декларацію прав людини [4]. Останнім часом стало звичайним явищем декларувати добре відомі всім права людини, сформульовані в Загальній декларації прав людини і наступних конвенціях і пактах, а також вимагати їх визнання, дотримання, охорони і захисту у всьому світовому співтоваристві, у всіх державах. Однак правова база міжнародного захисту прав людини як універсального механізму вперше отримала закріплення в статуті ООН. Примітна абстрактність формулювань Статуту щодо прав людини, що свідчить про їх компромісний характер, спробі примирити різні концептуальні підходи, що стосуються походження прав людини: прихильників природно-правової

теорії (західні країни) і позитивної теорії (соціалістичні країни). Однак не можна заперечувати найважливішу роль Статуту в створенні правової основи для формування механізму міжнародного захисту прав людини, особливо в області розробки міжнародних стандартів і діяльності міжнародних контрольних органів.

В. В. Сокурєнко стверджує, що на сьогоднішній день правам людини в Україні приділяється достатня увага, але залишається недостатньо досліджень, у котрих права людини розумілися б системно, із залученням правової методології. [10, с. 7].

У той же час Л. С. Криворучко вказує на те, що: «в умовах повномасштабної економічної, соціальної кризи, – стан системи прав людини та її захист значно погіршився. Складається враження, що захист прав людини в Україні не є, на жаль, пріоритетним напрямком держави» [7, с. 102].

Права людини на світовому рівні визнаються природними, невідчужуваними і належать їй від народження, а отже, захищаються не тільки державою, а й усім Світовим співтовариством, і в разі порушення прав людини можуть застосовуватися міжнародно-правові санкції. Права індивідів, державних органів або громадських організацій часто вступають один з одним в протиріччя. Зіткнення законних інтересів змушують сторони шукати шляхом переговорів, угод, компромісів, що іноді призводить до обмеження чийось прав.

З огляду на економічний та політичний стан в різних країнах і, зокрема, в Україні в даний час, людство поки що не живе в такому суспільстві, де могли б повністю задовольнити всі свої законні потреби і інтереси. Не можна створювати суспільство, виходячи з прав, смаків, інтересів індивіда, його характер визначено закономірностями минулого і сьогодення. Закономірності грають таку ж роль в поведінці людини, як і в явищах природи. Створення та підтримка гармонійних відносин в суспільстві вимагають не тільки поваги до прав свобод людини і

громадянина, а й виконання ним певних обов'язків, а в разі потреби і його відмова від здійснення своїх прав.

Надмірна увага до прав і недооцінка обов'язків людини, так само як і здійснення прав за всяку ціну, несприятливо впливають на відносини індивіда і суспільства. Як правило, більшість людей добре поінформовані про свої права, але дуже мало знають про свої обов'язки або взагалі не знають і не завжди відчують бажання знати їх. Ознайомлення людини і громадянина з їх правами, свободами і обов'язками і спонукування до їх дотримання - найважливіше завдання кожної держави. Очевидно, що одним з головних умов дотримання прав і свобод людини і громадянина є виконання іншими своїх обов'язків. Отже, зрозуміло, що права і обов'язки складають єдине ціле, в якому стороною є право однієї людини, а інший - обов'язок іншої людини, організації, держави не порушувати це право. Наприклад, якщо стаття 3 Загальної декларації прав людини говорить, що кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність, то одночасно має покладати на інших осіб обов'язок не порушувати, поважати і захищати права людини на життя.

Недостатня розробленість у теорії і законодавстві проблем співвідношення прав і обов'язків людини породила ряд негативних наслідків.

Зокрема, відсутність закріплених основних обов'язків людини на такому ж рівні регламентації як і права, призводить до їх недооцінення, що негативно впливає на забезпечення прав людини. Такий підхід сприяє спотворенню особистої орієнтації, що може привести до порушення прав людини. Вплив даного чинника вже позначається в даний час на зростанні і стан злочинності та адміністративних правопорушень.

Для відновлення гармонії між правами і обов'язками на світовому рівні вже розпочато ряд кроків до прийняття Міжнародної декларації основних обов'язків людини. Такі пропозиції на міжнародному рівні вже обговорювалися в 1990 році на 12 Всесвітньому соціологічному конгресі в Мадриді і

на конгресі Міжнародного суспільства соціального захисту в Парижі в 1991 році.

Після прийняття вищевказаного міжнародного документу, що формулюватиме узгоджені сторонами загальні принципи і цілі, питання теж повинно знайти своє відображення в Україні. Міжнародні організації не обмежуються декларуванням прав і свобод людини, проводять енергійні заходи по створенню механізмів по їх дотримання, охорони і захисту. Організація Об'єднаних Націй розглядає і обговорює питання, що стосуються прав людини, у всіх своїх структурах, але по захисту прав людини головну роль відіграють Генеральна Асамблея, Економічна і соціальна рада і конвенційні, договірні органи, тобто різні комітети, створені відповідно до пактів, конвенцій.

Багато хто припускає, що за захистом порушених прав окрема людина може звернутися в Міжнародний Суд ООН. Однак, Статут Міжнародного Суду однозначно встановлює, що тільки держави можуть бути сторонами у справах, розглянутих Судом (ст. 34) [11].

Одна з найстаріших процедур розслідування порушень прав людини Комісії ООН з прав людини, що має справу з серйозними і систематичними порушеннями прав людини - це «процедура 1503». Вказана процедура отримала своє найменування в 1970 році, коли Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОП) затвердила «Процедуру розгляду повідомлень, що стосуються порушення прав людини і основних свобод» [9]. (порядковий номер № 1503).

У складі ЕКОСОП діє Комісія з прав людини.

Відповідно до цієї процедури на основі вхідних повідомлень розглядаються в основному систематичні порушення прав людини в тій чи іншій країні. За цією процедурою держава, висловлюючи і підтверджуючи свою добру волю в дотриманні і захисту прав людини, представляє відповіді по доведеним до них скарг, повідомлень. Державам направляються рекомендації щодо тих заходів, які слід прийняти за розглянутими проблемами. Всі

заходи, що приймаються відповідно з «процедурою 1503», носять конфіденційний характер до тих пір, поки Комісія не надають відповідну доповідь Економічній і Соціальній Раді. Звертатися в ЕКОСОП з приводу порушення всіх прав людини і основних свобод можуть як приватні особи, так і групи осіб, організації.

Існує також і «процедура Факультативного протоколу». Міжнародний пакт про громадянські і політичні права має два додаткових факультативних протоколи. Коли говорять про захист прав людини за процедурою Факультативного протоколу, то мається на увазі Факультативний протокол № 1. Факультативний протокол № 2 пропонує державам, що ратифікувала його, відмовитися від застосування смертної кари і відкритий для приєднання до нього інших держав [3; 12].

Відповідно до Міжнародного Пакту про громадянські і політичні права утворений і діє Комітет з прав людини.

Відносно деяких моментів виконання рішень Комітету ООН з прав людини в Україні, то потрібно підкреслити, що у Ст. 55 Конституції України [6] право творець достатньо чітко розмежує «міжнародні судові установи» та «органи міжнародних організацій». Треба відзначити, що навіть якщо мова прямо не йде «про договірні органи» у даній сфері, видно, що Комітет ООН з прав людини та інші договірні органи у цій сфері, за Ст. 55 Конституції України, належать саме до останньої категорії.

З вищесказаного можна підкреслити, що право громадян України на звернення до Комітету ООН з прав людини впливає з положень Ст. 55 Конституції України. Цю думку поділяють і в юридичній науці. Зокрема, М. М. Антонович до таких органів відносить саме Комітет ООН з прав людини [2, с. 301].

Звернутися зі скаргою до Комітету може будь-яка приватна особа. Якщо людина з яких-небудь причин не може цього зробити сама, наприклад, знаходиться в ув'язненні, то за нього це можуть зробити інші особи. Повідомлення про порушення прав людини в будь-якій державі в Комітет може направити і інша держава за умови, що обидві держави є учасниками

Факультативного протоколу і визнають щодо себе компетенції Комітету. Важливо мати на увазі, що за процедурою Факультативного протоколу можна шукати захисту тільки тих прав, які зафіксовані в Міжнародному Пакті про громадянські і політичні права [8]. Підсумком розгляду скарг на порушення прав є звернення Комітету до держав з рекомендаціями відновити порушені права, вжити заходів щодо зміни ситуації. Рекомендації Комітету не є обов'язковими для держав, але вони безсумнівно мають певний політичний вплив на держави, на їх законодавчу і правозастосовну практику.

У рамках ООН існують і інші механізми процедури захисту прав і свобод людини і громадянина як по лінії інших конвенційних комітетів, так і по лінії спеціалізованих установ ООН, але їх розгляд виходить за рамки даної статті.

Крім ООН існують і механізми захисту прав людини, що застосовуються Радою Європи: Європейська комісія з прав людини і Європейський суд з прав людини.

Правила прийнятності скарг до Європейської комісії і Європейського суду схожі з вимогами ООН. Європейська комісія з прав людини є попередньою сходинкою розгляду скарг і веде роботу з оцінки відповідності скарги матеріальним і процесуальним нормам Ради Європи.

Знайшовши в скарзі факти, що відповідають дійсності, Комісія вживає заходів до дружнього врегулювання спірного питання. Комісія пропонує державі, допустив порушення прав людини, відновити порушені права конкретних осіб і прийняти заходи до вдосконалення свого законодавства і приведення його у відповідність до загальноєвропейських норм - Європейською Конвенцією про захист прав людини і основних свобод та кількома додатковими протоколами до Конвенції [5]. Якщо не вдається досягти результату шляхом взаємної угоди, врегулювання - справа надходить до Європейського суду з прав людини. Суд в даній ситуації виступає як суд першої інстанції, тобто розглядає питання по суті справи, а не як апеляційна або наглядова інстанція.

У державах, де постійно порушуються права і свободи людини та громадянина, можуть застосовуватися такі види міжнародно-правової відповідальності: (у формі політичної відповідальності) репресалії, реторсії, сатисфакції, санкції, декларативні рішення, обмеження суверенітету; (у формі матеріальної відповідальності) реституції, субституції, репарації.

Право, встановлене Конвенцією, має верховенство по відношенню до внутрішнього права його членів, що дозволяє говорити про конституційну природу норм Конвенції в області прав людини. Також, як і в європейській правовій системі, визнання і захист прав людини, є системо утворюючим фактором української правової системи.

Крім цього, є проблема розуміння загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, адже не дивлячись на часте згадування терміну «Загальновизнані принципи і норми міжнародного права» жоден міжнародний акт, жоден внутрішньодержавний нормативний правовий акт не розкривають даного поняття.

Якщо в сучасному українському судочинстві правильно використовувати норми Конвенції та рішення Європейського суду з прав людини, то тоді можливо і зменшиться кількість звернень українців до ЄСПЛ для оскарження рішень суду, що були ухвалені вітчизняними судами з порушенням прав людини та основоположних свобод. На сьогоднішній день Україна знаходиться на третьому місці за кількістю звернень до ЄСПЛ. При аналізі дотримання та втілення принципів Конвенції і застосування рішень ЄСПЛ, ми можемо визначити, що у вітчизняному судочинстві їх практика застосовується на постійній основі.

Висновки. Отже, правовий аспект прав людини представляється системою норм, що встановлюють і регулюють права людини, система органів і процедур, спрямованих на їх захист, представляють особливу важливість в рамках вивчення і подальшої реалізації прав людини. Право само по собі має гомоцентричну спрямованість і покликане охороняти і захищати

свободу і гідність особистості. При цьому правове переломлення прав людини (а отже, і вивчення правового аспекту прав людини) має дворівневу структуру: внутрішньодержавний і міжнародно-правовий рівні. Міжнародне і внутрішньодержавне право з самого початку розвитку концепції прав людини надавали один на одного взаємний вплив, збагачуючи і доповнюючи одна одну.

Роль і значення міжнародного механізму охорони і захисту прав людини в Україні визначається єдиним масштабом розуміння загально визначених принципів і норм міжнародного права. Аналіз норм, що регулюють права людини, дозволяє зробити висновок, що принцип міжнародного права співвідноситься з загально визначеною нормою міжнародного права як загальне з приватним. Якщо принцип вказує, який має бути, загальний напрямок належного, то норми міжнародного права встановлюють правила, що відповідають на питання, яким чином треба надходити, щоб досягти мети, позначеної в загально визначеному принципі.

Разом з тим норми, що регулюють права людини, механізми їх захисту на сьогоднішній день чітко визначені на міжнародно-правовому рівні. Держави, які беруть на себе відповідні зобов'язання в тій чи іншій сфері захисту прав людини, зобов'язані привести у відповідність з ними своє національне законодавство.

Література:

1. Perry M. The Idea of Human Rights. New York: Oxford University Press, 1998.162 p.

2. Антонович М.М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: теорія і практика. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 384 с.

3. Другий Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, що стосується скасування смертної кари. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_187

4. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *Генеральна Асамблея ООН*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. *Офіційний вісник України*. 2006. № 13. Ст. 270. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

6. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. №254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141

7. Криворучко Л. С. Актуальні питання дотримання прав людини в Україні протягом 2015–2016 років. *Національні та міжнародні механізми захисту прав людини* : тези доп. Всеукр. круглого столу м. Харків, 20 квітня 2016 р. Харків, 2016. С. 101-103.

8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII (2148-08) від 19.10.1973. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

9. Процедура розгляду повідомлень, що стосуються порушення прав людини і основних свобод : Резолюція 1503 (XLVIII) Економічної та Соціальної Ради від 27 травня 1970 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_287

10. Сокурченко В. В. Права людини як фундаментальна цінність. *Національні та міжнародні механізми захисту прав людини* : тези доп. Всеукр. круглого столу м. Харків, 20 квітня 2016 р. Харків, 2016. С. 7-10.

11. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010

12. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_086

ФУНКЦІЇ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

Ващенко М.А

*студент інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Анотація: *в даній науковій роботі розкривається проблема функцій прокуратури України, їхнього нормативно-правового закріплення та реалізації. Також значна увага приділена реформуванню функцій прокуратури на основі змін у соціально-правових відносинах, нормативно-правовій базі в Україні, а також на основі міжнародно-правового досвіду. Як приклад наводиться функціонування прокуратури у ФРН.*

Ключові слова: *прокуратура України, функції прокуратури, процесуальне керівництво, державне обвинувачення в суді.*

Прокуратура України є особливим державним органом, основна мета діяльності якого полягає у забезпеченні законності, боротьбі зі злочинністю, захист права і свобод громадян. Спеціальний статус цього органу полягає в тому, що він не належить до жодної з гілок влади, а лише виконує функції, які покладені на нього Конституцією та законами України. Стаття 1 Закону “Про прокуратуру” говорить, що прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Саме задля виконання завдань, які покладені на прокуратуру, цей орган наділений функціями, які визначають місце даного органу у структурі державного механізму. Проте в умова розвитку вітчизняного права та дифузії у правову систему України норм міжнародного права функції прокуратури перебувають у неперервному перспективному русі.

Також реформування функцій прокуратури є необхідним, у зв'язку із розвитком суспільних відносин.

Проблемі реформування та розвитку функцій прокуратури України приділяли увагу багато науковців, серед них Валентин Долежан, Полянський Юрій, Зелецький В. С., Рябцев В.П., Бачило І.В., Сухонос Віктор.

У науковій літературі відсутнє одностайне визначення функцій прокуратури. В загальнотеоретичному визначенні термін «функція» означає здійснення, виконання, коло діяльності, призначення, а також зміст самої діяльності [1, ст.719].

До функцій прокуратури відносять взаємопов'язані з функціями держави та права основні напрями діяльності прокуратури, що визначені її метою та завданнями, відображають сутність і соціальне призначення прокуратури конкретного типу, здійснюються в межах компетенції прокуратури у визначених законом сферах правових відносин, реалізуючись через відповідні типи діяльності, використовуючи специфічні для кожного виду діяльності встановлені законодавством засоби [2, с. 5-6].

Функції відображають найбільш суттєві ознаки та спрямовані на здійснення конкретних завдань, що постають перед правом. Функції - це такі напрями впливу права на суспільні відносини, при здійсненні яких потреба визначає необхідність існування права соціального явища.

Щодо нормативного регулювання функцій прокуратури, то відповідно до ст.131-1 Конституції України прокуратура здійснює:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;
- 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом[3].

Закон “Про прокуратуру” дещо деталізував даний перелік, ст.2 говорить, що на прокуратуру покладені функції:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом та главою 12 розділу III Цивільного процесуального кодексу України;
- 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;
- 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [4].

Законом також встановлено, що на прокуратуру неможливо покладати функції, які не передбачені Конституцією України.

Головним чином на реформування функцій прокуратури України впливають загальносвітові тенденції та погляди на місце і роль прокуратури у механізмі державно-правового регулювання. Для України в процесі здійснення такого регулювання важливе значення може мати досвід Німеччини, Великобританії та США.

Німеччина належить до групи держав, у яких прокуратура входить до системи органів юстиції, тобто виконавчої влади (Міністерства юстиції).

У ФРН діють Федеральна прокуратура при Верховному Суді, 24 прокуратури при Вищих судах земель та 115 прокуратур при земельних судах.

Федеральна прокуратура при Верховному Суді має такі завдання: здійснення представництва при перегляді справ у Федеральному Верховному суді; кримінальне провадження у випадках вчинення шпигунства та тероризму.

На Генеральну прокуратуру землі покладено виконання таких завдань: здійснення представництва при перегляді справ та інших видах оскарження у Верховному земельному суді; кримінальне провадження в інших справах щодо охорони інтересів держави; нагляд за прокуратурами земель [5]

Прокуратура у кримінальному процесі ФРН виконує три основні функції: вона є "господинею дізнання", підтримує

державне обвинувачення на стадії провадження щодо віддання обвинуваченого до суду і на стадії судового розгляду, а також є органом, що здійснює виконання кримінальних покарань.

Прокурор керує розслідуванням і може проводити його сам у повному обсязі. Незважаючи на те, що в КПК ФРН прокуратурі відведено провідну роль у розслідуванні, на практиці розслідування більшою мірою здійснюється поліцією, а роль прокуратури зводиться до узагальнення результатів поліцейського розслідування. Прокурори беруть участь лише у розслідуванні тяжких злочинів.

Отже, можна дійти висновку, що на прокуратуру в Німеччині покладені більш значні функції та завдання ніж в Україні. Проте прокуратура першої держави показує більш значні функції порівняно з вітчизняною. тому на мою думка може бути можливим покладення на прокуратуру України додаткових функцій, зокрема функцію досудового дізнання, виконання рішення судів, функцію досудового розслідування у тяжких та особливо тяжких злочинів.

Найбільше претензій у сучасних науковців викликає функція представництва інтересів громадянина та держави в суді. Особливо це стосується участі прокурора у судовому захисті прав громадян, яка є вкрай обмеженою. Цьому сприяє загально поширена думка, що прокурор насамперед має захищати інтереси держави, а громадяни самі можуть звернутися до суду, або скористатися послугами безкоштовної правової допомоги. Тому представництво інтересів громадян прокурором передбачає доволі утруднену процедуру. Прокурору доводиться спочатку звертатися до суду із заявою про підтвердження підстав для представництва, і лише в разі підтвердження - до того ж суду з позовною заявою. Тому дана функція на мою думку підлягає ґрунтовному реформуванню.

Отже, незважаючи на детальну нормативно-правову регламентацію функцій прокуратури, вони підлягають можальшому уточненню та реформуванню, це в першу чергу пов'язано з міжнародно правовими тенденціями та поглядами

на місце і роль прокуратури у механізмі правового регулювання, а також змінами у внутрішньому законодавстві нашої держави.

Література:

1. Философский энциклопедический словарь. - М., 1983. - 839 с.
2. Рябцев В. П. Функции и направления деятельности органов прокуратуры // Прокурорский надзор в Российской Федерации. - М., 2000.
3. Конституція України.
4. Закон “Про прокуратуру”.
5. КПК ФРН.
6. Особливості функціонування прокуратури у ФРН
https://pidru4niki.com/84727/pravo/osoblivosti_funktsionuvannya_prokuraturi

УДК 342.565+341.6

Юридичні науки

МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ ПРАВОТЛУМАЧЕННЯ

Гаврилюк Олександр Олександрович,

*кандидат юридичних наук,
науковий консультант відділу забезпечення роботи
секретаря та суддів судової палати
управління забезпечення роботи судової палати
для розгляду справ про банкрутство
секретаріату Касаційного господарського суду
апарату Верховного Суду
м. Київ, Україна*

Анотація. *Стаття присвячена прикладному дослідженню елементів тлумачення права на основі яких запропоновано міжнародний стандарт правотлумачення. Запропоновано переосмислення класичного розуміння поділу влади та його наповнення новим змістом. Стандартизацію правосуддя запропоновано розглядати з огляду на сучасний та майбутній контекст впровадження машинного навчання в багатьох*

галузях життєдіяльності людства, в тому числі і в правосудді задля забезпечення прогнозованості та передбачуваності правозастосування.

Ключові слова: тлумачення, правова визначеність, поділ влади.

Відповідно до пунктів 46-48 висновку КРЕС №11(2008) щодо якості судових рішень у багатьох випадках дослідження питань права тягне за собою тлумачення юридичних норм. Визнаючи повноваження судді тлумачити закон, слід пам'ятати також і про обов'язок судді сприяти юридичній визначеності. Адже юридична визначеність гарантує передбачуваність змісту та застосування юридичних норм, сприяючи тим самим забезпеченню високоякісної судової системи. Пам'ятаючи про цю мету, судді застосовуватимуть принципи тлумачення, прийняті як у національному, так і в міжнародному праві. У країнах загального права їхнім орієнтиром буде будь-який доречний прецедент. У країнах континентального права їхнім орієнтиром буде судова практика, особливо практика найвищих судів, завданням яких є забезпечення єдиної судової практики [1].

В пункті 1 Висновку КРЕС №20(2017) щодо ролі судів у забезпеченні єдності застосування закону зазначено, що однакове та уніфіковане застосування закону обумовлює загальнообов'язковість закону, рівність перед законом та правову визначеність. З іншого боку, потреба в забезпеченні єдності застосування закону не має ані призводити до негнучкості такого закону й до необґрунтованих обмежень у відповідному розвитку законодавства, ані ставити під сумнів принцип суддівської незалежності [2].

Ідея унормування тлумачення норм права втілена в різних країнах в окремих нормативно-правових актах. Так, в 1969 році Правова комісія Англії та Уельсу разом із Шотландською правовою комісією рекомендували прийняття цільового підходу до тлумачення законів.

Відповідно до Закону про Європейські спільноти (1972 р.), суди повинні прийняти цільовий підхід для тлумачення законів, які приводять до виконання права Європейські спільноти [3, с. 103,104].

У статті 1 Цивільного укладення Швейцарської конфедерації встановлено: «Закон застосовується до всіх тих правових питань, які знаходять своє визначення в його букві й тлумаченні (У випадку відсутності відповідної норми в законі суддя вирішує спір на основі звичаєвого права, а за відсутності останнього – за тим правилом, яке він установив би як законодавець.) При цьому він слідує визнаній науці і традиції» [4, с. 44]

Аналіз наукових досліджень дає можливість класифікувати способи тлумачення норм права: 1)граматичне тлумачення; 2) систематичне тлумачення; 3)телеологічне (цільове) тлумачення; 4)історичне тлумачення; 5) функціональне тлумачення; 6)логічне тлумачення; 7) спеціально-юридичне тлумачення [5, с. 81].

Серед вчених дотепер не вироблено єдиного, усталеного підходу до визначення конкретних прийомів і правил з'ясування норм права та їх об'єднання в способи тлумачення [6, с. 111].

Ми не погоджуємося з думкою деяких науковців, які вважають, що юридична формалізація способів тлумачення - з'ясування обмежуватиме суб'єктивізм інтерпретатора, і що тлумачення неможливо формалізувати [7, с. 8].

Так, за словами Б. Малишева теорія Г. Гадамера доводить, що правильного тлумачення окремо взятого тексту не існує, оскільки кожний інтерпретатор спирається на свій досвід, відмінний від інших [8, с. 10]

Суб'єктивний характер тлумачення зумовлюється тим, що воно здійснюється певним суб'єктом, який є носієм різних якостей особистості, серед яких розумові здібності, різний рівень індивідуальної правової і моральної свідомості, обсяг індивідуального досвіду, особисті інтереси [4, с. 45].

Слушно зауважує В. Горбатюк, що позитивістський підхід до розуміння права не є єдиним, його слід збалансувати використанням природно-правового підходу [5, с. 82].

Однак автор не наводить прикладів такого підходу правозастосування.

Одним з прикладів проблеми відсутності єдиного міжнародного стандарту правотлумачення є Рішення ЄСПЛ «Зеленчук і

Цищора проти України» [9]. Подібні рішення фактично дають сигнал для національних судів самостійно оцінювати якість закону на предмет порушення конвенційних прав людини.

Виявлені у цьому рішенні системні порушення не обмежуються лише земельним законодавством. Залишається дискусійним питанням можливість застосування такого ж підходу до аналізу законодавства у сфері банкрутства – чи має право суд переходити до процедури ліквідації державних підприємств у зв'язку з тривалим, нині діючим законодавчим обмеженням на реалізацію майна державних підприємств.

Тобто межі правотлумачення національними судами відрізняються від меж правотлумачення ЄСПЛ. Невизначеність меж тлумачення породжує невизначеність меж дискреційних повноважень державних органів у правозастосуванні. В решті решт права людини протиставляються дискреційним повноваженням державного органу. Такий здавалося б парадокс на перший погляд виникає з огляду обмеженого, застарілого розуміння принципу поділу влади та відсутності єдиного стандарту до тлумачення норм права.

Поділяємо думку А. Карапетова, що законодавство як таке, ще не є правом, а всього лише нарисом майбутньої правової системи, побудувати яку з початку до кінця самому законодавцю не під силу. На основі побудованого законодавцем фундаменту саме суди своєю практикою будують право. Відповідно діюче позитивне право – це результат спільної роботи законодавця і суду [10, с. 84].

Право існує не для себе, а виключно заради задоволення конкретних людських потреб і досягнення тих чи інших прагматичних чи етичних цілей. Відповідно за ефективністю досягнення поставлених цілей право і слід судити [10, с. 81].

Слушно зазначає В. Антошкін щодо обов'язку законодавця, враховуючи потреби практики, створення максимально стислого нормативного тексту, що у свою чергу викликає необхідність у роз'ясненні, «розшифровці» цього тексту судом [6, с. 110].

Думку щодо максимально стислого нормативного тексту

розвиває американський вчений Ф. Шауер в теорії презумпційного позитивізму. Ця теорія виходить з однакової природи правотворчості як закону так і судової практики в якій розвивається право. У зв'язку з чим законодавчі норми розглядаються як певні презумпції [10, с. 306].

У різних системах тлумачення застосовують неоднакові способи тлумачення, як наслідок одержують різні результати [11, с. 187]

З цього приводу підтримуємо думку А. Карапетова, що метою тлумачення законодавства має бути не визначення усіх можливих сенсів (сміслів) закону, а визначення єдиного вірного варіанту тлумачення [10, с. 87].

Отже відсутність єдиного стандарту правотлумачення залишає право непрогнозованим та невизначеним. Посилення ж законодавцем законотворчої функції напроти призводить до зарегульованості суспільних відносин, та ще більшої невизначеності у правозастосуванні.

Метою впровадження стандарту тлумачення правового акту є необхідність його передбачення. Так, відповідно до частини 1 статті 57 Конституції України кожному гарантується право знати свої права обов'язки. [12].

У виборі якості правозастосування та передбачуваності вважаємо доцільним надати перевагу останньому.

Як слушно зазначає А. Карапетов, людину не цікавить юридичні тонкощі закону чи судової практики. Їх цікавить, що буде з їх спором у суді. Їм потрібен прогноз результату розгляду їх спору [10, с. 305].

Суддя Верховного Суду США Стівен Бреєр закликає використовувати у правосудді шість елементів тлумачення нормативного акту, а саме: 1) текст; 2) історія цього тексту; 3) традиції (як цей текст використовувався раніше); 4) прецедент; 5) мета положення; 6) наслідки [13].

Використання цих елементів у їх сукупності обумовлене необхідністю посилення ролі народу як першоджерела влади. Він закликає суди відповідати волі народу, оскільки формальний,

легалістський підхід схильний надавати перевагу волі законодавця.

Суддя Стівен Бреер вважає свій підхід таким, що відповідає «античній» свободі, на відміну від сучасної свободи.

Гана Юдківська – суддя ЄСПЛ від України у своїй статті з посиланням на вказане дослідження судді Верховного Суду США Стівена Бреера зауважує, що і для суддів ЄСПЛ характерно різне застосування наведених елементів, зокрема щодо останніх двох: мети положення та наслідків тлумачення [14].

Щодо необхідності застосування національними судами мети та наслідків тлумачення ЄСПЛ неодноразово зазначав у своїх рішеннях.

Так, у справі «Серявін та інші проти України» (заява N 4909/04) ЄСПЛ зазначив, що хоча проблему відносно тлумачення національного законодавства мають вирішувати передусім національні органи влади, зокрема суди, завдання Суду полягає в тому, щоб з'ясувати, чи не суперечить результат такого тлумачення положенням Конвенції (пункт 40) [15].

В іншій справі «Кривіцька та Кривіцький проти України» (заява № 30856/03) ЄСПЛ зазначив, що функція роз'яснення та тлумачення положень національного закону належить насамперед національним судам. Хоча Суд не може замінити своїм рішенням рішення національних судів та його повноваження щодо перевірки дотримання національного законодавства обмежені, його функцією є перевірка обґрунтування національних судів з точки зору Конвенції (п.43) [16].

Аналогічний висновок наведено і в рішенні ЄСПЛ «Серков проти України» (заява № 39766/05) (пункт 36) [17].

Різність підходів щодо застосування наведених елементів тлумачення характерно і для Верховного Суду в Україні, яким переважно застосовуються перші чотири, але інколи застосовуються і всі шість, розглянемо деякі з таких кейсів.

Так, у Постанові Великої Палати Верховного Суду від 19.09.2018 у справі № 806/3265/17 суд вважав обґрунтованим вимоги позивачки про зобов'язання Управління Державної

міграційної служби України видати паспорт у вигляді книжечки з можливістю вклеювання фотографії, без жодного електронного носія інформації. І хоча такого права позивачка не мала за законом, суд через конвенційні принципи прав людини розширено витлумачив норму національного закону, та задовольнив вимоги позивачки [18]

У Постанові Великої Палати ВС від 21.05.2020 року у справі № 800/235/17 суд розглянув спір за позовом ОСОБА_1 до Вищої ради правосуддя, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача - Міністерство юстиції України, про визнання незаконним та скасування рішення Вищої ради правосуддя від 23 травня 2017 року № 1232/0/15-17 «Про визнання порушення суддею Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ ОСОБА_1 вимог щодо несумісності та звільнення його з посади». Ключовим питанням у справі було судове тлумачення мети Закону України від 16.09.2014 року № 1682-VII «Про очищення влади». При цьому з 16 суддів, які приймали участь у цій справі, вісім з них виклали окрему думку [19]

02.07.2019 Велика Палата Верховного Суду прийняла Постанову у господарській справі №916/3006/17.

У цій справі Суд розширено витлумачив статтю 88 Закону України "Про нотаріат", та фактично змінив строк звернення до нотаріуса про вчинення виконавчого напису для юридичних осіб з одного року до трьох, тобто однаковий строк звернення з фізичними особами. І хоча законом ці строки встановлено чітко, Велика Палата надала перевагу принципу недискримінації над імперативною нормою закону [20].

В наведених рішеннях Суду убачається наявність усіх шести наведених елементів тлумачення. Подібний підхід до тлумачення є новим для традиційного розуміння правозастосування, тим не менш такий підхід суду є універсальним та необхідним якістю законодавства.

Подібні рішення суду створюють ґрунт для переосмислення

практичного змісту принципу поділу влади зазначений в статті 6 Конституції України який на наш погляд доцільно розглядати в системному зв'язку зі статтею 3 Конституції України, яка передбачає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Останнє положення Конституції України стосується держави Україна у розрізі кожної гілки влади, а не однієї з них.

Очевидно, що поділ є антиподом об'єднання. В історії людства поділ держави завжди її ослаблював в міжнародному просторі, натомість об'єднання, взаємодія посилювало її функціональність, роль та авторитет.

Така метафора дає можливість зробити проміжний висновок щодо необхідності переосмислення принципу поділу влади - «стримування і противаг» посилюючи його розуміння дзеркальним змістом – «доповнення та стимулювання».

Кожна з гілок влади має адекватно конкурувати між собою за якість наданих послуг для людини, яка є першоджерелом влади. Відповідно закон щодо повноважень в певній сфері слід розглядати як одне з джерел права, а не єдине, в іншому випадку в державі діє верховенство закону а не права.

Подібний підхід до поділу влади створює можливість усувати порушення прав людини до їх виявлення в рішеннях ЄСПЛ, що зменшить кількість скарг від країн членів Ради Європи з відповідним зменшенням навантаження на національні бюджети пов'язаних з виконанням таких рішень.

Висновки:

✓Тлумачення права потребує стандартизації через прийняття відповідного міжнародного акта – висновку КРЄС з подальшою імплементацією в національних правових системах. Стандартом правосуддя є застосування у сукупності шістьох елементів тлумачення: 1) текст; 2) історія цього

тексту; 3) традиції (як цей текст використовувався раніше); 4) прецедент (усталена судова практика); 5) мета положення; 6) наслідки тлумачення;

✓Потребує подальших досліджень принцип поділу влади, зміст якого запропоновано розглянути як «доповнення та стимулювання» міжгілкової влади;

✓Подальше дослідження цієї теми необхідне також з огляду на можливість використання його результатів для навчання штучного інтелекту стандарту правосуддя задля досягнення більшої прогнозованості правозастосування.

Література:

1. Висновок КРЕС №11(2008) щодо якості судових рішень. URL: https://court.gov.ua/userfiles/visn_11_2008.pdf

2. Висновок КРЕС №20(2017) про роль судів у забезпеченні єдності застосування закону. URL: http://www.vru.gov.ua/content/file/%D0%92%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BA_%D0%9A%D0%A0%D0%84%D0%A1_20.pdf

3. С. Опотяк. Про тенденцію телеологічно тлумачення.

4. Є. Євграфова. Доктринальне тлумачення норм права (законів): природа і здійснення. Журнал «Загальні проблеми правової науки» №2(61)

5. В. Горбатюк. Багатоаспектна процедура тлумачення правових норм. Журнал «Інформація і право» №1(16)/2016

6. В. Антошкіна. Способи тлумачення в цивільному праві та їх роль в правозастосовній практиці. Журнал «Адміністративне право і процес. Фінансове право. Інформаційне право». с. 111

7. В. Косович. Нормативна регламентація тлумачення нормативно-правових актів України як передумова для їх удосконалення. Журнал «Наше право» №11, 2013, с. 8

8. Б. Малишев. Телеологічний спосіб тлумачення норм права: загальнотеоретичні аспекти. Журнал «Наука і практика» с. 10

9. Рішення ЄСПЛ у справі «Зеленчук і Цицюра проти України» (заяви № 846/16 та № 1075/16). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c79#Text

10. А. Карапетов. Борьба за признание судебного правотворчества в европейском и американском праве. М.: Статут, 2011. – 308с.

11. В. Гончаров. Динамічне тлумачення юридичних норм. Праці львівської лабораторії прав людини і громадянина. с. 187

12. Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

13. Суддя Верховного Суду США Стівена Бреєр

14. Суддя ЄСПЛ Гана Юджівська. Сумерки прав человека и Европейский суд. URL: <https://ccl.org.ua/ru/position/sumerky-prav-cheloveka-y-evropejskuj-sud/>

15. Рішення ЄСПЛ у справі «Серявін та інші проти України» (заява N 4909/04). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_672#Text

16. Рішення ЄСПЛ у справі «Кривіцька та Кривіцький проти України» (заява № 30856/03). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_774#Text

17. Рішення ЄСПЛ у справі «Серков проти України» (заява № 39766/05). URL:

18. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 19.09.2018 у справі № 806/3265/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76822787>

19. Постанова Великої Палати ВС від 21.05.2020 року у справі № 800/235/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90113134>

20. У Постанові Великої Палати Верховного Суду від 02.07.2019 у справі №916/3006/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83589983>.

МОВНІ ОПОЗИЦІЇ В ІДІОСТИЛІ ОЛЕКСАНДРА ОЛЕСЯ

Кайдаш А. М.,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри
української мови та методики її навчання
Навчально-наукового інституту
філології, перекладу та журналістики
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя;

Хомич В. І.,

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Відокремленого підрозділу НУБіП України
«Ніжинський агротехнічний інститут»

Анотація: у публікації розглянуто особливості реалізації лінгвальних опозицій у мовотворчості Олександра Олеся, зокрема звернено увагу на морфологічні способи вираження антонімічних пар; на метасемантику контекстів, в основі якої знаходиться бінарне протиставлення; на стилістичне забарвлення художніх контекстів, побудованих за принципами антитези.

Ключові слова: антитеза, Олександр Олесь, мовосвіт, ідіостиль, пейзаж.

Ідіостиль Олександра Олеся надзвичайно багатий і різноманітний. У його поезії тісно переплетені пейзажні, громадянські, інтимні, філософські мотиви, що розширює можливості вживання стилістичних засобів.

Антитеза як «стилістична фігура, що характеризується симетричною будовою і різким протиставленням понять, образів, думок» [1, с. 433] широко представлена в мовотворчості Олександра Олеся. У віршах поета протиставлення має різні способи морфологічного вираження. Так, антитеза створюється за допомогою вживання:

а) іменників: Твій *плач* – то хмари в дні осінні... Твій *сміх* – се танець водоспадів... [2, с. 244]; Так вже дивно буває на світі:

Друг найближчий – і *ворог* же твій... [2, с. 252];

б) дієслів: Колись *заплачуть* ті, що *сміються*... [2, с. 250];
Ридайте і *смійтесь* в сльозах, солов'ї... [2, с. 275];

в) прислівників: О, *ближче* стань! ні, краще *далі*... [2, с. 244];
Ще мент – і я, як море, б'юся *гнівно*, стогну, і плачу, і люблю, А ти, як ніч, *спокійно*, рівно На душу дивишся мою [2, с. 246].

Антитеза допомагає яскравіше передати всі душевні порухи. Зокрема, у пейзажах протиставлювані мотиви увиразнюють зображення внутрішнього світу, як-от у контексті: Зима... і пролісок блакитний! Навколо ще лежать сніги, А він всміхається, привітний, А він вже скинув ланцюги! [2, с. 244].

Контекстуальні антоніми підсилюють також ідею про перемогу добра й світла над темними суспільними явищами в реченні: ...Ще ніч навколо, Весь край в руїнах і хрестах, А в тебе сміх, безжурне чоло І пісня ранку на устах [2, с. 244].

Полярні художні картини властиві також інтимній ліриці поета. Так, сум від нерозділеного кохання протиставляється радості, якою сповнена природа: Лунає пісня солов'я, майовий день розводе вії, Як молода, в квітках земля, І ледве чуто вітер віє. А я ходжу, як тінь, як мрець: Навік розлучений я з нею... І тихий стогін двох сердець Пливе подзвінням над землею [2, с. 245].

Показовими в мовосвіті Олександра Олеся є опозиції, за якими протиставляється стан природи (часто це змалювання весни з її радістю, жагою до життя, пробудженням і відновленням) та світ людини – або внутрішній світ ліричного героя, або зовнішній світ суспільства. Наприклад, опис природи контрастує із суспільною подією: Пісня жайворонка ллється, Верби радісно шумлять... Купи сірих тіл доходять, Б'ються, стогнуть і хриплять [2, с. 247].

Отже, однією з яскравих ознак ідіостилу Олександра Олеся є використання антитези, що формує основу корпусу лінгвальних опозицій. Художні контексти, які морфологічно або метасемантично представляють протиставлення, сприяють активізації авторського задуму, підсиленню ідеї творів.

Література:

1. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови. Київ. Вища школа. 2003. 462 с.
2. Олесь Олександр. Твори в двох томах. Том І. Київ. Дніпро. 1990. 959 с.

УДК 81'42

Філологічні науки

КІНОТЕКСТ ЯК ТЕКСТОВА ОДИНИЦЯ КІНОДИСКУРСУ

Коваль Н.Є.,

*кандидат філологічних наук, доцент
кафедри германських мов та перекладознавства
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка*

Тиркус Л.Л.,

*магістрант
кафедри германських мов та перекладознавства
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна*

Анотація: У статті досліджено та розмежовано трактування понять кінодискурс та кінотекст, розглянуто підходи щодо проблеми розуміння кінотексту як складного семіотичного процесу, знаки якого є результатом культурних конвенцій і обумовлюються лінгвокультурними кодами. У дослідженні обґрунтовано думку про те, що декодування кодів кінотексту обумовлене залученням адресата і автора кінематографічного повідомлення у єдиний контекст.

Ключові слова: дискурс, кінодискурс, кінотекст, кінематографічний код, кінодіалог, семіотична природа кіно.

Вивчення дискурсу на сучасному етапі передбачає дотримання принципів міждисциплінарності та антропоцентричності. Воно вийшло за межі дослідження в рамках виключно філософії та теоретичної лінгвістики і побутує у ряді гуманітарних дисциплін, таких як психологія, соціологія, антропологія

та політологія, семіотика, літературознавство, юриспруденція, теорія і практика перекладу, а також окремих напрямків лінгвістики: прагмалінгвістики, теорії комунікації, лінгвістики тексту, психолінгвістики, соціолінгвістики. Таке широке поширення поняття дискурсу в науковому середовищі обумовлює дискусійний характер трактування цього терміна.

У тлумаченнях вчених-лінгвістів знаходимо різноманітні визначення поняття та розглядаємо дискурс як комунікативну подію, що відбувається між мовцем і слухачем (глядачем тощо) у процесі комунікативної дії в конкретному часовому та просторовому контексті. Дискурс – це мова, занурена в життя, це мовне явище, яке включає в себе різні контекстуальні умови спілкування, активне (динамічне) мовлення, а також у пізнавальному аспекті усі психофізичні процеси, що генерують цю мову [1, с. 136]. Тому виникнення поняття дискурсу сприяло інтенсифікації вивчення різних форм життя відповідно до способів використання мови. Одним з них є комунікація у кінодискурсі.

Історія **кіно** не може зводитися до однієї людини, оскільки кожен винахідник лише додавав до надбань інших винахідників, що завершилося прогресом для всього мистецтва і промисловості. Народившись у атмосфері філософського, технічного, художнього і наукового піднесення кінця ХІХ – початку ХХ століття, кіно має двоїсту природу, оскільки водночас є творчістю і виробництвом, воно створюється і реалізується як твір мистецтва, і як продукт індустрії [2, с.7].

За О. В. Ісаєнко, **кінодискурс** – це тип комунікативної діяльності, який охоплює всі види мовної взаємодії між творцями кіно і реципієнтами – глядачами; між представниками професійної групи людей, що беруть участь у створенні кінопродукції; між дослідниками історії і теорії кіномистецтва [3, с.96]. Є. А. Колодіна розуміє кінодискурс як процес відтворення і сприйняття фільму, смисл якого складається при взаємному впливі декількох семіотичних систем. Кінодискурс включає в себе учасників дискурсу, час і простір їх взаємодії

[4, с.6]. І. М. Лавриненко акцентує увагу на полікодовому характері кінодискурсу, зазначаючи, що він є інформаційно насиченим і передає експліцитну та імпліцитну інформацію. Вона визначає кінодискурс як «полікодове когнітивно-комунікативне утворення», сполучення різних семіотичних одиниць у їх нерозривній єдності, яке характеризується зв'язністю, цілісністю, завершеністю, адресатністю [5, с. 88-90].

С. Четмен (Chatman S.) у сюжетно-тематичній структурі кінофільму розмежовує дійсний сюжет і те, як він передається, – дискурс: «сюжет – це те, про що розповідається в кіно, а дискурс – як [розповідається]» [6, с. 19].

Якщо сюжет – це набір подій, пов'язаних між собою комунікацією, то дискурс розуміють як спосіб, за допомогою якого цей зміст передається, та як глядач усвідомлює те, що відбувається на екрані, тобто, дискурс – це клас виражень сюжету, за допомогою певної кількості посередників (мови, балету, музики тощо). Отож, дискурс є тим засобом вираження, за допомогою якого зміст фільму набуває комунікативного значення [6, с. 26].

Текстовою одиницею кінодискурсу є **кінотекст**. Г. Слишкін і М. Єфремова трактують кінотекст як зв'язне, цілісне й завершене повідомлення, виражене за допомогою вербальних (лінгвістичних) і невербальних (іконічних) знаків, які організовані відповідно до замислу колективного функціонально диференційованого автора за допомогою кінематографічних кодів, зафіксоване на матеріальному носії і призначене для відтворення на екрані й аудіовізуального сприйняття глядачами. Кінематографічні коди розуміють як ракурс, кадр, світло, план, сюжет, монтаж і художній простір [7, с. 54].

Т. О. Віннікова трактує кінотекст як динамічну комунікативну та смислову єдність, яка виникає на основі взаємодії генетично різних компонентів і призначена для зоро-слухового сприйняття. Останнє забезпечується взаємодією багаторівневих когнітивних процесів рецепції. Смислові трансформації, які відбуваються в результаті розуміння кінотексту, зумовлені

здатністю кінотексту вносити зміни в категоріальну структуру свідомості реципієнта завдяки процесам інтегрування нового знання в когнітивну систему індивіда [8, с. 6].

Науковці визначають такі характерні властивості кінотексту, як дискретність, зв'язність, перспекція і ретроспекція, антропоцентричність, локальна й темпоральна віднесеність, інформативність, системність, цілісність, модальність і прагматична спрямованість.

У моделі розуміння кінотексту виділяють декілька етапів, кожен з яких має набір когнітивних механізмів і включає в себе нейрофізіологічні процеси ідентифікації, обробки, активації візуально-аудіальних складників тексту і процеси формування ментальної репрезентації змісту в концептуальній системі реципієнту [8, с.6]. Науковець акцентує увагу на культурній зумовленості кінотексту, його інтертекстуальності, адже культурні коди та інтертекстеми визначають формування його ментальної репрезентації. Вербальні й невербальні складники кінодискурсу тісно інтегровані одна в одну, створюючи цілісний і закінчений образ.

Кінофільм завжди спрямований на створення певного емоційного стану глядача, а експресивність кінодискурсу полягає в його здатності передавати певні емоції і викликати емоції у глядачів кінофільму, а також створювати символи, які є метафоричними. Сміслові трансформації, які відбуваються у результаті розуміння тексту впливають на здатність кінотексту вносити зміни в категоріальну структуру свідомості реципієнта завдяки процесам інтегрування нового знання в когнітивну систему індивіда [8, с.7].

Розглядаючи кінодискурс як креолізоване (полікодове утворення), І. Коваленко переконана, що відеоряд домінує над словесним компонентом у наративній структурі кінофільмів, проте саме вербальне робить кінодискурс правдоподібним і ближчим до життя [9, с. 51].

Важливим елементом кінодискурсу є кінодіалог, який імітує розмовне мовлення на фонетичному, лексичному та

синтаксичному рівні, модифікуючи його відповідно до задуму авторів кінофільму. Проте існує думка, що кінодіалог є штучним відбиттям природного мовлення через відсутність повторів та перепитувань, характерних для природного спілкування; також наявна велика кількість дотепів, використовуються теми, що не є типовими для звичайного мовлення, лексичні штампи, що традиційно властиві певним жанрам, короткі, прості речення. Ще однією відмінністю кінодіалогу від природного діалогу є його «музичність», яка виникає через те, що репліки у фільмах ретельно підбрані, збалансовані та ритмічно організовані як у межах окремих висловів, так і під час зміни ролей у діалозі. Такі характеристики спонтанно продукованого мовлення як, наприклад, накладання реплік одна на одну або вагання створювали б враження погано змонтованого фільму або невмілої акторської гри. Через такі аспекти діалог, прописаний у сценарії, завжди матиме відмінності від природного мовлення.

Таким чином, кінодискурс є процесом відтворення і сприйняття фільму, смисл якого складається при взаємному впливі декількох семіотичних систем. Його одиниця – кінотекст – це зв'язне, цілісне й завершене повідомлення, виражене за допомогою вербальних і невербальних знаків, які організовані відповідно до замислу колективного функціонально-диференційованого автора за допомогою кінематографічних кодів. Сприйняття кінодіалогів як типу кінотексту та персонажів залежить від їх мовного оформлення. Кінодіалог є штучним відображенням природного мовлення, тому розмовна лексика в ньому відіграє важливу роль, створюючи достовірний образ кожного персонажа та передаючи оцінні значення.

Література:

1. Арутюнова Н.Д. Дискурс // Лингвистический энциклопедический словарь – М.: Сов.энцикл., 1990. – С. 136-137.
2. Брюховецька Л. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Логос, 2011. 391 с.

3. Ісаєнко О. В. Текст і медіатекст як категорії кіно дискурсу. Лінгвістичні дослідження: Зб. наук, праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2015. № 39. С. 93-96.

4. Колодина Е. А. Взаимодействие семиотических систем при формировании смысла кинодиалога.: автореф. дис. .. канд. филол. наук : по спец. ВАК РФ 10.02.19 / Колодина Евгения Анатольевна. – Иркутск, 2013. – 22с.

5. Лавриненко И. Н. Стратегии и тактики смены коммуникативных ролей в современном англоязычном кинодискурсе. Дисс. Харьков, 2011. 260 с. 10. Шкловский Б. В. Литература и кинематограф. URL: <http://lib.vkarp.com>

6. Chatman S. Story and Discourse. Narrative Structure in Fiction and Film. Ithaka, London: Cornell University Press, 1980. 277 p.

7. Слышкин Г.Г., Ефремова М.А. Кинотекст (опыт линвокультурологического анализа). – М.: Водолей Publishers, 2004. – 153 с.

8. Винникова Т. А. Особенности построения модели понимания кинотекста : монография / Т. А. Винникова. – Омск : ОмГТУ, 2014. – 99 с.

9. Коваленко И. В. Интерсемиотический перевод в межкультурном аспекте: постановка проблемы. Известия Волгоградского государственного педагогического университета. 2011. № 2. Т. 2. С. 50 – 53. 136). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-issledovaniya-kinoteksta-v-razlichnyh>

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Козак О. М.,

студент гуманітарного факультету

Івано-Франківський національний технічний університет

нафти і газу

м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація: у роботі досліджено державну політику у сфері запобігання та протидії корупції в Україні. Розглянуто основні проблеми в системі запобігання корупції та на основі отриманих даних визначено шляхи її вдосконалення.

Ключові слова: корупція, система запобігання корупції, антикорупційна політика, удосконалення.

За останні роки Україна досягла чималих результатів у сфері запобігання та протидії корупції, були прийняті відповідні нормативно-правові документи, створені нові антикорупційні органи, але я вирішив проаналізувати ці досягнення більш детально. Міжнародна антикорупційна організація «Transparency International» в кінці 2020-го опублікувала чергове дослідження «Індекс сприйняття корупції» у якому проаналізувала діяльність 180-ти країн чи територій серед яких наша держава посіла 117–122-е місце разом із Непалом, Єгиптом, Есватіні, Сьєрра-Леоне і Замбією [1]. Водночас і провідні українські аналітичні центри, як от «Центр Разумкова», зазначають у результатах своїх опитувань за 2020-й рік, що рівень недовіри населення до дій державних органів влади все ще дуже великий [2]. Тобто актуальність даної теми досі знаходиться на високому рівні і я вважаю за доцільне розповісти про основні проблеми в системі запобігання корупції та можливості їх вирішення, адже зумівши запобігти виникненню цієї «отрути» ми зможемо її позбутись.

Насамперед, варто розповісти про один із найважливіших документів у сфері запобігання корупції, а саме про Антикорупційну стратегію, адже у даному документі визначаються основні

пріоритети державної антикорупційної політики на певний період та є єдиною підставою для розробки загальнодержавного плану дій із запобігання корупції – Державної програми з реалізації Антикорупційної стратегії. Я хотів би розповісти про даний документ тому що, ця стратегія у нас фактично відсутня, адже процедура формування та прийняття цього документа дуже неефективна та структурно неправильна. Національне агенство із питань запобігання корупції (НАЗК) є відповідальним органом за створення антикорупційної стратегії, проте за прийняття цього документу є відповідальною Верховна Рада України (ВРУ), але через відсутність представників уряду та комітету ВРУ з питань антикорупційної політики дана процедура парадоксально затягнулась. Тому я пропоную деякі заходи, які б могли покращити механізм створення та прийняття такого важливого документу, а саме:

- 1) створення міжвідомчої робочої групи з розробки антикорупційної стратегії, до складу якої будуть входити як працівники НАЗК, так і члени уряду, органи антикорупційної прокуратури, Національне антикорупційне бюро, Національна поліція, представники комітету Верховної Ради з питань антикорупційної політики;

- 2) ґрунтовний аналіз дійсного стану корупції в країні, зосередити зусилля на фундаментальній перевірці попередніх рішень;

- 3) проведення міжнародної експертизи антикорупційної стратегії.

Також варто зазначити про недоліки в системі критеріїв оцінки ефективності антикорупційної політики. Дану систему варто переглянути задля збільшення ефективності як діяльності спеціалізованих органів, так і для антикорупційної політики в цілому. Науковці вважають, що необхідно зосередити увагу на таких аспектах даної проблеми:

- 1) ефективність державної антикорупційної політики, окрім політичної волі, залежить від законодавчого забезпечення, наявності дієвої системи державних органів, забезпечення

належного координування процесів формування і реалізації політики протидії корупції, превентивних заходів запобігання, а також її подолання;

2) оцінювання ефективності реалізації державної антикорупційної політики не може зводитися лише до сумарної оцінки результативності діяльності суб'єктів її реалізації. Ефективність варто визначати з урахуванням кількісних та якісних показників, які відображають реальний стан змін у суспільних відносинах, опосередкований застосуванням програмованих та інших антикорупційних заходів;

3) вирішальним чинником ефективної антикорупційної політики в державі є досить чітко визначена нормативно-правова база, яка містить понад сто законів, указів, розпоряджень Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, галузевих нормативних документів. Однак за роки незалежної Української держави не вдалося досягти реального функціонування в Україні загальновизнаних державно-правових принципів верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини порівняно з іншими цінностями [3, с. 18].

Ще одним актуальним питанням щодо удосконалення системи запобігання корупції є впровадження громадського контролю та активна співпраця з громадськими організаціями, адже на сьогоднішній день це питання знаходиться тільки на етапі становлення, незважаючи на те, що міжнародні експерти неодноразово наголошували нам про дану проблему. Основними напрямками співпраці громадськості та інших суб'єктів в системі запобігання корупції можуть стати:

- створення та реалізація антикорупційної політики;
- долучення таких організацій до перевірки доброчесності;
- вплив громадськості на приватні відносини у сфері запобігання корупції.

Отже, для вдосконалення системи запобігання корупції доцільно здійснити такі антикорупційні заходи: реформувати механізм створення антикорупційної стратегії; удосконалити систему критеріїв оцінки ефективності антикорупційної політики;

налагодити співпрацю з неурядовими організаціями, які надають свої рекомендації, аналізують стан корупції у нашій державі задля удосконалення системи запобігання корупції.

Література:

1. Індекс сприйняття корупції – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/>

2. Оцінка громадянами ситуації в країні, рівень довіри до соціальних інститутів та політиків, електоральні орієнтації громадян – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-riven-doviry-do-sotsialnykh-institutiv-ta-politykiv-elektoralni-orientatsii-gromadian-zhovten-lystopad-2020r>

3. Дем'янчук В. А. Дискусійні аспекти оцінки ефективності антикорупційної політики України / В. А. Дем'янчук // Прикарпатський юридичний вісник. – 2017. – Вип. 6(2). – С. 18.

УДК 578

Медицині науки

ДОЛІКАРНЯНА РЕАНІМАЦІЯ ПРИ ТЯЖКІЙ ГІПОКСЕМІЇ У ХВОРИХ НА COVID-19.

Колодяжна В.В., Швід С.О.

студентки III медичного факультету

Харківського національного

медичного університету

м.Харків, Україна

*Науковий керівник: **Гарячий Є. В.,***

кандидат медичних наук,

асистент кафедри екстреної та невідкладної

медичної допомоги, ортопедії та травматології

Актуальність. Уже в кінці січня 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила спалах нового вірусу з роду Betacoronavirus надзвичайною ситуацією міжнародного значення в області суспільної охорони здоров'я. У лютому 2020

р інфекційному захворюванню присвоєно назву коронавірусної інфекції COVID-19 (Coronavirus disease 2019), а збудником визнаний важкий гострий респіраторний синдром коронавіруса-2 (SARS-CoV-2) [1].

Пацієнти з Covid-19 і тяжкою гіпоксемією представляють серйозну проблему для служб невідкладної медичної допомоги. Інтубація повинна виконуватися обережно і спершу мають бути проведені заходи неінвазивної вентиляції легень за допомогою BVM маски та підключення до неї клапану позитивного тиску в кінці видиху (PEEP). Адже інтубація пов'язана з високим ризиком ускладнень - внаслідок індукції можливе різке погіршення стану таких хворих (критичне падіння сатурації, артеріального тиску, зупинки серцевої діяльності), що може призвести до летальних наслідків.[2,3]

Мета. Проаналізувати можливі ризики ранньої інвазивної вентиляції легень при тяжкій гіпоксемії у хворих на COVID-19.

Методи. Аналіз двох клінічних випадків критичної респіраторної недостатності у хворих на COVID-19, з проведенням серцево-легеневої реанімації.

Результати. 1. У жінки М. п'ятдесяти років, яка страждає на гіпертонію, астму та ожиріння, з'явилися лихоманка і сухий кашель. Один з членів її сім'ї мав позитивний результат на SARS-CoV-2. Протягом години її стан різко погіршився, з'явилася задишка. Після прибуття бригади парамедиків пацієнтка скаржилася на важкий ціаноз і утруднене дихання. Фізикальне обстеження показало, що частота дихання становить 50 дихальних рухів за хвилину, SpO₂ - 52% при диханні киснем 12 л / хв на масці без ребрізера, ЧСС - 142 удару / хв, артеріальний тиск 200/110 мм рт. ст., похолодання кінцівок і підвищення температури тіла до 39° С, свідомість не порушена. По дорозі в лікарню маска без ребрізера була замінена маскою BVM, яка щільно закривалася навколо рота і носа пацієнтки. Швидкість подачі кисню не змінилася і склала 12 л / хв. Клапан позитивного тиску в кінці видиху (PEEP) був підключений до BVM. SpO₂

збільшився з 52% до 66%, а частота дихання залишилася незмінною з рівнем CO_2 в кінці видиху - 4,2 кПа. У міру наростання явищ дихальної недостатності проводилася штучна вентиляція легенів за допомогою BVM. Під час подальшого транспортування була проведена інтубація трахеї, під час якої у пацієнтки виникла зупинка серця, були проведені реанімаційні заходи, протягом 5 хвилин серцева діяльність була відновлена. У стаціонарі після дообстеження їй був поставлений діагноз Covid-19, дихальна недостатність, пневмонія та післяреанімаційний синдром, і через кілька тижнів вона померла у відділенні інтенсивної терапії.

2. Чоловік К. п'ятдесяти років, який страждав на гіпертонію, ожиріння і цереброваскулярні захворювання, перебував на домашньому карантині через симптоми Covid-19. Через стрімке погіршення стану з явищами респіраторної недостатності була викликана бригада швидкої медичної допомоги. Після прибуття медпрацівники виявили у пацієнта гіпоксію (SpO_2 30%) і використали одноразову систему CPAP, але через погіршення стану вона була замінена маскою без ребрізера зі швидкістю потоку кисню 10 л / хв. Фізикальне обстеження показало, що частота дихання становить 50 дихальних рухів за хвилину, SpO_2 35% при диханні киснем 10 л / хв в масці без ребрізера і артеріальному тиску 120/80 мм рт. ст. Хворому надано напіввертикальне положення, маска без ребрізера була видалена та застосована маска BVM зі швидкістю потоку кисню 15 л / хв. SpO_2 збільшився з 35% до 50%. У зв'язку з наростанням явищ респіраторної недостатності було прийняте рішення про інкубацію трахеї.

Проте, перед введенням анестезії, пацієнт втратив свідомість, і йому була призначена допоміжна вентиляція легенів. Для індукції анестезії використовували 250 мкг фентанілу, 250 мг кетаміну та 100 мг рокуронію, після чого хворому була проведена інкубація трахеї за допомогою прямої ларингоскопії. Інтубація була виконана швидко, без подальшого зниження SpO_2 . Під час завантаження в машину швидкої допомоги у пацієнта виникла

зупинка ефективного кровообігу, у зв'язку з чим була розпочата СЛР, за 30 с відновилося серцева діяльність. Підтримувалася висока хвилинна вентиляція, з постійним рівнем CO₂ в кінці видоха на рівні 2,5 кПа. Насичення киснем збільшилося з 50% до 60%, систолічний артеріальний тиск - 90 мм рт.ст. Відразу після прибуття в лікарню у пацієнта відбулася повторна зупинка ефективного кровообігу, проведені реанімаційні заходи ефекту не дали.

Висновки. Внаслідок ранньої інвазивної вентиляції легень при тяжкій гіпоксемії у хворих на COVID-19 можливе критичне падіння насичення киснем крові, гіпотензії і зупинка серця.

При рішенні про інтубацію пацієнтів з Covid-19 на догоспітальному етапі мають бути ретельно проаналізовані та враховані показання, протипоказання та ризик виникнення можливих вітальних ускладнень.

Література:

1. Е. Д. Баздырев «Коронавирусная инфекция - актуальная проблема XXI века»
2. Recommendations for Endotracheal Intubation of COVID-19 Patients Orser, Beverley A. MD, Ph
3. Clinical management of COVID-19: interim guidance, 27 May 2020

ПРОБЛЕМИ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ
ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА МАЙНО, ЩО ЗНАХОДИТЬСЯ НА
ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Коробчей А. Ю.,

*студентка Інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Анотація: *На сьогоднішній день на законодавчому рівні немає досконало розробленого механізму захисту права власності на майно, розміщене на тимчасово окупованих територіях, що призводить до виникнення певних труднощів з охороною таких прав. Саме тому дана тема потребує глибшого та детальнішого вивчення, а також вирішення цього питання на практиці.*

Ключові слова: *право власності; тимчасово окуповані території, механізм реалізації та захисту.*

Статтею 41 Конституції України передбачено: «Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю ... Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним» [1]. Стаття 325 Цивільного кодексу України закріплює наступне: «Фізичні та юридичні особи можуть бути власниками будь-якого майна, за винятком окремих видів майна, які відповідно до закону не можуть їм належати» [2]. Ці дві основоположні норми є гарантіями, які надає держава з метою створення підстав для забезпечення ефективного захисту права власності фізичних та юридичних осіб.

Актуальність питання механізму реалізації права власності на тимчасово окупованих територіях та його захисту підтверджується тим, що відбувається збільшення кількості звернень громадян України до Європейського Суду з прав людини в контексті захисту порушеного права власності, передбаченого ст. 1 Протоколу 1 до ЄКПЛ («Кожна фізична

або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права») [3, с.7].

Починати досліджувати цю тему потрібно з того, щоб виділити усі законодавчі акти, у яких вміщені норми, що будуть регулювати дане питання. До нормативно-правових актів, що містять положення про регулювання відносин, у тому числі й відносин власності, у воєнних умовах, належать:

- Загальні положення про право власності, закріплені у Конституції України, Цивільному кодексі України, Земельному кодексі;

- ЗУ «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»;

- Перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2014 №1085-р (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. №79-р);

- Закон України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» від 12 серпня 2014 року.

Разом з цим слід враховувати і положення міжнародних актів щодо регулювання права власності на тимчасово окупованих територіях:

- Протокол 1 до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року, Американська конвенція про права людини 1969 року, Африканська Хартія прав людини і народів 1981 року;

- Резолюції № 72/190 «Становище в області прав людини в Автономній Республіці Крим і місті Севастополі, Україна», прийнятою ГА ООН 19 грудня 2017 р.

Розробка та прийняття усіх цих актів мала на меті пришвидшення процесу вирішення питань щодо безперешкодного і

мирного здійснення права власності у воєнних умовах. Проте ці гарантії залишилися ефективними лише на законодавчому рівні. Це сталося тому, що наведені вище закони містять велику кількість бланкетних норм, що лише ускладнює розуміння послідовності дій звичайних громадян, які потребують захисту конституційного права. Як відомо, існує 2 форми захисту порушеного права: судова та позасудова. Судова забезпечується судами, позасудова – через звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів нотаріату та самозахист [3, с. 7-11]. Наприклад, ЗУ «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» передбачено, що «за зверненням громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території або переселилися з неї, за місцем їх перебування оформляються і видаються органом виконавчої влади довідки, що підтверджують місце їх перебування». Проте цим же законом та розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2014 №1085-р про Перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження законодавчо встановлено, що органи державної влади на територіях, визначених Переліком, не можуть здійснювати своїх повноважень [4]. Так само припинили діяльність на тимчасово окупованих територіях суди, що практично перекирило громадянам право на ефективний та своєчасний судовий захист порушеного права. Згідно із ЗУ у зв'язку з неможливістю здійснювати правосуддя судами Автономної Республіки Крим та міста Севастополя на тимчасово окупованих територіях, змінено територіальну підсудність судових справ, підсудних судам на тимчасово окупованій території, та забезпечено їх розгляд відповідними судами міста Києва. Проте, зважаючи на факт припинення повноважень органів державної влади на територіях, де проходять воєнні дії, виникає питання про порядок виконання цих судових рішень.

У науковій літературі є думка, що ефективніше та швидше можна отримати захист порушеного права власності збоку

Російської Федерації, шляхом застосування норм їх національного законодавства. Але я вважаю, посилаючись на те, що у нашому національному законодавстві закріплено, що м. Севастополь, райони Донецької та Луганської областей визнаються окупованою територією України, то відповідно на цих територіях має діяти українське законодавство, яке встановлює правовий режим власності та порядок її захисту. До того ж, громадяни та іноземці мають правовстановлюючі документи, що підтверджують їх право власності, які видані українськими органами державної влади. Право на землю та нерухоме майно, зареєстровані в Державному реєстрі прав, а тому охороняти та гарантувати дотримання цих прав повинні українські органи державної влади та суди [5, с.307-312]. В Резолюції № 72/190 ООН від 19 грудня 2017 р., яку я згадувала вище, було засуджено пунктом 2 «незаконне встановлення Російською Федерацією законів, юрисдикції і управління в окупованому Криму і вимагалось, щоб Російська Федерація дотримувалася міжнародно-правові зобов'язання в частині поваги законів, що діяли в Криму до окупації» [6, с.293-299].

Для того, щоб зрозуміти і простежити механізм захисту свого порушеного права, потрібно звернутися до судової практики. Відповідно до Узагальнення практики застосування судами Луганської області законодавства, що регулює захист права власності на тимчасово окупованій території України, на території проведення АТО та у зв'язку з проведенням АТО за 2014 - 2015 роки, то найбільше громадян звернулося до судів за захистом їх права власності з такими позовними вимогами:

- Визнання права власності за набувальною давністю;
- Визнання права власності за договором купівлі-продажу;
- Визнання права власності в порядку спадкування за заповітом та за законом [3, с.6 -11].

Тобто найефективніший спосіб захистити своє майно в особливих умовах – звернення до суду із відповідними позовними вимогами, якщо відсутній інший шлях для відновлення порушеного права. Адже, наприклад, якщо особа

втратила лише документ, який встановлює її право власності на нерухоме майно, що знаходиться на тимчасово окупованій території, тоді вона може звернутися до відповідного органу державної влади, який уповноважений на видачу дубліката такого правовстановлюючого документа.

Література:

1. Електронний ресурс / Конституція України / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Електронний ресурс / Цивільний кодекс України / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

3. Міжнародна конференція «ПРАВО ВЛАСНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ». Збірник доповідей і матеріалів, м. Київ, 2015 р. С. 6-11.

4. Електронний ресурс / Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>.

5. Горобець Н. Г. Поняття та сутність права власності в контексті Першого Протоколу до Конвенції про захист права людини та основоположних свобод 1950 р. та практики Європейського Суду з прав людини. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 4. С. 307–312.

6. Горобець Н. Г. Огляд стану виконання рішень Європейського Суду з прав людини в контексті захисту права власності. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 293–299.

ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Мізіна О.В.,

*к.е.н., доц. кафедри управління
і фінансово-економічної безпеки
Донецький національний
технічний університет
м. Покровськ*

Хоменко М.Я.,

здобувач спеціальності 073 «Менеджмент»

Анотація: *в роботі досліджується доцільність та необхідність використання різноманітного інструментарію в управлінні антикризовим розвитком підприємства. Особливу увагу приділено сучасним інструментам антикризового управління та системі діагностики в діяльності підприємства.*

Ключові слова: *антикризове управління, інструменти, діагностика, фінансові коефіцієнти*

Як відомо, під антикризовим управлінням розуміють систему управлінських дій, спрямованих на запобігання виникненню кризових явищ, нейтралізацію їх перших симптомів, усунення факторів, що спричинили їх появу та зменшення негативних наслідків кризи для підприємства [1].

Відповідно впровадження антикризового управління передбачає вирішення наступних завдань: прогнозування виникнення кризових явищ в діяльності підприємства та діагностика причин, що призвели до появи кризи; проведення аналізу зовнішнього середовища підприємства; аналіз кадрового потенціалу; забезпечення фінансової стійкості (за необхідності – фінансового оздоровлення організації); зменшення негативних наслідків кризи; відновлення платоспроможності підприємства; контроль за проведенням заходів, передбачених антикризовим управлінням [2].

Цілком очевидно, що таке управління передбачає

використання відповідного інструментарію. Найбільш поширені інструменти антикризового управління наведено на рис. 1

Рисунок 1 – Інструментарій антикризового управління підприємством

Стратегічний менеджмент спрямований на реалізацію довгострокових цілей підприємства та досягнення ним конкурентних переваг за допомогою швидкого реагування на зміни зовнішнього середовища. Ризик-менеджмент дозволяє своєчасно спрогнозувати та оцінити ступінь прояву ризику на підприємстві, та за допомогою застосування необхідних методів запобігати його негативним наслідкам або мінімізувати втрати, що із ними пов'язані. Сутність антикризового реінжинірингу полягає у проведенні поетапних змін як в окремих процесах так і в цілому на підприємстві, направлених на удосконалення його діяльності. Наприклад, реорганізація фінансів підприємства, ліквідація збиткових підрозділів тощо. Бенчмаркінг передбачає проведення порівняльного аналізу конкретного підприємства з фірмою, що займає лідируючу позицію у межах даної галузі, з метою покращення його діяльності шляхом перейняття позитивного досвіду та застосування отриманої у процесі дослідження інформації.

Кризовий менеджмент базується, перш за все, на діагностиці кризового стану та загрози банкрутства підприємства. Така діагностика дозволяє визначити масштабність кризового явища, яке охопило підприємство, та ступінь його небезпеки.

Система діагностики передбачає розрахунок низки фінансових показників, що є найбільш інформативними для виявлення ознак наявності кризи в організації. Рекомендований перелік цих показників наведено у таблиці 1

Таблиця 1 - Показники системи діагностики фінансово-господарського стану підприємства

Показник	Порядок розрахунку	Характеристика, нормативне значення
Показники ліквідності		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, $K_{ал}$	$\frac{\text{Грошові кошти та їх еквіваленти} + \text{Поточні фінансові інвестиції}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,2 - 0,35 Показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно.
Коефіцієнт швидкої або критичної ліквідності, $K_{кл}$	$\frac{\text{Найбільш ліквідні оборотні засоби}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,6 - 0,8 Показує платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами.
Коефіцієнт покриття, $K_{п}$	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	> 1,0 Показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань.
Показники ринкової та фінансової стійкості		
Коефіцієнт фінансової	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Всьогоджерел коштів}}$	> 0,5 Характеризує не залеж-

автономії, К _{авт.}		ність підприємства від позикових джерел.
Коефіцієнт фінансового ризику, К _{ф.р.}	$\frac{\text{Позикові кошти}}{\text{Власні кошти}}$	Збільшення свідчить про зниження фінансової стійкості.
Показник фінансового левериджу, Ф _л	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власні кошти}}$	<0,25 Характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань.
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, К _{зрк.}	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{Короткостр. зобов'яз.}}{\text{Оборотні активи}}$	> 0,1 Чим вищий показник, тим більше можливостей у підприємства для проведення незалежної фінансової політики
Коефіцієнт маневреності і власного капіталу, (К _{м.})	$\frac{\text{Власний капітал} - \text{необігові активи.}}{\text{Власний капітал}}$	> 0,1 Показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності.
Робочий капітал, (Рк)	<i>Власний капітал – необігові активи</i>	> 0 Показує наявність у підприємства власних оборотних засобів.
Коефіцієнт Бівера	$\frac{\text{Чистий прибуток} + \text{Амортизація}}{\text{Позиковий капітал}}$	> 0,2 Якщо цей показник не перевищує 0,2, це свідчить про небажане скорочення частки прибутку, яка спрямовується на розвиток виробництва

Показники рентабельності		
Рентабельність продукції, грн./грн	$\frac{\text{Прибуток від реалізації продукції}}{\text{Витрати на її виробництво і збут}}$	Характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності.
Рентабельність активів, грн/грн	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість майна}}$	Прибутковість кожної одиниці майна (загальної суми активів).
Рентабельність власного капіталу, грн./грн	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня величина власного капіталу}}$	Величина чистого прибутку, яка отримана підприємством на кожну одиницю власного капіталу.

Цей перелік слід доповнити розрахунком показників ділової активності, що характеризують оборотність різних складових активів та пасивів підприємства (коефіцієнт загальної оборотності, оборотності основних фондів та оборотних коштів, дебіторської та кредиторської заборгованостей та ін.).

Аналіз тенденцій змін наведених показників за ряд років дозволить виявити первісні, зовнішні прояви кризових явищ (симптоми) та фактори кризи, тобто є найважливішим інструментом розпізнавання кризи в процесі моніторингу антикризового розвитку.

Література:

1. Іванюта С. М. Антикризове управління. Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. - 288 с.
2. Шапурова О.О. Сутність, завдання та принципи антикризового управління / О.О. Шапурова // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. – 2009. - №1. – С.228-232.

АНТИКОРУПЦІЙНІ ЗАХОДИ У СФЕРІ НАВЧАННЯ

Мірошніченко Л.В.,

к. філол. наук,

Татусько Д.Ю.,

студентка,

Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

Дніпро, Україна

З кожним днем у світі з'являється все більше корупційних схем. Корупція – це використання своїх службових повноважень посадовою особою, задля своєї власної вигоди. У сфері навчання корупція проявляється у хабарництві, тобто наданні посадовій особі деякої винагороди (хабар) за виконання нею певних дій, а також, в деякій мірі, у вигляді вимагання. Мета цієї роботи полягає в розгляді причин і видів корупції, у вивченні та дослідженні антикорупційних заходів у сфері навчання, а також наданні деяких рекомендацій.

Ключові слова: корупція, навчання, освіта.

Розглянемо причини корупції. На нашу думку, корупція розвивається через неспроможність держави оплатити належним чином посадовим особам заробітну плату, тим самим вони користуються корупційними схемами, заради своєї власної вигоди, задоволення своїх приватних фінансових інтересів та цілковитого нормального проживання. Однак такі дії призводять до негативних наслідків, а також мають незаконний характер. Другою причиною корупції є недостатньо ефективні антикорупційні заходи та недосконале законодавство у сфері протидії корупції. По-третє, у суспільстві спостерігається низька громадянська свідомість, а саме небажання докладати зусиль або витрачати свій час, задля якогось певного результату та усвідомлення того, що можна без зайвих зусиль дійти до якоїсь поставленої собі мети.

З метою уникнення розповсюдження і розвитку корупції, а

саме в навчальних закладах, потрібно посилити антикорупційні заходи:

- варто призначити адміністрацією вишу відповідальної особи за проведення певних лекцій, тренінгів з приводу антикорупційної діяльності;

- створити певні платформи чи канали комунікації, в яких студенти могли б надавати анонімно інформацію з доказами, тим самим повідомляти про факти корупції;

- посилити контроль за відвідуванням здобувачами освіти і виконанням освітньої навчальної програми;

- налагодити співпрацю здобувачів освіти з відповідними громадськими організаціями;

- запровадити спеціальний курс, в якому здобувачі освіти були б ознайомлені зі своїми правами та обов'язками;

- підвищити активність співпраці навчальних закладів з судовими та правоохоронними органами, задля проведення спільних антикорупційних заходів.

Якщо все ж таки здобувач освіти потрапив у таку ситуацію, то перш за все, він повинен не піддаватися впливу через ультиматуми чи шантаж. При виявленні корупції – повідомити адміністрацію вишу, певні організації та правоохоронні органи, а також пред'явити певні докази на ту особу, яка вчинила незаконні дії, правопорушення. Ні в якому разі, не використовувати корупційні схеми, задля своєї вигоди, а здобувати результати чесною справедливою працею. Варто поголитися з думкою Ольги Тимченко, представниці «Transparency International Україна» Всеукраїнського антикорупційного форуму про те, що кожне офіційне звернення про випадки корупції від нас, простих громадян, є надзвичайно важливе: «І чим більше таких маячків – тим більше можливостей побороти корупцію»

Отже, вивчаючи та досліджуючи антикорупційні заходи, ми зрозуміли, що головне в цій ситуації діяти. Адже мовчанням ми не змінимо цю жахливу ситуацію ні в країні, ні у світі. І якщо кожен почне змінювати себе і виявляти порушників, ми зможемо і змінити світ.

Література:

1. Вісім думок про те, хто і як може подолати корупцію в Україні // URL: http://tvoemisto.tv/news/8_dumok_pro_te_yak_podolaty_koruptsiyu_v_ukraini_67555.html

2. Стратегія протидії корупції у вищих навчальних закладах // URL: <https://lvet.edu.ua/images/doc/AntuKorupcija-na/strategia.pdf>

УДК 337

Філологічні науки

СТАТУС МОВИ ЯК ОСНОВНА ОЗНАКА НАЦІЇ

Мірошніченко Л.В.

к. філол. наук,

Демиденко Д. С.

студентка

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

м. Дніпро, Україна

У роботі проаналізовано актуальність статусу державно мови в Україні, з'ясовано проблемні питання щодо її вивчення та використання, окреслено важливі аспекти, на яких формується національна ідентичність, суспільство, державні інституції.

Ключові слова: *державна мова, статус, державність.*

У кожній країні світу існує поняття державної мови, а в деяких їх декілька. Актуальна проблема щодо визначення статусу мови є і в Україні. Згідно зі статтею 10 Конституції України, державною мовою є українська. Мова — це те, що збагачує народ, допомагає розвиватися суспільству. На жаль, останнім часом мало приділяється уваги розвитку своєї мови. Кожен знає, до чого веде руйнування чи занепад рідної мови — це деградація, виродження та вимирання народу. Мова розповідає нам про історію, культуру та соціальне становище суспільства. Для подальшого розвитку нашої країни важливим

аспектом є вдосконалення її на професійному та побутовому рівні.

Мова, писемність, освіта – це ті важливі складові, на яких формується національна ідентичність, суспільство, державні інституції. Сильна та могутня країна не може існувати без єдиного державного менталітету, історії та мови. Досконале знання та майстерне володіння мовою – один із основних інструментів досягнення життєвого успіху. Український народ є живим носієм мови – це збагачує особливий культурний феномен нашої країни, який повинен розвиватися разом із сучасним суспільством та майбутнім поколінням. Для підтвердження наведеного аргументу варто пригадати виступ Міністра освіти та науки Сергія Квіти: «Українська мова посідає надзвичайно важливе місце, і ми розуміємо, що без української мови не може бути України. Тому українська мова лежить в основі державності й це додає особливого наголосу на важливості підтримки української мови» [1]. Для того, щоб створити так звану «моду» на українську мову серед молоді, потрібно збільшити тиражі україномовних видань, художньої літератури і документалістики, розширити україномовного контент на телебаченні та в радіоефірі. Це допоможе поширити українську мову серед суспільства, яке проживає в Україні, але мову не знає, адже коли людина постійно чує якісь вислови або слова українською, вона автоматично запам'ятовує їх. Як вже зазначили вище, поширення української мови серед молоді актуальне для її розвитку. Варто навести приклад іншомовних сленгів, які змінили та переклали українською мовою задля подальшого користування: *блог* – перетворився на *денник*; *пост* у соціальній мережі переклали як *допис*; *селфі* – *самозйомка*; *аватарка* – *мармизка*; *відос* – *видиво*; *лайк* – *вподобайка*; *хештег* – *кришмітка*; *акаунт* – *обліковка*; *лайфхак* – *лазівка*; *скріншот* – *зняток*. Така різноманітність сленгів-неологізмів допоможе поширити використання української мови серед молоді у повсякденному житті. Маємо наголосити, що надзвичайно важливим є вміння правильно та ефективно володіти культурою мовлення. Для того, щоб мова

розвивалася, потрібно щоб вона «йшла в ногу із часом» тобто, змінювалася та вдосконалювалася в кожному поколінні. Саме тому необхідне збереження та примноження традицій рідної мови. Тільки такий шлях забезпечить активний розвиток нації та зростання високого культурного рівня країни.

Отже, варто пам'ятати, що мова – це не тільки засіб спілкування, а й важливий соціальний фактор, що забезпечує збереження й існування українського етносу, його культури та історії. Відома українська мисткиня слушно зазначила: «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову» [2]. Ми повинні усвідомити те, що мовна проблема для нас актуальна і в ХХІ столітті, якщо українці не схаменуться, то матимемо дуже невтішну перспективу. Якщо немає мови, то зникає й народ.

Література:

1. <https://www.radiosvoboda.org>
2. 35 висловів про мову// <https://osvitanova.com.ua>

УДК 880

Філологічні науки

ДЕРЖАВНА МОВА – ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ

Мірошніченко Л.В.

к. філол. н., доцент,

Дубовик А.П.,

студентка

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

м. Дніпро, Україна

Мова – не лише засіб спілкування, вона відображає мислення, світогляд, а отже, і свідомість кожного окремо взятого індивіда зокрема і всієї нації загалом. Саме мова є тим головним джерелом і чинником консолідації нації, який забезпечує єдність та розвиток здорового менталітету та культури народу як нації, постає потужним засобом зміцнення національної свідомості, а

отже, зберігає його національну ідентичність упродовж тисячоліть [3].

Тільки народ, який усвідомлює себе, який поважає і шанує свою культурно-історичну мовну спадщину, може називатись нацією і зберегти свою ідентичність та цілісність для наступних поколінь. Культурно-мовний чинник, як засіб національної ідентичності та консолідації української нації, завжди буде принциповим питанням. Українська нація постає на основі цінностей автономного українського етносу, його мови, символіки, віри, звичаїв, традицій, а, відтак, саме українська мова, а не мови меншин чи російська мова, дає підстави для національної консолідації та усвідомлення українським народом власної національної ідентичності [2]. «Йдеться про забезпечення кожному українцеві природного права повернутися до національного джерела, до національного буття. Відомо, щоб дитина успадкувала національно-духовні якості свого народу, його ментальність, її слід виховувати саме рідною мовою. Вагомим джерелом у формуванні національної свідомості учнівської молоді були шкільні підручники. Для навчання у школах використовувалися посібники написані українською мовою». [4].

Важливу роль у формуванні національної свідомості відіграла преса. Найбільшою за тиражем була щоденна газета «Нова свобода», головним редактором якої був В.Гренджа-Донський. Націоналістична молодь видавала газету «Наступ», редактор – С.Росоха. «Карпатська Україна» в основному користувалася попитом у селян. Значний внесок у формування виховного національного ідеалу педагогічної преси Закарпаття.

Здійснивши детальний наліз досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців щодо взаємозв'язку мови та національної ідентичності, ролі мови у формуванні національної культури, проблеми мовної політики з питань значення культурних і мовних чинників для збереження національної ідентифікації ми дійшли висновку, що зміцнення авторитету державної мови (збереження колоритних національних традицій, їх відтворення

рідною мовою) сприяє консолідації нації, формуванню національної культури. Мовний фактор є ключовим консолідуючим чинником нації, а розвиненість національної мови та володіння нею – це головні критерії соціальної ідентичності й самодостатності людини та нації. На нашу думку, в цьому і полягає основна функція мови. Існування потужної української культурної еліти, яка володіє національною мовою, сприяє трансформації етнічної ідентичності в національну. Сутність національної свідомості, на думку науковців, полягає «у сполученні трьох проекцій існування національної спільноти – минулого, майбутнього і сучасного» [1]. Запорука дійсного буття національної спільноти простежується в опорі на традицію, яка накреслює можливі форми майбутнього, тому національна свідомість історична. З останнього випливають її основні функції і самозбереження національної спільноти, і самопізнання нації [3].

Отже, самозбереження нації коштом національної свідомості забезпечується не стільки фіксацією фактів історичного розвитку, скільки відбором позитивного змісту історичної пам'яті. На основі національної свідомості базуються досягнення національних інтересів, цінностей, історичної долі. Звідси виникає бажання зберегти ці особливості, не піддатися асиміляції, розвивати національну культуру, розвивати традиції, звичаї, прагнення до економічного та політичного суверенітету, створення національної держави, громадянського суспільства. Тому національна свідомість є конституційною основою нації.

Література:

1. Азарова Л. Є. Мова як визначальний чинник ідентичності української нації / Л. Є. Азарова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки. 2018. Вип. 292. С. 24 – 32.

2. Лизанчук В. Мовні аспекти в українському державотворенні // Українське державотворення: уроки, проблеми, перспективи: Матеріали наук.-практ. конф. Л.: ЛФ УАДУ, 2001. Ч. 2. С. 224-228.

3. Масенко Л. Мова і політика. К., 1999. 354 с.

4. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. К.: Абрис, 1991. 272 с.

УДК 3305

Соціологічні науки

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ В УКРАЇНІ

Мирошніченко Любов Василівна,

доцент, к. філол. н.

Пересунько Єлизавета Григорівна

студентка,

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

Україна

У роботі досліджено проблеми гендерної рівності в Україні на ринку праці. Висвітлено причини гендерної дискримінації та запропоновано способи їх вирішення.

Ключові слова: *гендер, гендерна дискримінація, проблеми гендерної рівності.*

Протягом останніх років все більше обговорюють питання гендерної рівності. Україна, як євроінтегруюча держава, взяла на себе обов'язок впроваджувати реформи у всіх сферах суспільного життя, і в тому числі забезпечувати справедливість, рівність у суспільстві. Дискримінація на ринку праці в Україні існує вже безліч століть, проте лише до недавня цю проблему почали обговорювати, досліджувати та активно протидіяти.

Питання гендерної дискримінації висвітлювали у своїх працях безліч науковців, а саме: О. Вілкова, Н. Грицьак, І. Жеребкіна, Л. Кобилянська, Т. Кремешна, Т. Марценюк, А. Пашко, Л. Смоляр, С. Станік, О. Ярош та ін.

У щорічному звіті Індексу гендерного розриву 2020 р. Україна посіла 59 місце серед 153 країн і зміцнила свої позиції на шість пунктів, так як у 2018 році займала 65-те місце, але серед 149 країн. Якщо говорити про показник гендерного

паритету, то він збільшився із 70,8 до 72,2 %, тобто для досягнення 100 % гендерної рівності нам бракує 27,8 % (для порівняння: лідеру рейтингу, Ісландії, не вистачає 12,3 %). Це комплексний звіт-порівняння країн світу Всесвітнім економічним форумом за рівнем гендерної рівності/нерівності, котрий вимірюється глобальним індексом гендерного розриву. Звіт про гендерний розрив «оцінює країни щодо того, наскільки добре вони ділять свої ресурси та можливості серед своїх чоловіків і жінок, незалежно від загального рівня цих ресурсів і можливостей» [1]. Таким чином, можна сказати, що Україна активно протидіє гендерній нерівності.

Історично так склалося, що найбільше гендерній нерівності на ринку праці піддаються жінки, і така ситуація не тільки в Україні, а й у цілому світі.

Рівність трудових прав і заборона дискримінації у сфері праці за ознакою статі гарантуються національним законодавством, зокрема, Конституцією України, Кодексом законів про працю України, Законами України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» тощо. Важливим міжнародним документом, який забороняє дискримінацію є Конвенція ООН 1979 р. про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, в яких передбачено обов'язок держав – сторін Конвенції, вживати відповідних законодавчих та інших заходів, включаючи санкції там, де це необхідно, що забороняють будь-яку дискримінацію щодо жінок [2]. Тому, можна стверджувати, що в Україні існує нормативна база, яка закріплює правові обов'язки роботодавців забезпечувати гендернорівне середовище, а саме: створювати умови, що дозволятимуть жінкам суміщати працю і сімейні обов'язки; гарантувати однакою оплату праці жінок і чоловіків однакової кваліфікації і за однакових умов праці; створювати безпечні умови праці для життя та здоров'я працівників; уживати заходів, які б унеможливили сексуальні домагання на роботі тощо. Проте фактично роботодавці досить неохоче приймають на роботу

жінок, які отримують таку кількість пільг і гарантій соціального захисту.

Причинами такої нерівності переважно слугують стійкі гендерні стереотипи, а саме професійні стереотипи, а також різниця між соціальним захистом та пільгами жінок і чоловіків, тому основними методами боротьби з проблемою гендерної нерівності на ринку праці, можуть бути такі:

1) процесуальне закріплення відповідальності роботодавці у разі не прийняття жінки на роботу;

2) досягнення балансу між гарантуванням, наданням пільг та забезпеченням їх у реальній дійсності, адже як зазначили, А. В. Войтенко та А. М. Юшко, «надання жінкам надто широкого (а іноді й необґрунтовано) обсягу пільг, навпаки, призводить до зворотної дії стосовно них» [3, с.158];

3) заборона виставляти вакансії на вільні робочі місця і приймати лише чоловіків чи лише жінок;

4) долання стереотипу, що жінки не можуть займати деякі посади через сімейні обов'язки;

5) долання гендерної необізнаності керівників підприємств.

Шляхами подолання гендерних стереотипів та підвищення ефективності соціального діалогу з питань гендерної дискримінації мають стати:

1) освітня робота, розповсюдження друкованих матеріалів з питань гендерної рівності, створення Національного гендерного ресурсного центру, розширення мережі гендерних ресурсних центрів в областях;

2) упровадження навчальних програм із питань гендерної рівності для зацікавлених соціальних партнерів на всіх рівнях;

3) поширення передової практики і результатів щодо гендерної рівності;

4) розбудова взаємовідносин із соціальними партнерами та жіночими, правозахисними, феміністськими та іншими організаціями, задіяними у сприянні гендерній рівності [4, с.37].

Отже, враховуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що боротьба із гендерною дискримінацією на ринку праці є

нагальною проблемою України, та усього світу в тому числі. Вирішення проблеми гендерної нерівності у трудових відносинах дозволить вирішити нерівність в оплаті праці жінок та чоловіків, в призначені на посади за певними кваліфікаціями, а також подолаються стереотипи, що жінка не здатна виконувати роботу і декрет – це важіль для роботодавця. Вирішуючи це питання, Україна стає на крок ближче до демократичної, правової, соціальної, а головне рівноправної держави і великим майбутнім.

Література:

1. Україна піднялася на 6 позицій в Індексі гендерного розриву. 2019 р. URL: <https://www.ukrinform.ua>
2. Конвенція ООН 1979 р. про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Войтенко А.В., Юшко А.М. Гендерна нерівність на українському ринку праці: перевага чи недолік? Сучасні проблеми розвитку права та економіки в інноваційному суспільстві: зб. наук. пр. за матеріалами II Інтернет-конференції, Харків: НДІ ПЗІР НАПрНУ, 2019 р. С. 153-159.
4. Гульбаршин Чепурко. Гендерна рівність у світі праці в Україні. Міжнародне бюро праці, Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. Київ: МБП, 2010.

ЕФЕКТИВНІ ПРИЙОМИ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

*Мірошніченко Л. В., к. філол. н.,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
Похил А. О., студентка,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

У роботі розглянуто позитивні та негативні явища в процесі вивчення іноземної мови, з'ясовано основні аспекти та переваги, що мотивують людей до активного спілкування в будь-якому суспільстві англійською мовою.

Ключові слова: *іноземна мова, мотивація, прийоми та методи.*

У сучасному світі багато хто вживає англійську мову, вона дійсно є популярною. У кожного, хто хоче оволодіти нею на високому рівні спілкування, виникає питання: а як краще вивчити англійську мову? Існує багато способів її вивчення та засвоєння, тому варто розумно і практично підійти до вибору прийомів та методів. На сьогодні у вільному доступі існує багато видів практичних занять: онлайн та офлайн курси, які проводяться з використанням різних інтернет-платформ, тренінги, групові та індивідуальні заняття та ін. Перш за все, важливо з'ясувати, чого ви очікуєте від заняття та який формат проведення буде для вас зручнішим, наскільки терміново потрібно вивчати граматику, чи маєте можливість оплатити заняття та інше. Якщо достатньо часу, то краще вчитися у професійного викладача, але можна займатися вивченням англійської мови самостійно, можливо, у такому випадку цей процес буде тривати довше. Тут варто зазначити як позитивні, так і негативні аспекти у процесі навчання.

Ефективність засвоєння знань залежить, по-перше, від індивідуального темпу навчання, якщо є можливість адаптуватися до особистого розпорядку дня, по-друге, це потребує мінімальних

фінансових затрат, бо маєте змогу користуватися безкоштовними інтернет-ресурсами, використовуючи різні технічні засоби: можна слухати музику, дивитися фільми/телешоу англійською мовою, читати підручники, переглядати спеціалізовані сайти та онлайн-симулятори, додатки, відео, книги для самонавчання тощо. Але відсутність самодисципліни може призвести до негативних результатів навчання. На жаль, небагато людей можуть змусити себе систематично займатися. Якщо вивчати англійську мову шляхом «виласок», тобто час від часу з тривалими перервами, то це не принесе ніякого позитивного результату. Варто це робити систематично, хоча б 2 рази на тиждень по 1 годині.

У процесі самостійного вивчення іноземної мови простежуються і негативні явища: відсутність контролю, ніхто не виправить допущені вами помилки, складно орієнтуватися у виборі ефективних ресурсів за відсутності програми, адже непросто грамотно організувати навчальний процес, не маючи педагогічної освіти. Краще довірити це сертифікованому викладачу, який складе навчальну програму з урахуванням вашого рівня та мети навчання. За умови відсутності здорової конкуренції серед однокласників, однолітків, однокласників, немає бажання досягати кращого результату.

Варто наголосити на перевагах у процесі вивчення мовної граматики в групі:

- доступна ціна, обумовлена достатньою кількістю людей;
- англійське середовище спілкування дозволяє сформувати майбутню модель поведінки з іноземними колегами, резидентами інших країн, працівниками іноземних інтернет-магазинів, тощо;
- можливість вчитися на помилках інших людей;
- різноманітний формат занять (велика кількість учнів у групі дозволяє вчителю урізноманітнити завдання: діалоги в парах, виступи перед іншими на будь-яку тему і навіть англійські ігри).

Існує ще один спосіб вивчення граматики англійської мови: заняття з приватним репетитором, що дає ряд переваг, а саме:

- індивідуальний підхід до вивчення мови, теми, які ви добре

знаєте, можна швидко пропустити, а якщо десь виникають труднощі, то є можливість проаналізувати складний матеріал;

- власний темп навчання, тобто не потрібно ні до кого пристосовуватися;

- відсутність соціально-психологічного бар'єру, якщо ви чогось не розумієте, то завжди можете відкрито запитати вчителя, вільно висловлювати свою думку з будь-якої теми, не боячись почути несхвальні відгуки одногрупників.

На нашу думку, однією з найголовніших умов щодо вивчення іноземної мови є мотивація: «Хтось скаже, що мотивація – це те, що надихає тебе на нові звершення, хтось буде запевняти, що мотивація – не що інше як бажання рухатися вперед, незважаючи на обставини, а хтось буде впевнений у тому, що мотивація – це бажання йти напролом, щоб стати першим. Усі судження будуть мати рацію, адже мотивація – поняття збірне. Її можна охарактеризувати як внутрішній стимул, тверду силу волі, ясність розуму і внутрішнє непохитне бажання прийти до своєї мети. Так, будуть питання: а чи потрібно мені це? А, може, краще залишитися на цьому ж рівні? А що скажуть інші? Ці думки і будуть перешкодами на шляху до мети. Так ось, мотивація здатна перебороти всі «але» і «чи», які виникатимуть під час вашого сходження на вершину. Пропонуємо вашій увазі декілька мотиваційних висловів, можливо, вони спонукатимуть вас до активних дій: «Studying is not about time. It's about effort». Переклад: «Навчання – це не про час. Навчання – це про зусилля» [1]. «Challenges are what make life interesting and overcoming them is what makes life meaningful», – Joshua J. Marine. Переклад: «Труднощі – це те, що робить життя цікавішим, а подолання їх робить його більш значущими [1].

Література:

1. 20 мотивуючих виразів англійською мовою від успішних людей: <https://buki.com.ua/news/20-motyvyuyuchykh-fraz-anhliyskoyu-movoyu-vid-uspishnykh-lyudey/>
2. <https://englex.ru/3-ways-to-learn-english/>

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК МІСТИЧНИХ ВІЗІЙ Х. ФОН БІНГЕН

Пастушенко Л.І.,*доцент факультету української
ї іноземної філології та мистецтвознавства
Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Анотація: У статті розглядається творчий внесок в духовне життя середньовічної Європи великої містичної провидиці Німеччини Хільдегард фон Бінген.

Ключові слова: містична візія, тринарна антропологія, емблематичне мислення

Хільдегард фон Бінген, також znana як Хільдегарда Бінгенська (1098–1179), канонізована в 2012 році, є видатним святим Патріархом Церкви, чий життєвий шлях свідчить про високе служіння Католицькій Церкві, а також духовній сфері церковної доктрини. Її спадщина відображає неймовірно інтенсивне духовне життя і включає в себе книги містичних видінь, духовні вірші, гімни, праці з природознавства та медицини, трактати. Її головна праця – «Scito vias Domini» (1152), назву та дух якої слід розуміти як «Спрямування або знання шляхів Господніх». Авторка була виключно різнобічної натурою, вона була однією з найосвіченіших сучасниць своєї епохи і проявила себе як поетеса, вчена, цілителька, композиторка, лінгвістка.

У творчості Хільдегард Бінгенської привертають увагу її системні духовно-філософські роздуми над проблемою душевної і фізичної організації людини, яка протягом багатьох століть була в центрі багатьох філософських вчень, та й сьогодні залишається такою, спрямованих на те, щоб якомога глибше зрозуміти і витлумачити сутність і єдність людини. Чи є ця єдність гармонійним починанням – цілеспрямованим, раціонально (божественно) спланованим, або ж вона керується тимчасовою і випадковою рівновагою компонентів, яка

залежить від емпіричних факторів і є так само нестійкою, як і все земне? У філософсько-історичному плані починання Х. фон Бінген вбирає в себе діапазон ідей дво- або тривимірної моделі людини і прокладає міст в майбутнє до поглядів Р. Декарта, І. Канта, які бачили єдність тіла і душі в гармонії складових частин. Концепція середньовічної мислительки представляється новаторською в тому сенсі, що вона не відділяє порятунок душі від фізичного благополуччя, а розглядає їх як взаємодоповнюючі. Можна погодитися з оцінкою німецького германіста В. Ранффа, який на основі всебічного спеціального дослідження спадщини Хільдегард доходить висновку щодо містичного відкриття авторки: «Але людина не може знати нічого, що Бог не відкрив їй в пророцтві, божественне натхнення або мудрості, так що "imago Trinitatis" також може бути прочитано в особливому, даному Богом духовному наділенні людини» [1, с. 367]. Здається, що наша доба знає, як віддати належне мислительниці: «Вона мислила цілісно – і це за часів, відмічених великою ворожістю до тіла, хрестовими походами і боротьбою за владу між Папою Римським і імператором» [2, с. Інтернетвидання].

Хільдегард фон Бінген пропонує для філософської проблеми співвідношення духовних і фізичних субстанцій в людині гармонійне, позбавлене будь-якої упередженості рішення. На цей час доробок містичної авторки-філософа вивчено мало. При з'ясуванні цього питання для бінгенознавства в його подальшому розвитку важливо розглянути наступні аспекти роздумів візіонерки: Як мотивує суть тринарної (тринітарної) концепції людини Х. фон Бінген, які аргументи використовує містична авторка-філософ на підтримку концепту дуалізму душі і тіла, в яких психологічних, фізіологічних вимірах вона сприймає людський організм, зокрема, його духовні прояви, які внутрішні переходи і відносини між тілесною і духовною антропологічними субстанціями переслідує містична провидиця й інші важливі сфери, невіддільні від духовної активності місіонерки.

Знайомство з біографічною лінією цієї багатогранної

особистості переконує, що її феномен можна з повною підставою позначити як унікальний. Вона залишила помітний культурний слід в усіх сферах, до яких долучалася і в яких брала участь. Духовні пошуки авторки-філософа значимі тим, що вони зачіпали важливі життєві сфери і цінності людей і пропонували реальну повсякденну допомогу. Це стосується як медичної та оздоровчої практики, яка актуальна і понині, так і духовно-моральної сфери життя людини – Хільдегард Бінгенська прагнула сформулювати цілющі основи духовно-етичних рекомендацій для морально-фізичного здоров'я. Її практичні поради в області нетрадиційної медицини, раціональні рекомендації по збереженню миру в душі і підтримці високого духу в тілі до сих пір не втратили своєї актуальності. Авторка намагалася вивести адресата свого твору на оптимальний шлях гармонії душі і тіла, вказати йому на справжні смисли буття. Стислі флоронімні аналогії видають особливий спосіб мислення, глибоко вкорінений в ментальному середовищі релігійної думки, орієнтованої на людину, яка впорядковує і раціоналізує абстрактні, сублімовані категорії шляхом наближення до повсякденного і звичного. Натхненні думки наповнюють міркування авторки-мислителя образами у дусі провидіння: «Die Barmherzigkeit der göttlichen Gnade wird den Menschen wie die Sonne erleuchten, der Hauch des Heiligen Geistes wird ihn wie Regen betauen, und so wird ihn die Maßhaltung (discretio) wie eine gut ausgewogene Witterung zur Vollendung guter Früchte führen» [3, с. 75].

Чуттєві уподібнення в емблематичному стилі мислення візіонерки домінують і пронизують її міркування своєрідним містичним пафосом чуттєвого проникнення в раціоналістичні виміри рефлексії. Аргументація авторського викладу думки сповнена аналогій і уподібнень, таких, які були властиві середньовічному ладу світосприйняття та мовленнєвого оприявнення. Емблематичний стиль мислення створював та потенціював перспективні, глибокі виміри викладу думок. оскільки емблема потенціювала у сприйнятті реципієнтів складні асоціації через троякий сенс висловлювання: слово, образ,

чуттєвий образ. Можна навести кілька глибоких прикладів – зразків комплексного мислення та світосприйняття: «Aber die Seele ist im Leib auch wie der Saft im Baum und ihre Kräfte sind gleichsam die Gestalt des Baumes. Der Verstand ist in der Seele wie die Grünkraft der Zweig und Blätter am Baum, der Wille wie die Blüten, das Gemüt wie die erste hervorbrechende Frucht, die Vernunft wie die voll ausgereifte Frucht...» [3, с. 79].

Символічні смисли існування, потенційовані Хільдегард, надаються до сприймання жіночим містичним релігійним автором і постають перед реципієнтом в своїй множинності. Вона розвиває притчі про вогонь і хліб, проводить аналогію дерева і душі, розгортає теплу і зовсім не строгу емблематичну фігуру: «У наметі волі, тобто в розумі, всі душевні сили зігріваються і з'єднуються» [3, с. 76]. Звідси видно, що стиль мислення видатної середньовічної мислительки своєрідний і переповнений чуттєвими сенсуалістичними фігурами, які можна назвати образними і емоційними водночас. Ось як вона вибудовує, приміром, алегоричний механізм людської екзистенції: «Die Seele verleiht nämlich dem Leib das Leben, wie das Feuer der Finsternis Licht ergießt. Sie hat zwei Hauptkräfte, nämlich den Verstand und Willen wie zwei Arme... weil sie sich in diesen Kräften sichtbar zeigt, wie die Sonne sich durch ihren Glanz offenbart» [3, с. 75] (Бо душа дає життя тілу, як вогонь ллє світло в темряву. Віна володіє двома головними силами, а саме інтелектом і волею, як двома руками ..., тому що він зримо проявляє себе в цих силах, як сонце проявляє себе через своє сяйво – Переклад наш. – Л. П.) .

Незалежна релігійна авторка розробляє філософію людини в дусі поєднання тринітарного і дуального підходу. Завдяки такому підходу, в систему опису людини вводяться такі поняття, як душа, тіло, почуття, які далі диференціюються і аргументуються автором в підлеглих термінах, таких як розум, розуміння, воля. Тому деякі ключові поняття, що спрямовуються на розуміння людини, сприймаються і подаються як взаємопов'язані. Це дає всі підстави розуміти людину як складну і внутрішньо рухливу

систему, в якій окремі ланки підтримують одна одну. Такий підхід дозволяє вийти за рамки звичного суперечливого дуалізму розуму і тіла. І ботанічні аналогії, і візіонерські акценти сприяють конкуренції та, по суті, нівелюють звичайне прийняте протистояння розуму і душі та матерії й духа. На підставі поданих нею роздумів про природу людини можна стверджувати, що введення в її антропологію тринітарного і дуалістичного принципів не призводить до опозиції чи протистояння. Мислителька відмовляється від звичного дуалізму в антагоністичному сенсі, але обґрунтовує у всіх використуваних нею термінах такі єдність і зіставлення, які існують в природі і навколишньому світі. Огляд новацій авторки-філософа показує, що Х. фон Бінген вирішує філософську проблему співвідношення духовної і фізичної субстанцій в людині, стверджуючи взаємозв'язок компонентів і намагаючись створити тривимірну модель людини.

Література:

1. Ranff, Viki. Wege zu Wissen und Weisheit. Eine verborgene Philosophie bei Hildegard von Bingen. Stuttgart Bad Cannstadt. 2001. Friedrich Frommann Verlag • Günter Holzboog.
2. Damaschke, Sabine. Die vielen Talente der Nonne Hildegard. DW. 10.08.2011. <https://www.dw.com/de/die-vielen-talente-der-nonne-hildegard/a-15303157>. Абрам: 02.05.2021.
3. Bingen von, Hildegard. Wisse die Wege. Liber Scivias. Eine Schau von Gott und Mensch in Schöpfung und Zeit. Hrsg. von der Abtei St. Hildegard, Rudesheim/Eibingen. Neuübersetzung von Mechthild Heieck. 2010. Beuroner Kunstverlag.

НАЗВИ ОДЯГУ І ВЗУТТЯ У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЯХ ЧЕСЬКОЇ МОВИ

Сальна Ю. В.

*студентка Інституту філології КНУ
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Фразеологія формувалася протягом багатомісячного історичного розвитку мовотворчості народу, його зв'язків з іншими етносами. Фразеологізми разом з лексикою найповніше, безпосередньо – і водночас образно – відображають матеріальне й духовне життя народу. Вони несуть не тільки предметну, а й естетичну інформацію: пробуджують уяву, викликають переживання у слухачів, прикрашають мову, передають дух. Фразеологізми вживаються майже в усіх стилях мовлення, мають чітко виражене стиліське призначення, яке залежить від наявності чи відсутності емоційного забарвлення.

Фразеологія - особливий розділ лінгвістичної науки, що відображає багатство виразних засобів мови. Розуміння стійких виразів, а також їх правильне вживання в мові вважаються одним з показників досконалості мовного майстерності і високого рівня мовної культури. Звідси цілком закономірний той інтерес, який проявляють дослідники з даною сферою.

Надзвичайно багато мовознавців приділило свою увагу вивченню фразеологічних одиниць, їх дослідженню, написано безліч праць та укладено сотні фразеологічних словників. Зокрема, це такі науковці, як В. В. Виноградов, Л. А. Булаховський та багато інших, які розробили класифікацію фразем.

Актуальність теми дослідження. Чеські фразеологічні одиниці з назвами одягу і взуття є недостатньо вивченими, тому потребують детального дослідження та опрацювання.

Об'єктом курсової роботи є фразеологізми з компонентами- назвами одягу та взуття.

Одними з основних **матеріалів дослідження** є фразеологічні словники чеської та української мов. **Предметом** дослідження постають семантика, структура, походження, роль у мові з компонентами- назвами одягу та взуття.

Мета роботи: проаналізувати семантичні і структурно-граматичні особливості чеських фразеологічних одиниць з компонентами- назвами одягу та взуття.

Для досягнення цієї мети поставлено **такі завдання:**

- дослідити загальні особливості виникнення та розвитку фразеології як науки;
- проаналізувати існуючі класифікації фразеологічних одиниць;
- визначити основні джерела походження фразеологічних одиниць, їх лексичний фонд;
- дослідити чеські фразеологізми з компонентами- назвами одягу та взуття.

Для вирішення поставлених завдань застосовувалася комплексна методика дослідження матеріалу, що включає порівняльний аналіз публікацій з питаннями фразеології та перекладу; ідентифікаційний аналіз – для виявлення структури чеських та українських фразеологізмів. Під час дослідження використовувався метод відбору, порівняння та систематизації фразеологізмів.

Теоретична та практична цінність роботи полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані для подальших і глибших досліджень у перекладознавстві, а також у навчальному процесі під час підготовки лекцій з фразеології, лексикології, теорії перекладу.

Фразеологія (від грецької *phrasis* «вираз, зворот» і *logos* «слово, вчення») має декілька визначень:

1. сукупність фразеологізмів певної мови;
2. розділ мовознавства, що вивчає фразеологічний склад мови. [5, ст. 290]

Слова, що входять до фразеологізмів, не мають власного лексичного значення. Наприклад, «бити тривогу» - сповіщати про

небезпеку або виявляти занепокоєння [3, ст. 28], - не йдеться ні про дії биття, ні про тривогу. Фразеологізм сприймається як єдине ціле: значення близьке до дієслова хвилюватися. Інші фразеологізми наближаються значенням до іменника («питома вага»- роль, значення [3, ст. 49]), прикметника («не в тім'я битий» - розумний [3, ст. 30]), прислівника («як бобер у салі»- добре, заможно, безтурботно [3, ст. 34]). Тому фразеологізми завжди виступають одним членом речення, незалежно від кількості слів, що входять до їх складу: «Побачивши його, вона, за малим богом, не померла від радощів» [3, ст. 34], за малим богом- ледь, трохи.

Значення і походження фразеологізмів пояснюються у фразеологічних словниках, а найбільш уживані наведено і в тлумачних словниках.

У національному одязі кожної країни відображена національна свідомість нації, її естетичний ідеал, прагнення та цінності, в цьому сенсі національний костюм є багатограним явищем. В його образі поєднані такі риси, як слов'янська душа, східна любов до яскравих кольорів та західна нотка витонченої елегантності. Зміст фразеологізмів пронизаний національним колоритом, у якому тематика національного вбрання посідає чільне місце. Одяг завжди мав для людини особливе значення. Це не просто тканина, розкrojена за певним лекалом, яка прикриває тіло - це ще й інструмент впливу на оточуючих. Не секрет, що при першій зустрічі з людиною звертають увагу на те, як він виглядає, чеська мова має прислів'я на позначення цієї ситуації: «šaty dělají člověka». [12] У слов'ян при знайомстві одяг людини обов'язково оцінювався: Зустрічають по одягу - проводжають по розуму. А наш вигляд в чималому ступені залежить від того, у що ми одягнені. Крім того, за вбранням можна багато чого довідатися про людину. Тому одягу завжди приділялася велика увага.

Одяг (чеськ. oděv, oblek, oblečení, застаріле roucha) - найбільш семіотизована підсистема предметного коду культури, наділена широким колом значень і функцій, що служить маркером статі, віку, сімейного, соціального, станового, майнового

стану, етнічної, регіональної, конфесійної приналежності, роду занять людини, його ритуальних ролей; інструмент, засіб і об'єкт магічних практик; один з головних знаків культурного статусу людини; свого роду «оболонка» людини, слугує материнською утробою, колискою, будинком, труною, могилою; метонімічно заступник людини в різноманітних обрядових ситуаціях; одна з основних матеріальних цінностей (поряд із землею, худобою, житлом). Для культурного коду одягу характерна вибірковість (не всі предмети і деталі одягу отримують культурне значення) і різне знакове навантаження різних предметів одягу; до найбільш значущих належать пелюшки, хустка, пояс, сорочка, фартух, шапка, штани, шуба, а до особливо важливих деталей одягу - воріт, пазуха, поділ, рукав. [9, ст. 523]

Фразеологізми з компонентом назвою одягу поширені і в чеській, і в українській мовах, наприклад «костюм Адама» і «костюм Єви», які походять з тексту Біблії (Старий завіт) мають свій еквівалент у чеській мові «chodit/být v rouše Adamově» [12], що означає бути роздягненим. Фразеологізм з застарілим словом «roucha» - «vlk v rouše beránčím» [12] характеризує людину, яка маскує своє справжнє мислення та вдачу доброю, доброю поведінкою, має український еквівалент «вовк в овечій шкурі».

Основним одягом, що був досліджений у фразеологічних одиницях були: kalhoty, košile, sukni, kožich, rukavice, pas, kapsa, kabát, rukáv, čepice; взуття: kopačky, sandál, podrážku, boty, pantofle.

Досліджуючи фразеологічні одиниці з назвами одягу та взуття у чеській мові, можна зробити висновки, що українська мова має схожі фразеологізми за значенням через спорідненість мов. Також не можна не помітити, семантику фразеологізмів з назвами одягу та взуття наповнену самобутньою культурою та історією країни.

Отже, фразеологізми з назвами одягу та взуття передають самобутню культуру кожної мови.

Література:

1. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я. Єрмоленко. — К.: Либідь, 2001. — 224 с.
2. Slovník české frazeologie a idiomatiky. [Sv. 1], Přirovnání / [autorský kolektiv František Čermák...]. — Vyd. 1. — Praha : Academia, 1983. — 492 s.
3. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В.М. Білоноженко та ін.. — К.: Наук. думка, 2003. — 1104 с.
4. Алексеева И. С. Введение в перевод введение: Учеб. пособие для студ. филол. и лингв, фак. высш. учеб. заведений. — СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: Издательский центр «Академия», 2004. - 352 с.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник / М. П. Кочерган.
— 3-тє вид. — К. : ВЦ «Академія», 2010. — 464 с.
6. Юшук І. П. Українська мова. — К.: Либідь, 2004. — 640 с.
7. Даниленко Л. І. Чеська пареміологія, її концептуальний простір і культурні доміанти // Мовознавство. — 2008. — № 2-3. — С. 208–221.
8. Даниленко Л. І. Чеська пареміографія від початків (XIV ст.) до сучасності // Мовознавство. — 2011. — № 5. — С. 60–72.
9. Толстой Н.И. (ред.) Славянские древности. Этнолингвистический словарь. Том 3. К-П В 5 томах. — М.: Международные отношения, 2004. — 693 с.
10. Даниленко Л. І. Чеський паремійний фонд: культурно-історичні джерела формування і тенденції розвитку // Мовознавство. — 2013. — № 2-3. — С. 184–200.
11. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія Львів: Вища школа, 1983. — 175 с.
12. <https://www.nechybujte.cz/> [Електронний ресурс]

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОВИ СУЧАСНОГО
НІМЕЦЬКОГО РЕПУ

Сахно К. О.,

*студентка факультету
української й іноземної філології
та мистецтвознавства*

*Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Анотація: У статті розглядаються особливості мови гостро сучасного лінгвопоетичного жанру пісенної творчості – німецького репу.

Ключові слова: *метафора, паралелізм, троп, алітерація*

Художня поетична мова відрізняється особливим образним ладом і своєрідною стильовою специфікою, що в кожному разі визначає неповторний вплив вірша на реципієнта і створює враження унікального звучання, особливо якщо вірш виконується публічно, для аудиторії зацікавлених слухачів. Найважливішу роль в художньому мовленні відіграють тропи – слова і словосполучення, ужиті не в прямому, а в переносному значенні. Тропи створюють алегоричну образність, у системі якої образ виникає через зіставлення та зближення одного предмета або явища з іншим. Відображаючи реальний світ, тропи репрезентують світогляд і світорозуміння носіїв мови, окремі риси менталітету народу, беруть участь в побудові поетичної і філософсько-поетичної картини світу. Кількість тропів, їх множинність, нечисленність або навіть повна відсутність в будь-якому тексті не є показником його художності. Однак характер тропів, їх частотність у будь-якого автора є істотними для вивчення художнього мислення, оскільки тропи становлять особливості його поетики. В досліджуваному матеріалі, корпус якого склав жанр репової пісні, були зафіксовані метафора, порівняння, оксюморон, метонімія,

анафора, паралелізм, синекдоха та декілька приказок.

Наявність літературних тропів в тексті виявляє їх художню цінність, що представляє особливий інтерес з наукової точки зору. Надзвичайно важливо розрізнити тропи загальномовного плану, які увійшли в систему мови і використовуються усіма її носіями, і тропи авторські, неповторні, які одноразово вжиті письменником чи поетом в конкретній ситуації. Тільки тропи другої групи здібні створювати метафорично забарвлену, поетичну образність, у той час як загальномовні тропи від частого вживання втрачають свою образну виразність, сприймаються як стертий у своїй виразності штамп і в силу цього функціонально тотожні такій лексиці яка не має будь-якого переносного значення. В корпусі досліджуваних текстів були виявлені численні приклади авторських тропів, в основному, метафор. Для розбору були обрані популярні твори німецького репер-співака Контра К. Його твори відрізняються неагресивним, медитативним, роздумливим характером, переважає динаміка створення пісенного звернення-діалогу зі слухачем.

Досить цікавою піснею зі здійсненої аналітичної добірки є «Erfolg ist kein Glück“ або "Успіх – це не удача (не щастя)" належить реп-групі, але сильно відрізняється від інших пісень реп-напрямку. Вона вирізняється не показовою манерою, а спонукальним та переконливим за своєю інтонацією текстом-зверненням до читача. Автор має на меті розтлумачити ту грань успіху, яка зазвичай вислизає від уваги слухача або свідомо елімінується. Текст спонукає слухача іти далі на своєму шляху і ніколи не здаватися. Прослідкуймо: „*Erfolg ist kein Glück, sondern nur das Ergebnis von Blut, Schweiß und Tränen, es kommt alles mal zurück.*“ - "Успіх - це не удача, а результат крові, тому та сліз, все повертається". Цей рядок також належить до приспіву пісні. Ідея повернення має на увазі не просте колоподібне обертання, а віддяку: те, що вкладене у справу, повернеться вам назад сторицею.

Музика також цілком продумано й ненав'язливо узгоджується з текстом. Текст виконує своє функціональне призначення –

переконання слухача в дуже спокійній, але привабливій мелодії. Звичайно, голос співака Контра К вже досить добре знайомий німецькомовній аудиторії, але популярний і в регіонах Європи, він звучить певним характерним тембром і вносить додаткову мотивацію у виконання і сприйняття пісні. На відміну від багатьох інших співаків, у Контра К можна зрозуміти кожне окреме слово, і його не важко слухати, творчість цього репера відрізняє культура мовлення та презентації словесно-музичного твору.

Звертаючись до вивчення німецьких текстів репової творчості Контра К, можна спостерігати певну прагматику висловлення, поетичні строфи сповнені спонукань із твердженнями, що свідчить про намір переконати слухача і привернути його до програм життєвого активізму. Цей намір особливо значимий, тому що виконавець адресується до молодіжної аудиторії, він турбується про виховання у молоді правильного, активного ставлення до свого життя. Зрозуміло, що співак звертається до свого партнера на «ти», це і маніфестація довіри, і руйнування дистанції чи відчуження, створення діалогічних моделей комунікацій. Текстові приклади подібних високих намірів такі: «*Nie genug, aber auch nie zu große Ziele.* - «Ніколи недостатньо, але не треба також і надто великих цілей. / *Mach die Luft in deiner Lunge zu Benzin für die Maschine.* – Перетвори повітря в легенях на бензин для машини. / *Den Neid von so vielen zu Öl für das Getriebe.* – Заздрість багатьох до масла для коробки передач. / *Neuer Tag, neues Glück, neue Regeln, neue Spieler.* – Новий день, нова удача, нові правила, нові гравці». Як видно з наведених прикладів, домінує повсякденна мовленнєва конкретика, інтонація переконання, виховні наміри, доцільний добір понять.

У всіх без виключення літературних жанрах художньо-словесної творчості, а саме в поезії, драмі та епосі, метафора, безумовно, є одним із найбільш часто використовуваних стилістичних прийомів. Але навіть якщо ми її часто зустрічаємо, стилістичний малюнок у зв'язку з аналізом та інтерпретацією

конкретного авторського твору, у нашій ситуації – репового жанру, може доставити багато клопоту, оскільки функціональне навантаження не завжди так просто визначити та пояснити.

У «Лінгвістичному енциклопедичному словнику» за редакцією В.М. Ярцевої дослідниця Н. Д. Арутюнова визначає метафору як «троп або механізм мови, що складається з вживання слова, що позначає певний клас предметів, явищ для характеристики або найменування об'єкта, що входить в інший клас, або найменування іншого класу об'єктів, аналогічного даному, в будь-якому відношенні» [1, с. 296]. Метафора в «Словнику лінгвістичних термінів» О.С. Ахманової визначається як «троп, що складається з вживання слів і виразів переносному значенні на підставі подібності, аналогії» [2, с. 223]. «Більшість тропів ми можемо часто виділити з легкістю, також рідко виникає проблема зі схемою рими. Наприклад, якщо вірш має кінцеву послідовність рими АВАВ, ми можемо з упевненістю сказати, що це перехресна рима, і якщо початки повторюються в послідовних рядках вірша, ми маємо справу з анафорою» [3, с. 157].

Але визначити метафору не завжди просто, оскільки це мовний образ, який пов'язує дві ідеї. І ми повинні навчитися розпізнавати цей мовний образ. Проте в процесі розробки і опрацювання теми вдалося знайти доволі багато прикладів метафори в тексті пісні Контра К «Erfolg ist kein Glück». Більшість з них пов'язані з можливостями людського тіла, розуму, сили волі та витримки. Наприклад: «*Mach die Luft in deiner Lunge zu Benzin für die Maschine*» – Перетвори повітря з твоїх легень у бензин для автомобіля; «*Und wenn deine Flamme dann erlischt,* - І якщо твоє полум'я погасне *Warst du nur ein kleines Licht,* - був ти маленьким світлом; *Oder ein Feuer hoch wie Häuser*» - або вогнем високим, мов домівки. «*Denn Flügel wachsen einem nur* , - бо крила виростають тільки у того; *Wenn man den Mut auch hat und springt*" – кому вистачить мужності стрибнути. «*Der Wille macht das Fleisch auf deinen Knochen zu Beton*» - воля перетворювати м'ясо на твоїх костях у бетон. «*Ausdauer ist der Schlüssel für den Ruhm*» - Витримка – це ключ до слави. Як можна спостерігати, метафори

ускладнені, багато з них викладено як афористичні формулювання-заклики і реалізують дуже насичений моралістичний підтекст. Автор намагається пробудити в слухачах волю до життя і перемоги своєї долі.

Крім метафори присутні також інші тропи, такі як метонімія, паралелізм, анафера, алітерація, синекдоха а також у невеликій кількості – прислів'я.

У цьому уривку схожі конструкції у поєднанні з музикою формують цілісний образ сильної, незламної людини, додаючи до неї нові і нові деталі. Як ми бачимо на основі даних прикладів, паралелізм може застосовуватися в літературі з різними цілями. У деяких випадках застосування цієї фігури мови сприяє створенню цілісного гармонійного образу, також часто паралелізм використовується для посилення експресивності та переконливості сказаного. Таким чином, паралелізм - важливий засіб, який впливає на виразність і емоційність мови і дозволяє впливати на сприйняття її читачем/слухачем.

Отже, звернення до репової творчості німецького виконавця Контра К дозволяє зробити спостереження щодо своєрідності цього популярного жанру: твір використовує мову конкретного повсякдення поряд із великою кількістю досить складних тропів, які надають йому повноти, яскравості та довершеності звучання в рамках створюваної програми переконання молодого слухача у необхідності активних життєвих діянь та свідомого ставлення до своєї долі. Вони репрезентують світогляд і світорозуміння автора, зокрема характеризують окремі риси його менталітету, беруть активну участь в побудові картини світу, уявлення про яку виконавець намагається вселити читачеві.

Література:

1. Арутюнова, Н. Д. Метафора [Текст] / Н.Д. Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь под ред. В.Н. Ярцевой. — М.: СЭ, 1990. — 688 с.
2. Ахманова, О.С. Словарь лингвистических терминов [Текст] / О.С. Ахманова. — М.: Советская энциклопедия, 1966. — 608 с.

3. Блэк, М. Метафора [Текст] / Макс Блэк // Теория метафоры. Под общ. ред. Н.Д. Арутюновой. — М.: Прогресс, 1990. — С. 153-172.

4. Розенталь, Д.Э. Словарь-справочник лингвистических терминов [Электронный ресурс] / Д.Э. Розенталь, М. А. Теленкова. — М.: Просвещение, 1976. -- 543 с. — Режим доступа: <http://rus-yaz.niv.ru/doc/linguistic-terms/index.htm#209>.

УДК 004.8

Інформаційні технології

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ІГОР В ЖАНРІ СТРАТЕГІЙ В РЕАЛЬНОМУ ЧАСІ

Дорогий Я.Ю.,

кандидат технічних наук, доцент,

Свириденко О.А.,

магістрант,

НТУУ «Київський політехнічний інститут»

ім. Ігоря Сікорського

м. Київ, Україна

Анотація: В роботі наведено детальний аналіз підходів та перспектив розвитку штучного інтелекту в відеоіграх. В рамках аналізу визначено основні напрямки для використання методів штучного інтелекту в стратегія. Окремо розглянуто навчання штучного інтелекту та адаптація до нових стратегій або ситуацій. Досліджено причини недостатньо активного розвитку наукових досліджень у сфері штучного інтелекту для ігор загалом та жанру стратегій в реальному часі зокрема.

Ключові слова: штучний інтелект; стратегії в реальному часі; відеоігри; нейронні мережі.

Штучний інтелект активно використовується в різних сферах, від медицини до економіки. Однак, не дивлячись на таке активне поширення, найперспективнішою сферою для розвитку та аналізу результативності штучного інтелекту залишаються комп'ютерні ігри. Особливо серед різних жанрів

варто виокремити стратегії в реальному часі. Причиною цього є складність задач, які ставляться перед гравцем та штучним інтелектом в даному жанрі гри [1].

За глобальне управління, яку дослідники також називають макроконтроль, у бота відповідає **модуль прийняття стратегічних рішень**. За управління військами під час сутичок, або мікроконтроль, відповідає **модуль прийняття тактичних рішень**. З самого початку гравцю доступна тільки невелика частина карти – більшість потрібно розвідати, також невідома поточна ситуація з будівлями та військами супротивника. Для цього потрібна розвідка та аналіз, за які відповідає **модуль розвідки та визначення планів**. Окремо варто зазначити, що окрім вищезгаданих трьох модулів штучного інтелекту в стратегіях в реальному часі, ще існує навчання агента для коректного реагування на ситуації.

Для створення тактичного штучного інтелекту у бота дослідники та інженери використовують різні підходи, найчастішими варіантами серед яких є:

- *Навчання з підкріпленням;*
- *Пошук по ігровому дереву;*
- *Бассова модель;*
- *Рішення на основі прецедентів;*
- *Нейронні мережі.*

Стратегічні рішення, або макромеджмент, є високорівневою частиною штучного інтелекту в стратегічних іграх і впливають на гру в довгостроковій перспективі. Наприклад, досліджена технологія або побудована будівля на початку гри може змінити ситуацію і вплинути на розвиток подій в самому кінці гри. Для визначення стратегічних дій використовують планувальні системи. Вони показали свою ефективність в реальних продуктах і наукових дослідженнях. Складність проблеми полягає у залежності стратегічних рішень від рішень супротивника. Однак використання так званої технології «туман війни» не дозволяє знати, що є на базі у супротивника та який розмір армії. Через такі проблеми рішення доводиться приймати

керуючись неповними або навіть відсутніми даними, що може суттєво вплинути на наслідки. Основними підходами для розв'язання даного типу завдань є *планування на основі прецедентів, ієрархічне планування та автономне досягнення цілей*. Рідше використовуються *дерева поведінки або еволюційні системи*.

З стратегічного планування, як окремих модуль, можна виокремити техніку визначення плану супротивника та його стратегії. Через технологію «туману війни», яку часто використовують в стратегіях, визначення планів майже завжди базується на неповній інформації, тому часто техніки використовують уже готову базу знань або навчальний модуль. Найчастіше використовують наступні підходи:

- *Дедуктивні;*
- *Абдуктивні;*
- *Ймовірнісні;*
- *Прецедентні.*

Одна з важливих проблем для штучного інтелекту в ігрових системах загалом, і в жанрі стратегій в реальному часі зокрема, є різні цілі для бізнесу та для науковців. Для бізнесу основна ціль штучного інтелекту – максимально збільшити задоволеність гравців продуктом. Для науковців основною ціллю є максимізація ефективності, отже максимальне наближення кількості перемог штучного інтелекту над гравцями до 100%. Це і є основною проблемою та причиною використання зовсім різних алгоритмів, адже гравцям в більшості випадків не хочеться програвати ботам практично всі поєдинки.

Ще одним важливим фактором є об'ємність досліджень, а отже, і їх висока ціна, оскільки стратегії в реальному часі – це реальні конфлікти, які імітуються у середовищі з спрощеними правилами, однак все ще дуже близькими до реальних. Деякі ігрові компанії все ж намагаються створювати якісний штучний інтелект і роблять це достатньо успішно. Для гри Бліцкриг 3 в 2017 році було створено тактичний штучний інтелект на основі

нейронної мережі[2], який після навчання керував військами на рівні професійних гравців.

Отже, проаналізувавши окремо напрямки розвитку штучного інтелекту в ігрових стратегіях можна з впевненістю сказати, що сфера буде розвиватись через можливість в іграх даного жанру моделювати складні процеси і вивчати взаємодію між гравцями та ботами у складних ситуаціях. Серед напрямів розвитку можна виокремити наступні: розвиток штучного інтелекту з «людською» поведінкою, покращення навичок аналізу ситуації та визначення стратегії супротивника, а також можливість активної взаємодії з гравцями-союзниками.

Література:

1. Michael Buro. (2004). Call for AI Research in RTS Games. Proceedings of the AAAI Workshop on AI in Games. AAAI Press.

2. Jichen Zhu, Jennifer Villareale, Nithesh Javvaji, Sebastian Risi, Mathias Leventow, Rush Weigelt, Casper Hartevelde. (2021). Player-AI Interaction: What Neural Network Games Reveal About AI as Play.

УДК 004.8

Технічні науки

**ЗАСТОСУВАННЯ НЕЙРОМЕРЕЖІ АВТОМАТИЧНОГО
РОЗПІЗНАВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ У
БОРОТЬБИ З ХИБНИМИ ВИКЛИКАМИ ЕКСТРЕНИХ
СЛУЖБ**

Семенюк В.В.,

*магістр фізико-технічного факультету
Донецький національний університет
Україна*

***Анотація:** у доповіді розглянуто можливість використання нейромережі для автоматичного розпізнавання стану людини під час дзвінка в екстрені служби з метою можливості відсіювання хибних викликів, підвищення якості роботи спецслужб під час реальних подій та заощадження державного бюджету.*

Ключові слова: *нейромережа, розпізнавання емоційного стану людини по голосу, навчання нейронної мережі, хибні виклики екстрених служб.*

Щодоби лише тільки у підрозділі ДСНС однієї області надходить понад 500 дзвінків. Зі статистики Головного управління ДСНС України по Тернопільській області, понад половини їх хибні або є інструментом недолугих жартів. У Закарпатській області у 2017 році лише офіційно групи миттєвого реагування ДСНС відпрацювали 240 таких викликів, на жаль статистики МВС у відкритому доступу нам не вдалося знайти, але можна бути впевненим в тому, що їх кількість в декілька разів більше.

Перший та найважливіший рубіж по мінімізації виїздів службових груп на місця хибних подій – це оператори гарячої лінії. Але саме на цей етап приходиться більшість помилок через людський фактор. Перед початком роботи операторів навчають детектувати завідомо неправдиву інформацію завдяки деяким хитрощам та психологічним патернам поведінки людини. Але на практиці, через браку часу і велику кількість неопрацьованих заявок, їх майже не використовують, а приймати виклик чи ні оператор вирішує лише з власного досвіду. З тим, за рахунок жорсткого законодавства з приводу службової халатності, яке тягне за собою кримінальну відповідальність, недосвідчений оператор приймає майже усі заявки. Вони потрапляють у чергу завдань, які повинні відпрацювати службовці «на землі». Але через деякий час і певну кількість хибних або незначних викликів, ці спецслужбовці будуть на свій розсуд відпрацьовувати та обирати заявки або вирішують скаржитись на оператора керівництву чи самому фахівцю. У свою чергу людина, яка пропрацювала достатньо багато часу, може навпаки за зміну не прийняти ні однієї заявки, вважаючи що телефонуючий хоче ввести в оману або його ситуація не потребує уваги служби. Це виникає саме через тиск з боку працівників невідкладних служб на операторів та майже нульовій кількості відкритих кримінальних проваджень з приводу халатності.

Також одна з причин такої важкої ситуації – це порівняно легке покарання за такі дзвінки. Зі слів фахівця сектору зв'язків із

ЗМІ Кабінету Міністрів, вартість одного виїзду пожежно-рятувального підрозділу на пожежу становить понад 40-60 тисяч гривень, а в цілому лише затрати ДСНС на хибні виклики щорічно становлять понад 15млн. грн. Саме це сприяло з 17го квітня 2021 року підвищити штрафи за хибні виклики, і тепер вони сягають від 50 до 200 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що у грошовому еквіваленті становить 850-3400 гривень. Повторний завідомо неправдивий виклик протягом року обійдеться правопорушнику у 3400-5100 грн. Наприклад, раніше це би коштувало «жартівнику» лише 51-119грн, вже не кажучи про те, що з початку його потрібно буде знайти. Тобто притягнення особи до відповідальності за скоєний злочин, навіть зараз не покриває 10тої частини грошових витрат, а оплата такої «розваги» лягає на плечі платників податків. Вже не кажучи про матеріальні збитки і людське здоров'я та життя, що зовсім не має ціни, котре може постраждати у місті реальної події під час очікування невідкладної служби, яка у цей час знаходиться на відпрацьовані хибного виклика. Так м'яке законодавство та поширення IP телефонії, завдяки якому з українського номера можна зателефонувати на будь-який телефон, зокрема до екстрених служб України, за допомогою будь-якого пристрою з виходом в мережу інтернет в будь-якій іншій країні світу, створює сприятливе середовище для таких правопорушників.

Окрім витрат робочого часу операторів гарячої лінії та кваліфікованих працівників служб, витрачається ще й фізичний ресурс недешевої спецтехніки, яка здебільше знаходиться в одиничному екземплярі на озброєнні спецпідрозділу. Це ускладнюється також проблемами з оновленням або підтримкою у робочому стані матеріально-технічної бази спецпідрозділів, з причини розподілу на це незрівнянно, відносно коштовності техніки, дрібної частини бюджету з і так недостатнього фінансування цих сфер життєдіяльності країни. Багато частин невеликих міст та сіл взагалі оснащені вичерпавшими свій моторесурс спецавтівками часів СРСР. Але якщо тільки ДСНС мінімізує відпрацювання хибних викликів, на заощадженні гроші

вона зможе поповнювати щорічно свій парк спецтехніки мінімум на 4 нові одиниці аварійно-рятувальних автомобілів виготовлених на шасі МАЗ або КраЗ. Така ж ситуація, або навіть краще, очікує і МВС та МОЗУ. Саме в наслідок заощадження десятків мільйонів гривень бюджету країни щорічно, збереження людського здоров'я, життя та майна, завдяки вчасному реагуванню на реальні ситуації що потребує невідкладну службу, система виявлення хибних викликів на стадії дзвінка вважається актуальною та край необхідною.

Один з найважливіших індикаторів при побудові цієї системи – це емоційний стан людини. Емоційне забарвлення мови при спілкуванні, дає розуміння фізичного та психологічного стану співрозмовника. Такий аналіз поведінки для людини є вродженим інстинктом, завдяки йому він майже стовідсотково може зрозуміти яку саме емоцію зараз виражає інша особа, не зважаючи на мову висловлювання. Завдяки однаковим емоційним патернам для будь-яких мов, їх обмеженій кількості і кардинально різного їх емоційного забарвлення, яка може виражати особа, дедакування для нейромережі не є складним завданням. В загалі людські емоції можна чітко згрупувати на декілька класів та, в залежності від глибини кластеризації, давати відсоток приналежності до тієї чи іншої емоції.

Під кластеризацією ми розуміємо завдання угруповання безлічі об'єктів, у нашому випадку емоцій, на підмножини таким чином, щоб об'єкти з одного кластера були більш схожі один на одного, ніж на об'єкти з інших кластерів. У літературі існує два типи алгоритмів кластеризації: секціонована кластеризація та ієрархічна кластеризація. При секціонованій кластеризації об'єкти діляться на непересічні множини. В ієрархічній кластеризації створюється вкладене дерево розділів, по якій можна переміщатися в цій ієрархії. Тобто на вершині цих дерев в нас будуть знаходитися декілька угруповань емоцій: позитивні, негативні та нейтральні. Вони, своїм чином, будуть розбиватись на більш детальні та чітко виражені емоції у своїй підгрупі. Але для початку нейромережі потрібно чітко задати цю ієрархію, та

дати матеріал для навчання. Так як оператори з людьми взаємодіють лише за допомогою телекомунікаційного спілкування, нейромережа буде аналізувати лише голос з аудіопотока. Для початку його потрібно очистити від сторонніх звуків середовища, для більш чіткого визначення емоції та мінімізації хибних відповідей. Хоча наш мозок вміє відокремлювати звуки, нейромережа не має такої властивості бо працює цілком інакше. Тому спочатку аудіопотік потрібно обробити за допомогою однієї з багатьох бібліотек шумозаглушення, наприклад RNNNoise Wrapper. Після чого віддати вихідний сигнал на обробку нашої нейромережі. Для навчання нейронної мережі будуть використовуватися аудіо записи, які містять характерні ознаки емоції – еталонна база даних. База даних містить у собі аудіо записи професійних акторів, які висловлювали певний вид емоційного стану. Використовувалася вибірка, що складалась з 4500 аудіо файлів, з емоційною фразою 12 жінок і 12 чоловіків. Для навчання та тестування нейромережі аудіо записи розділені у відношенні 4 до 1. Тобто на чотири записи для навчання мережі приходиться один аудіо запис для тестування. Завдяки такому відношенню нейромережа добре навчається та має гарний баланс між перенавчанням і недонавчанням.

Навіть завдяки впровадження лише такої нейромережі операторам буде ліпше дедукувати аномальну поведінку особи, яка їм телефонує, концентруватися на змісті його висловлювання і більш точно визначати вводить в оману людина чи ні. Бо у своїй більшості психологічний стан потерпілого не може бути стабільно-спокійним у надзвичайній ситуації. Це обумовлено тим що особа не кожного дня потрапляє у халепу, або є її свідком і не може контролювати свій емоційний стан з приводу психологічного потрясіння. А це означає що оператор може дедукувати аномальну поведінку, коли емоційний окрас речення не сходиться з її змістом, та бути більш рішучим у визначенні того, чи потрібно невідкладна допомога чи ні. Це буде сприяти зменшенню виїзду невідкладних служб на хибні виклики,

економії бюджетних коштів, та своєчасне реагування на реальні випадки в яких необхідна участь екстрених служб.

Література:

1. Ціна та наслідки хибних викликів екстрених служб [Електронний ресурс], Режим доступу: <https://tr.dsns.gov.ua/ua/Ostanni-novini/5378.html> , вільний – (дата звернення: 05.05.2021).

2. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за порушення вимог пожежної та техногенної безпеки [Електронний ресурс], Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/344773> , вільний – (дата звернення: 05.05.2021).

3. Вартість хибного виклику пожежників [Електронний ресурс], Режим доступу: https://expert112.com.ua/czena-lozhnyix-vyizovov-pozharnyix/index_ua.html , вільний – (дата звернення: 05.05.2021).

4. Наталя Деркевич // Хибні виклики: проблема чи ні [Електронний ресурс], Режим доступу: <https://gk-press.if.ua/hybni-vyklyku-problema-chu-ni/> , вільний – (дата звернення: 05.05.2021).

5. Пожежні автомобілі для України: яка ціна питання. [Електронний ресурс], Режим доступу: <https://www.auto-centre.ua/ua/kommercheskie/sobytie-kommercheskie/pozharnye-avtomobili-dlya-ukrainy-kakova-tsena-voprosa-336940.html> , вільний – (дата звернення: 06.05.2021).

АКТИВІЗАЦІЯ ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ
ПЕРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НУМЕРАЦІЇ
ЧИСЕЛ ПЕРШОГО ДЕСЯТКА

Силюга Л. П.,

*канд. фіз.-мат. наук, доцент,
доцент кафедри математики,
інформатики та методики
їх викладання у початковій школі*

Йок А. В.,

*магістерка факультету
початкової та мистецької освіти
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка
м. Дрогобич, Україна*

Анотація: У статті розглядається проблема активізації образного мислення молодших школярів. Визначені психолого-педагогічні аспекти розвитку образного мислення першокласників. Досліджено ефективність використання різних прийомів активізації образного мислення у першокласників у процесі вивчення усної та письмової нумерації чисел першого десятка.

Ключові слова: освітній процес, образне мислення, нумерація чисел першого десятка, першокласники.

Розумове виховання дитини — процес складний і довготривалий. Розвинути розумові здібності неможливо без формування образного мислення. Саме в образі думка ніби зливається з почуттям, тобто відбувається своєрідний «сплав інтелекту і афекту» (Л.С.Виготський) — і це надає знанням суб'єктивної забарвленості та особистісної значущості.

Мислення в образах є складним психічним процесом, у якому синтезуються результати безпосереднього чуттєвого сприймання дитиною навколишнього світу, понятійної обробки і мисленнєвого перетворення нею отриманих даних. У цей процес обов'язково вплітаються особливості набутого

досвіду дитини, її особистісні суб'єктивні установки, інтереси та наміри. Отже, образ, народжений дитячим мисленням, подібний до квітки, яка корінням тримається за підсвідомість, а пелюстками тягнеться до сонця нового досвіду. Образ допомагає учню перекинути місток між незнанням і знанням, адже він ніби «вичерпує» з об'єкта пізнання все новий і новий його зміст (С.Л.Рубінштейн). Більше того, образ допомагає маленькому школяру побудувати власне, наповнене особистісним змістом ставлення до конкретних знань.

Як же викладати матеріал, коли одні діти краще засвоюють логічну структуру матеріалу, а гірше — його конкретну, образну сторону, а інші — навпаки? Відповідь є: це повинно бути більш «об'ємне» пояснення матеріалу, з виділенням у ньому і логічної, і образної сторони. Яскравий, образний виклад, що активізує уяву школярів, незмінно викликає їхній інтерес.

В активізації образного мислення, що є складовою частиною розумової діяльності, розвитку самостійності та ініціативи учнів педагоги вбачають реальний шлях піднесення ефективності навчального процесу. Для дітей молодшого шкільного віку навчання повинно бути максимально цікавим, емоційно насиченим, з використанням яскравого й гарного матеріалу. Дуже важливо для активізації мислення використовувати дії з пред-метами, їх наочними зображеннями чи символами, порівнюючи їх між собою, шукаючи подібності і відмінності між ними.

Відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти освітньої галузі "Математика" фундаментом курсу математики початкових класів є вивчення чисел [1]. Вивчення чисел — перший крок в ознайомленні з ідеєю математичної абстракції. Учні повинні знати місце числа в натуральному ряді чисел; потрібно також дати уявлення дітям про склад числа з двох менших чисел.

Існують різні методичні підходи до вивчення нумерації цілих невід'ємних чисел. **Нумерація** - сукупність прийомів найменування і позначення чисел. Спосіб іменувати натуральні числа за допомогою небагатьох слів називається **усною**

нумерацією а спосіб позначити (записувати) їх за допомогою небагатьох знаків - **письмовою нумерацією** [2].

Відповідно до нової програми з математики для початкових класів вивчення нумерації чисел першого десятка будується на наочно-предметній основі [3]. Цьому допоможуть вправи, які, на нашу думку, не лише підвищують інтерес до вивчення математики, але й сприяють активізації розумової діяльності першокласників при вивченні нумерації чисел в межах 10.

Давайте спробуємо «оживити» вивчення чисел першого десятка, активізуючи образне мислення першокласників. Схожість накреслення цифр з предметами навколишнього світу дозволяє використовувати учням власний досвід, а також надає емоційної забарвленості процесу засвоєння нумерації чисел в межах 10. У виконання завдань включаються різні сенсорні системи учня, створюються яскраві образи цифр, які, як і люди, наділені рисами характеру (сміливістю, граціозністю, мужністю, веселою вдачею та ін.). Перехід від одних образів, зокрема, знаково-символічних (цифр), до інших — художніх сприятиме розвитку уяви, спостережливості молодших школярів і, безумовно, значно активізує їхню мисленнєву діяльність. Завдання, які ми пропонуємо, можна включати в уроки математики у 1-ому класі під час вивчення усної та письмової нумерації чисел в концентрі першого десятка.

Наведемо приклад введення поняття числа «один».

Завдання 1. «Що означає число 1?»

Що означає число 1? Давайте поміркуємо: один зошит, один олівець, одне яблуко, одна квітка... Це багато чи мало? Напевно, що мало. А тепер прислухайтесь до слів: одна, одинока, одним-однісінька на всьому світі людина... Це людина, в якій немає нікого з рідних: ні батьків, ні братів, ні сестер. Як живеться самотній людині? Так, важко і страшно. Отже, один — означає мало.

А тепер поглянемо на це число з іншого боку. Хто для нас найдорожчий? Це наша матуся. І в кожного вона тільки одна, єдина. Ми з вами живемо на планеті Земля — і це наш єдиний

дім, і в кожного з нас одна Батьківщина — місце, де ми народилися. А тепер гляньте вгору, що ви там бачите? Правильно, Сонце, що зігріває нас своїм ніжним промінням, небо, що манить глибиною своєї блакиті. І сонце в нас одне, і небо також.

Отож, одна в людини мати, одна Земля, на якій живемо, одне Сонце, одна Батьківщина. А що для нас означають ці слова? Вони є найвагомішими, найдорожчими для людини. Означають вони дуже багато.

Завдання 2. «Порівняйка».

Задумайтесь, на що схожа цифра 1? Порівняйте її з будь-яким об'єктом у навколишньому середовищі. (Варіанти відповідей: на гачок для в'язання, на цвях, на півстріли, на олівець та ін.). Оживіть цю цифру! Домалуйте певні деталі — і цифра перетвориться на знайомий предмет.

Завдання 3. «Схованки». Відшукайте на зображених рисунках, де сховалась цифра 1?

Завдання 4. «Цифровий конструктор». Викладіть цифру 1 з геометричних фігур.

Завдання 5. Цікавинки природи:

- У японського краба довжина ніг досягає 1м, а відстань між кінцями середніх ніг — до 3 м.

- Якщо можна було б скласти в одну лінію комах, яких споживає стриж за літо, то вона простягнулась би на 1км.

- Одна сова з'їдає за літо до однієї тисячі сірих мишей і полівок, отже збирає 1 тонну хліба.

- Найменшою серед риб є рибка-бичок пандака, розміром приблизно 1см. Живе поблизу Філіпінських островів. Свого часу американські модниці носили кришталеві сережки-акваріуми, в яких плавали ці крихітні рибки.

Подаємо пояснення написання цифри 1, яке прийнято в методиці математики [2]. Цифра один складається з двох елементів: коротшої і довшої ліній. Трохи вище середини клітинки починаємо писати коротшу лінію і ведемо її у правий верхній куточок, потім з того ж куточка, не відриваючи руки,

пишемо вниз довшу похилу лінію до середини нижньої сторони клітинки. Пишемо цифру без відриву ручки від паперу.

Але ми цей процес трошки «оживили», щоб учні енергійніше сприйняли основні правила написання цифри. Вчитель може прочитати вірш:

Цифра один, одиниця,

Пряма і тоненька, мов спиця.

Її починаю писати, а паличка — тихо благати: —

Пристав, не забудь, — вона просить, —

Маленький до палички носик!

Використання запропонованих завдань у роботі з першокласниками полегшить засвоєння нумерації чисел в концентрі першого десятка, поживить навчально-виховний процес, активізує уяву, образне мислення учнів, допоможе дітям не тільки вивчити матеріал, а й «прожити» його, пронести через свою емоційно-чуттєву сферу, надати йому особистісного забарвлення, що у свою чергу пробудить інтерес до вивчення математики. За їх допомогою вчитель встановлює на уроці оперативний і ефективний зворотній зв'язок, який дозволяє своєчасно контролювати процес оволодіння учнями знаннями і вміннями.

Література:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. –<http://www.mon.gov.ua>

2. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах: навчальний посібник. - 4-те вид., переробл. і доп. / М.В.Богданович, М.В.Козак, Я.А.Король. — Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2014. — 360 с.

3. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 класи. – Київ: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. – 240с.

КОНКУРЕНЦІЯ ДОГОВІРНОЇ ТА ДЕЛІКТНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Фурман А.В.

*Студентка інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Анотація: *На сучасному етапі розвитку цивільних договірних правовідносин питання співвідношення норм деліктної та договірної відповідальності досі не знайшло єдиного і вірного застосування, тому дослідження аспектів відповідальності кожного з видів є вагомим та актуальним.*

Ключові слова: *зобов'язання, договір, делікт, відповідальність.*

Досить часто трапляються випадки, коли при виконанні того чи іншого зобов'язання один з контрагентів, внаслідок порушення умов договору, завдає шкоду іншому. Це може бути як майнова, так і особиста немайнова шкода, завдана особі таким порушенням. Надалі закономірно постає дискусійне питання щодо застосування правил деліктної чи договірної відповідальності.

Причиною такої колізії є те, що де-факто одними діями винної особи одночасно порушуються і умови договору, і особисті майнові чи немайнові права контрагента. Дане питання є важливим в контексті проблематики колізії цивільних позовів, оскільки кредитор теоретично має право подати декілька різних позовів за альтернативними вимогами щодо захисту одного і того ж інтересу. Ю.С. Гамбаров зазначає, що конкуренція позовів є там, де декілька позовів об'єднуються спільним для всіх них юридичним інтересом, який задовольняється вже при здійсненні одного з цих позовів, що усуває всі інші позови як безпідставні. [1, с.15]

Серед науковців немає єдиного підходу, щодо того яка з вимог контрагента (договірна чи деліктна) має перевагу у

застосуванні. Низка вчених пропонує розглядати відповідальність лише як певні санкції, що передбачені договором, інші ж наголошують на виключно позадоговірному характері відповідальності, оскільки порушуються певні абсолютні права особи.

На мою думку, неможливо однозначно та безальтернативно обрати той чи інших підхід, слід оцінювати доцільність застосування певного виду відповідальності в кожній конкретній ситуації, досліджуючи умови договору і ступінь завданої шкоди особі, її вид та особливості, протиправність дій контрагента та міру його вини.

Наслідки від застосування правил договірної чи деліктної відповідальності можуть значно різнитися, тому надалі я хочу навести їх загальні переваги.

Я вважаю, що деліктна відповідальність має дещо більше переваг, зважаючи на наступне:

1. Відповідно до положень гл. 82 ЦК деліктна відповідальність забезпечує відшкодування шкоди в повному обсязі, а договірна ж може обмежуватись лише реальною шкодою, враховуючи положення ч. 3 ст. 6 ЦК. [2]

2. Відповідно до згаданої ч.3 ст. 6 ЦК, що передбачає право відступити від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд, тому теоретично сторони можуть передбачити якісь додаткові підстави для звільнення від відповідальності.

3. При деліктній відповідальності умовою є вина порушника, а при договірній, відповідно до ч.1 ст.614 ЦК можуть бути встановлені винятки при необережній формі вини.

4. У випадку множинності боржників про порушенні умов договору, відповідно до ст. 540 ЦК вони несуть часткову відповідальність, а відповідно до ст. 1190 ЦК, особи, спільними діями або бездіяльністю яких було завдано шкоди, несуть солідарну відповідальність перед потерпілим. В такому випадку позивачеві більш вигідно звернутись до одного боржника і відшкодувати шкоду в повному обсязі. [3, с.175]

5. Також досить часто строки позовної давності в

контексті деліктної відповідальності є більш вигідними для потерпілої особи.

Однак, наведені твердження не означають, що застосування договірної відповідальності позбавлене переваг, зокрема:

1. Відповідно до ст. 1193 ЦК при деліктній відповідальності ураховується ступінь вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди, а тому відсутність умислу потерпілої особи є підставою для звільнення від відповідальності, а груба необережність, що сприяла завданій шкоді робить можливим зменшення розміру відшкодування. На противагу цьому, відповідно до ст. 616 ЦК, при договірній відповідальності, якщо порушення зобов'язання сталося з вини кредитора, суд відповідно зменшує розмір збитків та неустойки, які стягуються з боржника, а не звільняє від відповідальності взагалі.

2. Відповідно до ст. 614 ЦК, особа, яка порушила зобов'язання, несе відповідальність за наявності її вини (умислу або необережності), якщо інше не встановлено договором або законом, тобто завдяки цій диспозитивності сторони договору можуть передбачати випадки, коли вони не звільняються від відповідальності, наприклад, за випадок чи обставини непереборної сили.

3. При договірному порядку, відповідно до ч.3 ст.22 можна збільшити розмір відшкодування шкоди, якщо це буде встановлено договором.

4. Також при договірному порядку відшкодування шкоди суд не враховує різницю в майнових станах між кредитором та боржником, на відмінну від деліктного порядку, в якому, відповідно до ч.4 ст.1193 ЦК суд може зменшити розмір відшкодування.

Враховуючи все вищезазначене та положення сучасного цивільного законодавства, можна дійти висновку, що при конкуренції правил деліктної і договірної відповідальності при завданні шкоди з порушення договірних вимог доцільніше застосовувати положення деліктої відповідальності, одночасно проводячи оцінку можливостей впровадження договірної відповідальності в конкретних ситуаціях.

Література:

1. Гамбаров С.Ю. Курс гражданского права / Ю.С. Гамбарова. – Т. 1. Часть общая. – СПб. : Тип. М.М. Стасюлевича 1911. – 793 с.
2. Цивільний кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 (Електронний режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n130>)
3. Отрадова О. Договори між суб'єктами деліктних зобов'язань: принципи, можливості, межі / О. Отраднова // Право України. – 2012. - №9 С.174-184.

УДК 81'24

Філологічні науки

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Халявка Л. В.

*викладач факультету філології та журналістики
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна*

Значний розвиток інформаційних комп'ютерних технологій спричинив зростання популярності хмарних технологій у галузі освіти. Ці сервіси застосовують не лише в управлінській діяльності, а й в освітньому процесі оскільки вони є зручними та простими у використанні, розширюють матеріальну базу, необмежені простором та часом, завжди доступні, проте чи завжди є такими?

Упровадження в навчальний процес вищої школи хмарних технологій вдосконалює процес здобуття освіти. За допомогою технологій викладач може не лише передавати свої знання через використання дошки, підручника чи роздаткового матеріалу, а й модернізувати увесь процес навчання та покращити якісний показник успішності студентів.

Безперечно сервіси доступні абсолютно постійно, оскільки увійти в електронний репозитарій можна о будь-якій порі дня чи ночі, читати електронну книгу on-line можна у вільний час, оскільки студенти мають повний доступ до електронних бібліотек, тобто зникає потреба постійно бути в одному місці для здобуття інформації. Однак варто сказати про суттєвий недолік таких технологій. Такий доступ можливий лише за наявності мережі Internet. У разі нестабільного підключення чи взагалі відсутності останнього доступ до інформації абсолютно неможливий. До недоліків також відносимо те, що не всі студенти мають можливість придбати нетбуки, ноутбуки чи стаціонарні комп'ютери. Вони можуть користуватися іншими гаджетами телефонами чи планшетами, та файли і програми на інших пристроях можуть працювати із різною швидкістю, що викликає незручності у використанні.

Слід зазначити, що зникає потреба у приміщеннях для зберігання методичних напрацювань викладача чи місця на жорсткому диску пристрою, оскільки все зберігається на хмарі. Також в такому середовищі неможливе поширення вірусних програм, які можуть знищувати файли. Тобто матеріали є надійно захищеними. Та ще одним недоліком сервісів є загроза втрати інформації через хакерські атаки. На жаль від цього факту ніхто не є захищеним. Подібна програма може бути надіслана через електронну пошту і активізуватися після відкриття листа.

Використання хмарних сервісів надає можливість застосовувати нові види контролю знань студентів. Незважаючи на різні варіанти тестових завдань, під час аудиторної перевірки знань можливий факт списування чи підказування правильної відповіді. Проте в режимі on-line такі шанси знижуються, оскільки сучасні хмарні сервіси надають викладачеві змогу автоматично змінювати тест для кожного вихованця окремо таким чином, що можливість списування дорівнює нулю. Все це ми можемо зробити обмеживши доступ до джерел інформації під час проходження тестування, проте, якщо студент має кілька

пристроїв, то він/вона може безперешкодно використовувати будь-які джерела знань.

З іншого боку, практична необмеженість хмарних сервісів відкриває небажані шляхи впливу на студентів певних негативних властивостей таких технологій. Так, завдяки необмеженості утворюється деякий потенційний надлишок сервісів щодо досягнення конкретних навчально-виховних цілей. Ці шляхи і цей надлишок можуть суттєво «зашумлять» необхідне з педагогічної точки зору навчальне середовище, «викривляти» дидактичний простір [Биков].

Поряд з безумовно позитивним впливом цього простору на функціонування педагогічних систем, в деяких, на жаль непоодиноких, випадках реальної освітньої практики, цей вплив носить негативний характер, іноді суттєво знецінюючи і навіть унеможливаючи зусилля навчального закладу і системи освіти в цілому щодо досягнення визначених цілей навчання і виховання. Враховуючи практичну необмеженість інформаційно-ресурсного наповнення глобальний освітній простір, його нескоординований з певними навчальними цілями і неконтрольований з боку системи освіти вплив на студента (який може набувати агресивних форм), позитивний характер освіти людини, цей негативний вплив визначально відчувається людиною впродовж усього її життя [Биков].

Отже, використання хмарних технологій в процесі викладання іноземної мови у вищій школі має свої переваги: доступність інформації, необмежена кількість джерел, відсутність потреби місця для збереження, зручність перевірки знань; однак є і ряд недоліків: доступ до мережі Internet, загроза зламу сервіса, недобросовісність вихованців.

Література:

1. Биков Ю. В. Відкрите навчальне середовище та сучасні мережні інструменти систем відкритої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. 2010. №. 9. С. 3–10

2. Биков В.Ю., Задорожна Н.Т., Омельченко Т.Г. Сучасні підходи та принципи побудови порталів. *Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору* : зб. наук. праць / за ред. В.Ю.Бикова, Ю.О.Жука. К., 2004. С. 17–44.

3. Гордієнко С. Г. Інноваційна діяльність: проблеми, сутність, змістовні складові та напрями удосконалення. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. том 7 №2. С. 15–32

УДК 331.446.4

Економічні науки

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВАЖЛИВА КОМПЕТЕНЦІЯ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

Надія Шапа

*к. е. н., доцент кафедри менеджменту,
управління проектами та логістики*

Кирпичова Анастасія

*студентка I курсу економічного факультету
Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна*

Анотація. У статті досліджено необхідність для сучасних менеджерів набуття та розвитку навичку керування емоціями. Проаналізовано факти про наслідки невміння керувати емоційним станом. Розкрито особливості застосування емоційного інтелекту в управлінській праці з метою подолання таких проблем як хронічний стрес, емоційне вигорання, прокрастинація, а також поліпшення соціально-психологічного клімату в колективі. Визначено чинники, під впливом яких може бути сформована відповідна компетенція менеджера, а також запропоновано конкретні практики.

Ключові слова: емоційний інтелект, компетенція, менеджер, розвиток

Постановка проблеми. Сучасна діяльність менеджерів вітчизняних підприємств визначається значною напруженістю та інтенсивністю, вона пов'язана з необхідністю вирішення

складних управлінських завдань, що може значно впливати на емоційний стан управлінця та навіть призвести до проблем зі психічним здоров'ям. У цьому зв'язку виникає особлива необхідність в набутті або розвиненні навиків управління емоціями з метою формування емоційного інтелекту, що допоможе зважено та спокійно підійти до вирішення різних питань, покращити якість праці, а також нормалізувати соціально-психологічний стан як менеджера та і його підлеглих працівників.

Аналіз стану проблеми та наукових досліджень вчених. Сутність та зміст поняття «емоційний інтелект» досліджується у працях Дж. Мейера, П. Селовей, І. Н. Андреева, А. В. Карпова, Е. Л. Носенко та багатьох інших. У ранішніх працях науковців наголошувалися проблеми, які пов'язані з невмінням керувати власними емоціями. Наприклад вчені-психологи зазначають, що все більше людей страждає від емоційного вигорання на роботі; існує проблема прокрастинації. В науковій літературі з менеджменту [1,2] розглядається проблема зниження мотивації працівника в наслідок погіршення його емоційного стану. Зазначені проблеми вирішені не в повній мірі. Питання набуття та розвинення такої компетенції менеджера, як емоційний інтелект потребує подальшого дослідження, чому й присвячена дана стаття.

Мета статті. Дослідити необхідність та особливості застосування емоційного інтелекту в управлінській праці, а також визначити чинники, під впливом яких може бути сформована відповідна компетенція менеджера.

Виклад основного матеріалу. Управлінська праця – це, перш за все, робота з людьми. Як зазначають Скібіцька Л.І. та Скібіцький О.М. в підручнику [3], це праця творча, в основному розумова, яку здійснює людина переважно у вигляді нервово-психічних зусиль. Значну частину робочого часу менеджери витрачають на розв'язання конфліктів і непередбачених проблем. У цьому зв'язку, вміння керувати емоціями є дуже важливим навиком для сучасного керівника. Це особливо актуально в умовах зростання напруження

управлінської праці, збільшення особистих контактів менеджера з підлеглими, необхідністю не тільки генерувати ідеї, а також доводити їх доцільність та переконувати інших, здолати супротив змінам та вирішувати багато інших проблем.

Сутність та еволюцію поняття емоційний інтелект досліджено в працях [4,5 та ін.]. У загальному розумінні емоційний інтелект (EI) - це група ментальних здібностей, які беруть участь в усвідомленні та розумінні власних емоцій і емоцій оточуючих [6]. Для його вимірювання застосовують коефіцієнт емоційності (EQ).

Д. Гоулман у своїй праці [7] доводив, що розвиток емоційного інтелекту впливає на успіх у бізнес, а також не уступає в значимості розумовим здібностям.

За даними міжнародної компанії Talent Smart, саме EQ на 58% визначає можливість кар'єрного розвитку в будь-якій сфері. Високий EQ властивий 90% топ-менеджерів світових організацій. Особи з високим емоційним інтелектом заробляють в середньому на 29 тис. дол. на рік більше ніж їхні колеги з низьким EQ [8].

Раніше фігурувала думка, що на роботі немає місця для емоцій, однак вона не знайшла підтримки, адже людина знаходиться в соціумі та в будь-який час відчуває емоції, і праця не стає виключенням. Зрозумілим є той факт, що головним у створенні емоційного стану в колективі є зазвичай керівник. Саме від нього залежить яка атмосфера буде створена під час роботи, чи допоможе вона працювати робітнику ефективніше. Керівник-лідер здатний мотивувати підлеглих, та заряджати їх своїм ентузіазмом та ідеями. Цим пояснюється особлива необхідність для керівника розвивати емоційний інтелект та набувати відповідну компетенцію.

Під час складних та невизначених умов праці, що надалі стають доволі частими (наприклад, пандемія у 2020-2021 рр.) ця компетенція є запорукою не тільки успіху в виконанні управлінських обов'язків, а також сприяє збереженню психічного та фізичного здоров'я менеджера та його підлеглих. На доказ цьому твердженню проаналізуємо найбільш відомі

факти про наслідки невміння керувати емоційним станом.

Праця менеджера передбачає постійне спілкування з людьми, вирішення різних питань, в процесі чого можуть виникати конфлікти та емоційна напруженість. Якщо вміння управляти емоціями немає керівник може постійно знаходитися в стресі. Теж саме стосується й підлеглих керівника. Відомо, що тотальний стрес є причиною емоційного вигорання. Згідно з Міжнародної статистичної класифікації хвороб і проблем, пов'язаних зі здоров'ям, емоційне вигорання не є медичним станом. Це синдром, що є результатом хронічного стресу на робочому місці, який не був успішно подоланий [9]. Хронічний стрес призводить до інфарктів, інсультів та інших серцево-судинних захворювань, а вони в свою чергу до непрацездатності людини. Якщо ж розглядати цю проблему з позиції, економічних наслідків то, через втрату продуктивності внаслідок депресій або вигорання світова економіка недоотримує 1 трильйон доларів [10].

Інша проблема – прокрастинація (це психологічний термін, що означає схильність людини відкладати неприємні завдання на потім, тяжіння до справ, що приносять більше задоволення або швидший результат), яка тісно пов'язана з емоціональним інтелектом. Не так давно було проведено дослідження щодо наявності взаємозв'язку між прокрастинацією і емоційним інтелектом [11]. В результаті кореляційного аналізу (за Пірсоном) було виявлено, що люди, схильні до прокрастинації, швидше за все не мають досвіду управління своїми емоціями, не можуть диференціювати свої емоційні переживання і справлятися з найсильнішими з них. В міжособистісній комунікації вони не проявляють здатності до емпатії і не розуміють почуттів своїх партнерів. Наслідками наявності прокрастинації є стрес, відчуття провини, втрата продуктивності, невдоволення навколишніх (керівника або колег) через невиконання зобов'язань. Тобто негативні наслідки можуть відчувати як керівники так і підлеглі.

За даними дослідження канадського психолога П. Стіла, з 1978 по 2010 р відсоток людей, схильних до прокрастинації,

збільшився з 15% до 60% , за останній час цей показник не зменшився.

Таким чином, наведені проблеми, дозволяють нам стверджувати, що для сучасного менеджера наявність емоційного інтелекту допомагає не тільки здійснювати професійні обов'язки, а також екологічно впливати на підлеглих працівників, створюючи комфортну атмосферу для спільної роботи команди, особливо в часи коронавірусної кризи. Від того наскільки точно і уміло керівник може розпізнавати емоції працівника і розумно керувати ними, значною мірою залежить успіх праці, досягнення поставлених цілей.

Емоційний інтелект входить в топ-10 найбільш важливих компетенцій керівників у 2020 р. за даними експертів Всесвітнього економічного форуму в Давосі [12]. Ця компетенція надає можливість менеджеру працювати у стресовій ситуації без шкоди для себе, працювати в команді та правильно вибудовувати міжособистісні відносини. Високий рівень емоційного інтелекту допомагає лідеру зрозуміти, яким його бачать інші, розпізнати приховані мотиви підлеглих, а за необхідності керувати ситуацією і вирішувати конфлікти.

Далі визначимо головні чинники, які сприяють формуванню цієї компетентності. На думку Д. Гоулмана, поняття «емоційний інтелект» включає в себе 5 компонентів: самосвідомість, саморегуляція, мотивація, емпатія та соціальні навички [7]. Стосовно діяльності керівника або менеджера, всі зазначені складові (або компоненти) дуже важливі. Зазначимо також, що для розвитку емоційного інтелекту сучасного менеджера необхідно розвивати наступні якості: усвідомлення своїх емоцій та розуміння причин їх виникнення, усвідомлення чужих емоцій, управління емоціями, самомотивація, уміння будувати стосунки.

На нашу думку, для набуття та розвитку компетенції «емоційний інтелект» можуть бути застосовані багато практик та технологій самосвідомості, серед яких: практика уважності (Mindfulness), дихальні практики (йога, дихальна гімнастика), ведення щоденника емоцій, заняття особистісною психотерапією,

читання науково-популярної літератури з питань управління емоціями, відвідування спеціальних тренінгів, тощо. Варто відзначити, для того щоб досягти глобальних змін у свідомості та розвинути високий рівень EQ сучасному менеджеру доцільно застосовувати комплексний підхід, поєднуючи вищенаведені технології зі здоровим харчуванням, фізичною активністю, повноцінним відпочинком та нормальним сном.

Висновок. У ході дослідження ми довели необхідність набуття для сучасного менеджера такої компетенції як «емоційний інтелект», показали перспективи її застосування та можливості розвитку. Інформація, яка наведена у статті може бути корисною для широкої аудиторії читачів, серед яких менеджери підприємств, викладачі, а також студенти, які отримують професію менеджера.

Література:

1. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 224 с
2. Гайдученко С. О. Тексти лекцій з навчальної дисципліни «Мотивація персоналу» (для студентів 5 курсу спеціальності 7.03060101, 8.03060101 „Менеджмент організацій і адміністрування”) / С. О. Гайдученко; Хар. нац. ун-т. міськ. госп-ва. ім. О. М. Бекетова – Х. : ХНУМГ, 2013. – 111 с.
3. Скібіцька Л. І., Скібіцький О. М. Менеджмент. Навчальний посібник. / Л. І. Скібіцька, О. М. Скібіцький. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 416 с. URL: <http://uchebnik-online.com/132/134.html>
4. Ракітянська Л. Сутність та зміст поняття «емоційний інтелект»// Педагогічний процес: теорія і практика (серія: педагогіка). – № 4 (63). – 2018. –С.35-42.
5. Савчук М. Р.. Теоретичні основи дослідження емоційного інтелекту// Ефективна економіка. – № 5, 2017. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5608>
6. Емоційний інтелект. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8>

%D0%B9_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82

7. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект. Почему он может значить больше, чем IQ / Дэниел Гоулман; пер. с англ. А.П. Исаевой. – М. –2021. –544 с.

8. Що таке емоційний інтелект, для чого він потрібен і як його розвинути в собі. URL: <https://blog.agrokebety.com/shcho-take-emotsiynuu-intelekt>

9. Професійне вигорання - явище, а не хвороба: Що насправді затвердили в МКХ-11. URL:<https://moz.gov.ua/article/news/profesijne-vigorannja---javische-a-ne-hvoroba-scho-naspravdi-zatverdili-v-mkh-11>

10. Mental Health and Substance Use. URL: <https://www.who.int/teams/mental-health-and-substance-use/mental-health-in-the-workplace>

11. Магістерська робота Корчинської Т. В. URL: <http://ek-mair.ukma.edu.ua/handle/123456789/18470?show=full>

12. Які 10 навичок знадобляться вам у 2020 році і де їх прокачати. URL: <https://shotam.info/iz-davosa-z-liubov-iu-yaki-10-navychok-znadobliat-sia-vam-u-2020-i-de-ikh-prokachaty/>

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ РИЗИКУ ПЕРФОРАЦІЇ МАТКИ ПІД ЧАС ГІСТЕРОСКОПІЧНИХ ПРОЦЕДУР

Швід С.О., Колодяжна В.В.,
студентки 5 курсу 3 медичного факультету 20 групи
Качайло І.А.,
к.мед.н., асистент кафедри
акушерства, гінекології та дитячої гінекології
Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

Актуальність. Гістероскопію як стандартну процедуру проводять найчастіше для виявлення підслизової міоми, поліпів ендометрія, спайок в порожнині матки, резекції перегородки, а також для проведення деяких оперативних маніпуляцій з приводу цих станів. Збільшення кількості гістероскопічних операцій супроводжується збільшенням кількості ускладнень. Однією з потенційно серйозних є перфорація стінки матки. Діагностична гістероскопія ускладнюється перфорацією в 0,002 - 1,7% випадків, при хірургічній гістероскопії частота перфорації становить 0,12 - 3% випадків.[1,2] Перфорація може бути частковою або повною. Безпека гістероскопії та її правильне проведення залежать від ускладнень, які ми можемо передбачити, запобігти або успішно вирішити. [3]

Мета: Визначити фактори ризику перфорації матки під час діагностичних та оперативних гістероскопічних процедур.

Матеріали та методи. Нами було проаналізовано ретроспективне спостережене дослідження, що проводилося у відділенні гінекології та акушерства лікарні Гавликув-Брод в Чеській Республіці. В дослідженні вивчали 706 гістероскопій (72 діагностичних та 634 оперативні) у період з 2014 по 2018 рік. Маніпуляції виконували під госпіталізацією та під загальним наркозом. Процедури проводили 9 гінекологів та 10 лікарів на спеціалізованому тренінгу. Було проведено 72

діагностичні гістероскопії, 346 резекцій поліпів, 132 абляції ендометрія, 78 резекцій міоми, 39 синехіолізів, 16 відділів перегородок матки, 13 екстракцій внутрішньоматкових контрацептивів (ВМК) та 10 залишків резекцій вагітності.

Результати: Тринадцять перфорацій відбулись серед 706 гістероскопічних процедур (1,84%). 11 перфорацій сталося серед 634 хірургічних гістероскопій (1,73%) та 2 перфорації - серед 72 діагностичних гістероскопій (2,77%). Одне пошкодження перфорації призвело до геморагічного шоку та лапаротомії, а в одному випадку - до вагінальної гістеректомії. За іншими випадками було встановлено спостереження або вирішували лапароскопією. Ризик перфорації був вищим під час гістероскопічного синехіолізу (2,77%), ніж під час інших процедур (резекція поліпів (2,02%), абляція ендометрія (1,51%) або резекція міоми (1,28%)). 53,84% перфорацій сталося під час процедур резекції. Незважаючи на те, що процедури проводяться під контролем УЗД, синехії часто маскують межі порожнини матки і змінюють анатомічні умови. Всі перфорації у випадках резекції поліпів в були викликані резектоскопом. У 5 випадках перфорації матки під час резекцій та абляцій поліпів ендометрію було діагностовано рак ендометрі. Зміна консистенції стінки матки та її стоншення інвазивним процесом створюють передумови для перфорації, Жодне з ускладнень не призвело до запалення, синдрому ОНІА (оперативна гістероскопія внутрішньосудинного поглинання) або летального результату.

У 3 випадках (23,07%) перфорації відбулися зондом, у 3 випадках (23,07%) розширювачем Гегара і в 7 випадках (53,84%) матка була перфорована резектоскопом.

Табл.1 Залежність кількості перфорацій та хірургічного досвіду

Процедура	Кількість виконана недосвідченим хірургом	Кількість виконана досвідченим хірургом	Перфорація недосвідченим хірургом	Перфорація досвідченим хірургом
Резекція поліпа (346)	286	60	5	2

Абляція ендометрія (132)	64	68	1	1
Резекція міоми (78)	12	66	-	1
Синехіолізис (39)	18	21	-	1
Діагностична гістероскопія (72)	64	8	1	1
Резекція перегородки (16)	2	14	-	-
Видалення / зміння розташування ВМК (13)	2	11	-	-
Видалення залишків(10)	1	9	-	-
Всього (706)	449	257	7	6

На табл. 1 бачимо, що великої різниці частоти виникнення перфорації матки під час проведення гістероскопії в тому, спеціаліст з яким досвідом виконує процедуру, немає. Так кількість перфорацій недосвідченим хіругом становить 7 з проведених 449 (0,016%), а кількість перфорацій досвідченим – 6 з проведених 257 (0,02%).

Висновки. Перфорація матки при гістероскопії є не частим, але страшним ускладненням. Діагностична гістероскопія має значно вищі показники порівняно з оперативною гістероскопією у нашому дослідженні. Серед гістероскопічних процедур синехіолізис та поліпектомія мають значно вищі показники перфорації матки. Ризик перфорації у даному дослідженні не був пов'язаний з досвідом хірурга.

Література:

1. Ass-Eng MK, Langebrekke A, Hudelist G. Complications in operative hysteroscopy – is prevention possible? Act Obstet Gynecol Scand. 2017;96:1399-1403

2. Aydeniz B, Gruber IV, Schauf B, et al. A multicenter survey of complications associated with 21 676 operative hysteroscopies. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol.* 2002;104:160-164

3. Ciebiera M, Łoziński T, Wojtyła C, et al. Complications in modern hysteroscopic myomectomy. *Ginekol Pol.* 2018;89:398-404

